

N5 2022

1852
საქართველო

აღიარებულია } ლაქსები
ნათიან ჯანაძე

მედიკალინური } მოთხოვნები
ნინო დიდგოლაშვილი

ივანე ამილახვანი - ვაჟა გიგაშვილი

გიორგი შატალაშვილი - გალახტიკო და გიორგი ლომიძე

ამილან გომარეთაძე - დამნაშავეების სტილი

ცისკარი

№ 5 // 2022

ლიცენზირებული –
საზღვარგარეშევი ჟურნალი

მთავარი რედაქტორი
ამირან გომართელი

პასუხისმგებელი რედაქტორი
თამარ გელიტაშვილი

კომპიუტერული უზრუნველყოფა
მარინე სიყმაშვილი

ჟურნალი გამოდის
საქართველოს კულტურის, სპორტისა და
ახალგაზრდობის
სამინისტროს სელშეწყობით

საქართველოს
კულტურის, სპორტისა
და ახალგაზრდობის
სამინისტრო

ciskari1852@gmail.com
<https://dspace.nplg.gov.ge/handle/1234/2>

სარჩევი

პოეზია		ამირან გომართელი	60
ლია სტურუა	3	„სანაფარდოს“ სტილური	
ნათია კაპანაძე	5	ექსპრესია	
გივი ჩილვინაძე	10	ახალი თარგმანი	
პროზა		მერი ფლენერი ო'კონორი	69
მერაბ ჩხაიძე	19	კოჭლნი შევლენ პირველნი	
გურული ნოველები		ინგლისურიდან თარგმნა	
ნინო დიღმელაშვილი	29	ზურაბ სონღულაშვილმა	
მოთხრობები		ივან და კლერ გოლები	100
ხრიტიანა-ქრისტიანა		სამიჯნურო ლექსები	
ივანე ამირხანაშვილი	53	გერმანულიდან თარგმნა	
რადიკალიზმი – თაობის		მანანა პაიჭაძემ	
ნიშანი			
გიორგი შატბერაშვილი	56		
მუსიკა ჩვენი სულისა			

ავტორთა საყურადღებოდ!

რედაქციაში შემოსული მასალები ავტორებს არ უბრუნდებათ;
გთხოვთ, მასალების ელვერსია გადმოგზავნოთ ვორდის ფაილით;
ჟურნალის ყოველი ნომრის ელვერსია მომდევნო ნომრის გამოსვლისთანავე
განთავსდება საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის ციფრულ
ბიბლიოთეკა „ივერიელში“ – <https://dspace.nplg.gov.ge/handle/1234/2>

ლია სტურუა

შანიტხვა, ბოლო და უხვაო

ნეტა, რა ხდება ჩემს შიგნით?
 რას შვრებიან ერთმანეთზე გადაბმული
 სიცოცხლეები?
 როცა არც ერთი არ მტკივა,
 სახელები ქართული აქვთ, მჟღერი,
 ან ბრგვნილი, შეჩვეული,
 ყოველდღიური საგნებით
 თუ განგაშის ზარმა დარეკა,
 ლათინურ შესატყვისს მოუნახავენ:
 გაუნაფავი ყურისთვის მუსიკა,
 რეალურად – განაჩენი:
 არითმია – გული უკუღმა,
 ვულკანების ნაირსახეობა ჩამქრალი,
 ანამნეზში წითელი ლავა, მაინც, მიწერია,
 თავიც ისე კარგად მადგას კისერზე,
 ოსტეოქონდროზის მიუხედავად,
 რომ არავითარი თარაზული გადახრა,
 ბალიშებით დარბილებული!
 ცას რომ ვურტყა ეს თავი,
 შეიძლება, ტროპი ამომივიდეს,
 კოპი კედელმა იცის,
 რითმისკენ თვალის გაქცევა
 კონვენციურმა წარსულმა,
 მერე, ვერლიბრი? რა შემიძლია?
 ავილო ჩემი თავი, დიაგნოზდასმული
 და ცას გამოვეკერო? – ფოლკლორი უკუღმა...
 აბა, შავად რატომ გადამხაზეს,
 წითელი პასტა ვერ იშოვეს?

პორტრეტები

პორტრეტები, საზეიმოდ განწყობილები,
 სევდიანები, ნერვიულები, უფრო მშვიდები
 ფანჯარაში რომ იხედებიან,
 სულები უჩანთ, გულუბრყვილობის უკანა მხარეს...
 რა ბადაგი იხარშებოდა მანერული პოეტებისგან,
 სანამ პორტრეტებად ჩამოყალიბდებოდნენ!
 სანამ გაიგებდნენ, როგორ შეიძლება
 ბანკომატებს ორმოებიდან
 ლურჯი აკაკი წერეთლები ამოაყრევინო –
 უმწეო რეალიზმი.
 ამინდი რომ თეთრი, კბილებიანი დღეა,
 ან რევმატული – ბუზების ფრენა სახსრებში,
 ეს რაღაა? ბუნების წყალობა,
 თუ კონტროლი მასზე? ასეთი კრეატივი!
 მაგრამ მშობლების დანგრეული არქიტექტურა?
 სახეები რომ ამოაცალო, ეტკინებათ.
 აბა, პორტრეტები? გვერდიდან კარნახით:
 – მეტი ხორცი, მეტი! ბაზარში იყიდე,
 თუ ფორმის სისავსე არ გამოგდის!
 მაგრამ სულები ნორმალურობის უკუღმა მხარეს?

ცა ისეთია, რომ შეეხო,
 ხელებზე ლურჯი საღებავი დაგრჩება,
 ამ დროს სიტყვა ჭირს, იქნებ, პიეტეტი?
 რომელიც გაგლუნავს
 და იმ წიგნში ჩაგდებს,
 სადაც ყველაფერი აშენებულია.
 ქარი ხეების ხერხემალზე,
 ღმერთი მინანქრის სახედარზე,
 ლექსი ურითმო ჰარმონიაზე.
 ეს, შენი ურითმობა აბუყებს კბილებს,
 მაგრამ თუ ბედის ნებიერი ხარ,
 ლურჯ საღებავს პირზე წაისვამ
 და სიტყვებს ეყვარები,
 ესაა, კაშკაშს ვერ გამოეკერები,
 მასაც თავისი სარჩული აქვს:
 ვოლტები, ამპერები, გადაინვება,
 მოკლე ჩართვა მოხდება,
 სინათლე ჩაქრება, სიტყვები?
 ხასიათს ახლა უფრო გაუგებ,
 ელვარებაში რა შეგეძლო?
 ჰიმნი, პათოსი,
 ქვეცნობიერზე ფეხის დაბიჯება,

შიში, რომ დამწვარ ნერვს ველარ აღიდგენ,
რომელიც სინდისს გამოეყო
და ცალკე ყვავის...
განმეორებით კაშკაშამდე მთელი ზამთარია:
სიტყვების ხასიათში ჩახედვის,
ქვეცნობიერში ქექვის პერიოდი
მგონი, ამ დროს, უფრო მიმართლებს,
როცა ღმერთი სევდიანია.

●
რა მშვიერი გამომეტყველებით დადიხარ!
მოშინაურება დაგიპირეს?
კვადრატში ვერ ჩაგტენეს,
მრავალკუთხედი უფრო სერიოზული გეომეტრიაა,
წრეზე სირბილი – მოქმედების სიმულაცია...
როცა წერ,
გაკვირვებული თუ დაიწყებ
და ასევე დაამთავრებ, მოულოდნელობის ეფექტი
რალაც ხვრელებს და გამოსაძრომებს დაგიტოვებს,
გარეთ გამოხვალ,
შიმშილს ჩაიყენებ თვალებში,
ვინმე განზილებული იტყვის, რომ
მისთვის არცერთი მტვარე არ მიგიშუქებია
აბა, როგორ დაემართე? სახადივით, თეატრივით?
სცენა დროის მოკვლის საშუალებაა,
თუ აღგზნების?
ამ აღგზნებასაც სოფიტები გადაეწვა,
გამნათებლები მშვირები დადიან,
რა თავში იხლიან შენს მეტაფორულ შიმშილს,
ან იმას, წყლიან ქიქაში რომ
ლექსიანი ფურცელი ჩადე და განითლდა?
ლაკმუსობის საბუთს ვინ მოგთხოვს?
გამვლელებს დასანახი ცეცხლი ურჩევნიათ,
თვალებში ჩაიდონ და მოპირდაპირე სქესი მიიზიდონ –
ქუჩის შოუ, ბალაგანი, სადაც
არამარტო ეროგენული ზონებით,
სისხლითაც ეხებიან ერთმანეთს,
შეუშვი თეატრში! ჭამონ ლოყები, იარუსები,
სვაროვსკები პარტერის მკერდიდან!
სცენა კულისების სიბრმავეს იმიზეზებს
და ამაზე დგას...

ნათია კაპანაძე

სახე

შენ არ შეგეძლო შეცვლილიყავი, რადგან ყოველთვის,
როცა სამყაროს დასასრულთან მზერას აჩერებ,
ანუ მის საფლავს უყურებ, ვინც ასე გიყვარდა
და თვალზე მომდგარ ცრემლის მალვას სულაც არ ცდილობ,
რადგან ეს ცრემლი შენი სულის სიღრმეს ყინავდა
და ველარაფრით შეაჩერე, – გადმოიღვარა
და მთელი შენი ტკივილები წაღეკა ცრემლმა.
თავად იდექი უხმოდ, როგორც ჩვილი, რომელიც
სხვა სამყაროში აღმოჩნდა და ვერ აიძულა
თავს, რომ ესუნთქა. გაფერმკრთალდა. ჩამოიშალა
მისი სამყარო – დედის საშო. და მოიძულა
მის გარეთ რაც კი არსებობდა. ანუ იპოვნა
დასაწყისშივე თავის თავი. ისე დასრულდა.

●
ამ ღამის მიღმა არ არსებობს დღე და ნათელი.
ყოველი დილა სიკვდილია. შენ თავს იმარხავ
ცოცხლად და გტანჯავს ის წუთები, როცა შეგეძლო
ძალდატანების გარეშე და მშვიდად გესუნთქა
მყრალი ჰაერი. და ფილტვები ნაგვით აგევესო.
რას იფიქრებდი, ის დღეები დასრულდებოდა.
შენი სიმშვიდე. შენი ზრუნვა. შენი ხალისი.
რომლითაც ყოველ ახალ დილას ეგებებოდი.
ის ღიმილები როგორ გაქრა. როგორ თავისით.
და ყველაფერმა მიგატოვა. გაუჩინარდა
ის, რაც სიხარულს განიჭებდა, სიმშვიდეს გგვრიდა.
ჩამოიშალა.
დაცოტავდა.
გადაგიარა
ზედ. და შენი წილი სიხარულით ტკივილებს იმკი.

იქ , სადაც შენ ხარ, ყველაფერი ბნელმა მოიცვა.
 შენ მაიძულე ყველა ფიქრი სიტყვად მექცია.
 ამიტომ არის, ყველაფერი გამიშავ-თეთრდა;
 ამიტომ არის, ყველა უკვე გადამეჩვია.
 შენი თვალების უფსკრულებში ჩავიმარხები
 და ყველა ნაბიჯს ვაიძულე ადგილზე დგომას.
 სანამ ბოლომდე დასრულდები. თუ დავმთავრდები.

ჩემი თვალები. მთელი ჩემი არსი. ამბავი
 რომელიც შენში დაინყო და სადღაც მთავრდება.
 როცა ამ თვალებს ხელისგულებს ვაყრდნობ საშველად
 მათ შორის მთელი სამყაროა და იქ ავდრდება.
 ჭკნება ფიქრები. ის ფიქრები, სადაც ვმარცხდები.

დრო როცა არის საკმარისი, მაშინ იცოდე
 რომ ცხოვრობ ცუდად ან არსებობ – რაღაც გაკლია.
 მოუპოვები სიყვარული ან მეგობარი,
 რომელიც მუდამ გაფრთხილებდა: „მარტო დარჩები!“
 და აშენებდა მის გარშემო ფართო გალიას.
 ყალბი გრძნობების, ყალბი ხალხის, ყალბი ღიმილის,
 მაგრამ ვინ იცის, რომ ცხოვრება მუხანათია
 და ბოლოს თავად აღმოჩნდები მარტო, იქ, სადაც
 ყოფა რთული და ყოფნა უფრო აუტანელი
 გეჩვენებოდა. შენ ვერაფერს ველარ იტყოდი.
 შენი ხმა მიწყდა სამუდამოდ. მხოლოდ შემეძლო
 წარმომედგინა, რას ფიქრობდი, როგორ გტკიოდა.
 რადგან მიყვარდი და მახსოვდი, რადგან გიცნობდი.
 მერე ცრემლები გამიშრა და არ მომდიოდა.
 ისე დაგტოვე, უკან ერთი ან მოვიხედე.

ვერ გაიხარებს ეს ყვავილი. უსიყვარულოდ.
 თუ გაიხარებს არ ექნება, ალბათ, სურნელი.
 მისი ეკლები კუბოს ფიცრად მოგეჩვენება,
 ნითლად შეღებავს ხელისგულებს მისი შეხება.
 როცა ერთხელაც გაიფიქრებ: „დავიგვიანე!“
 და ჩაბნელებულ ბილიკებზე გზას ვერ გაკვალავ.

●
 შენ აღმოჩნდები უსასრულო სივრცეში მარტო.
 და შენ გარშემო შეიქმნება ფიქრების გარსი.
 და გაიხსენებ, რომ მიყვარდი, – როგორ მიყვარდი
 როდესაც ჩემკენ მოდიოდი და ჩემს თავს გაცდი,
 რომ არ არსებობს სიახლოვე ასე მშორები,
 როცა ვერ ხედავ, ვერ პოულობ, ვერ ეძებ სხვაში,
 სადაც ერთს უყვარს, ერთი გასცემს, ერთი მოიმკის
 ყველა ტკივილს და მარტოობას, ყველა შეხებას
 წარმოსახვაში.
 წარმოსახვაში.
 წარმოსახვაში...

ქალამნები

შენი დაკოჟრილი თითები – დასისხლული წერტილებად.
 ნაცნობი ლამფის მკრთალი შუქი, ჰაერი, ბილნი ფიქრები.
 როგორ ვერ ვიტან ყოველ ღამით შეღვიძებულზე
 ასეთს გხედავდე. მერე, როცა აღარ იქნები
 გამოგიგონებ შიგადაშიგ და წყვეტილებად.

სივრცე, გარემო, არც თუ ისე კარგი, ბავშვობის
 მოგონებები. ეზო, იქვე პატარა ზვინი
 ეზოს ბოლოში. ვენახები. თავლა. პირუტყვი
 და მოგონება ფერად ცხენზე. ჯერ იყო კვიცი
 მერე კი იქცა ოჯახისთვის წყაროდ არსობის.

მერე კი დიდხანს, ნაირ-ნაირს ქმნიდი ქალამნებს
 და იდგა სახლში სუნი საჭმლის, სითბო და მშვიდი,
 უცნაურად მშვიდი გარემო. იყო ამბები,
 შენ არაფერს აღარ ამბობდი, ნარჩენებს გვიდი

და მე უეცრად სალარიას კვალი დავლანდე
 იმ ნარჩენებში – უხეში და მოთეთრო ბენჯი.
 მეჩვენებოდა, მერე, როცა ჰყიდდი ქალამნებს
 შენ მასთან ერთად შენი სულის ნაფლეთებს ჰყიდდი.
 და ნაწილ-ნაწილ შენი სული დიდხანს ატარეს,
 და იყო იგი უსხივოსნო, უბედო, ბერწი.

შენ უკვე არ ხარ და მგონია, რომ გულს ჩამიკლავს
 შინ დაბრუნება, ძველ ლამფაზე – მტვერი და ობი.
 შენი ოთახი, ის გარემო, უძილო ღამე,
 გამახსენდება, ამ ყველაფერს, თუ როგორ ვგმობდი
 და ქალამნები, საწოლის ქვეშ, რომ არ ჩამიცვამს...

ქვიშის დღეები

გულაღმა წევხარ. მიბჯენილი გულისყურია
იგრძნო, სად არის შენი ფიქრის ორომტრიალი
და მაინც, რარიგ შეუცნობი არის ტიალი
ბედი. მერე კი ბედის განმსაზღვრელი შენი გულია.
არაფერია ეს ცხოვრება თუკი რთულია
თავად დაინყო მის გარშემო უნდა ტრიალი.

ამოაცალო საკუთარ თავს შეგრძნება შიშის,
ამოაყოლო ამოსუნთქვას დარდები ყველა,
იყო დრო, როცა გჭირდებოდა დახსნა და შველა
სანამ დაგიდგა სანამცეცო დღეები ქვიშის,
სადაც დამარხე შენი თავი, თავიდან იშვი
ეგუებოდი საკუთარ თავს რთულად და ძნელად.

გადაიტანე... ეჰ, რა აღარ გადაიტანე
და მერე დიდხანს საკუთარ თავს ებრძოდი, ვინძლო
სარკეში მორიგ ჩახედვისას იქნებ და იცნო
ის, ვისაც თავად გაემიჯნე, გადაუარე
ზედ და დალილმა უცხოთ რომ ჩაუარე,
ახლა უყურებ თვალებში, რომ რაიმე იგრძნო.

და მიტოვებულ ოთახებში გატყორცნილ მზერას
პერიოდულად ცრემლები რომ ავსებენ. თმენით
შეაქცევე ზურგს და დაფიქრდები – მორიგი დღე რით
გადააგორო. სხვას არასდროს რომ არ სთხოვ შველას,
მერე კი დიდხანს იტანჯები, რთულად და ძნელად
გადაგაქვს მსგავსი დღეები და გადაგაქვს შენით.

გიორგი ჩილვინაძე

ბყის ნობათი

ღათვი და ფუტხარი

ჩვენს მხარეში დიდი ტყეა,
 ტყეში კიდევ ბევრი ხეა, –
 ზოგიერთი უგულოა,
 ანუ ღრუ აქვს – ფულუროა.
 ფულუროში ზოგჯერ კიდევ
 გარეული ფუტკარია,
 რომლის ხილვა ბუზლუნა დათვს
 გამორჩევით უხარია.
 განა მარტო ნახვა უნდა,
 რომ მიადგეს და უყუროს,
 ძალადობით ეუფლება
 უსირცხვილოდ იმ ფულუროს –
 ხარბად სანსლავს სავსე ფიჭებს,
 თუმც ვერ იცავს ხშირი ბენვი, –
 ტანზე, ცხვირსა თუ ტორებზე
 ფუტკრის ნაკბენები ეწვის.
 დადის მერე დანესტრილი,
 და საკმაოდ დიდხანს სტკივა –
 სხვის წანართმევს, თუნდაც თაფლსაც,
 ვერავინ შეირგებს ტკბილად.

წვიმა უღრან ბყებში

მოდის თქვენი უღრან ტყეში,
 მთები ქუხილისგან თრთიან,
 გადაუკარებლადა წვიმს
 რამდენიმე საათია...
 ჩადგა წყალი ფულუროში –

დაუსველდა ბინა თრიას,
 შეიყუჟა ნიფლის ტოტზე –
 ღამე გარეთ გაათია.
 დილით ციყვმა მიაძახა:
 – თრია, ეგ რა დაგმართნია? –
 წაიყვანა, მოახურა
 თავის თბილი ხალათია,
 დაამშვიდა, – მოვა დარიც,
 აღმართს მოსდევს დაღმართია!..
 შეიფარა, სანამ თრია
 ბინას ნახავს ლაზათიანს...

ტყის ნობათი

აბლი-ბაბლი, აბლი-ბაბლი,
 გინდა მალლით, გინდა დაბლით
 ტყეში ბევრი ნაყოფია –
 მოცვი, მოცხარი და ნაბლი.
 მინდა, გარგოთ მთების მადლი,
 მივალ ჩანთით, კალთით, სათლით,
 ბლომად უნდა მოვიტანო –
 ყოლო, თხილი, პანტა, ზღმარტლი.
 იქაცა მყავს მეგობრები,
 მეტად გამრჯე, განა ზანტი,
 ახლაც სიხარულით შემხვდნენ
 ჩხიკვი, თრია, ციყვი, ზღარბი.
 ჩემთან ერთად შეაგროვეს
 მრავალგვარი ტყის ნობათი,
 მოდით, ყველამ დაირიგეთ,
 მათი სახელით მოგართვით...

ჩხიკვი და მამალი

დადის და ყივის ამაყად
 ეზოში ჩვენი მამალი,
 თავის დარი და ტოლ-სწორი
 არ ეგულება არავინ.
 ერთ დილას ტყიდან მოფრინდა
 ჩხიკვი ანცი და ფრთამალი,
 მსხლის კენწეროზე შემოვდა
 და მამალს მისცა სალამი.
 – მოგესალმები, მამალო,
 გამარჯვებულო ყველასთან,
 უღრანში გეპატიჟები,

დაგამეგობრებ მელასთან.
 მამალმა უთხრა მადლობა:
 – თქვენთან სტუმრობა მწყურია,
 წამოვალ, ხარჯსაც გავიღებ,
 ძმურად გავტეხოთ პურია,
 მაგრამ თანაბრად რომ ვიყოთ
 შინაურ-გარეულია,
 მელაც რომ ვასიამოვნოთ, –
 გამოვიყოლებ მურისა.
 ხარებიც წამომყვებიან,
 ტყეშიც გავავლოთ ხნულია,
 შენ შაშვს და ბულბულს მოუხმე,
 დაუკრან სალამურია...
 ჩხიკვის და მამლის ქილიკზე
 ეღიმებოდა მურისა.
 რას ფიქრობთ, მოხერხდებოდა
 ტყეში შეხვედრა ძმურია?

ოფოფი

გუშინ ცუდად შეიქნა
 თავქოჩორა ოფოფი,
 მადაზე მოვიყვანეთ
 მოცვით, შინდით, ონტკოფით.
 საკვებიც მივუტანეთ
 ერთი კვირის სამყოფი, –
 ჩვენი ტყის მცენარეთა
 სულ რჩეული ნაყოფი.
 ძალიან გაიხარა,
 თანაც შეგვხვდა რა ყოფით,
 უკვე კარგად არის და
 ყველა ვხედავთ კმაყოფილს.
 ისევ მოდის მნახველი,
 ვინც არ იყო ნამყოფი.

მოცვი და დათვაბი

მთელი დღეა ნიფლები ქვეშ
 მოცვსა კრეფენ დათვაბი,
 თითქმის სუყველამ გაავსო
 კალათი და სათლები.
 დედა დათვი, მამა დათვი,
 სამი ბელი მკვებარა, –
 ერთი ბუჩქიც არ დატოვეს,

რომ არ გადაეხარათ...
 მერე, ალბათ, წარმოიდგენთ
 უღრანის მშვიდ სალამოს, –
 შემოდგომა, ფოთოლცვენა,
 გრილი სიო საამო.
 ზამთრის ძილის დაწყებამდე,
 ვახშობას თუ სამხრობას,
 მოცვის ჯემით ჩაისა სვამს
 დათვის მთელი სახლობა.

გაზაფხული

დაეკარგა ზამთარს ძალა,
 უკვე თვლიან ყავლგასულად,
 მზის ყველაზე თბილი სხივი
 ციდან დაბლა ჩამოსულა.
 ნიფლის ძირას ყოჩივარდა
 თავს აწონებს ფურისულას,
 ენძელა კი იას ეტრფის
 მასთან ახლოს გასუსულა.
 აღმა-დაღმა დაქრის სიო,
 მოვლენილი ტყეთა სულად
 და მაღიმალ შეათრთოლებს
 გაზაფხულის ფერად სურათს.

ფუტკარი და პეპელა

ტყის შუაგულში, მდელოზე,
 გამრჯე ფუტკარი შრომობდა –
 ყვავილთა ნექტარს წუნნიდა
 მიჰქონდა, რასაც შოვობდა.
 იქვე უეცრად პეპელა
 გამოჩნდა მდელოს ბოლოდან,
 თუმც მოერიდა ფუტკრის და
 მინდორს დახედა მხოლოდლა.
 ფუტკარმა უთხრა: – ყვავილზე
 დასკუპდი, ფრთებდანატულო,
 მაგ შენს მშვენებას მდელოზე
 მრავალი მწერი ნატრულობს.
 – მადლობელი ვარ, ფუტკარო,
 ჩემი ქებისთვის რომ იცლი,
 ამდენი საქმის მკეთებელს
 რადგან მოგწონვარ, მოვიცდი.
 – მთავარი მართლაც საქმეა,

როგორ არ ვიყო თანახმა?
 თუმცაღა სილამაზესაც
 უნდა ყოველთვის დანახვა, –
 ეს თქვა ფუტკარმა. მდელოსაც
 მოსწონს პეპელას ფარფატი,
 ფუტკარი შრომობს, სიო ქრის, –
 ესეც ბუნების ნახატი...

სორო

ნიფლის ძირას მყუდრო სორო,
 ნიფელზე კი მწვანე სურო,
 თუ ვერ ვნახე, იქ ვინ ცხოვრობს,
 რა ვაჩუქო, რა ვუსურვო?
 მომწონს მისი სამოსახლო,
 ეზო – ხავსის რბილი ნოხი,
 კარგი იქნებოდა, ახლოს
 მეც მქონოდა ერთი ქოხი.
 პატრონს ვუცდი და მგონია,
 მომატარებს თავის სივრცეს,
 თურმე სუროს აპყოლია, –
 ნიფლის კენწეროდან მიცქერს.
 ვინაა და ცელქი თრია,
 თავის შესაფერად ბრიყვობს,
 რამე უნდა მიმერთმია,
 არ შემხვდება? კარგად იყოს.

მინდია და ნიბლია

ჩიტს შენატროდა მინდია,
 პანტა მოჰქონდა ნაყარი:
 – ტყეთა მკვიდრი ხარ, ნიბლია,
 არ გაკრთობს ქვეყნის ყაყანი,
 ჯერ მარწყვი გატკობს ილბლიანს,
 მერე მოცვი და მაყვალი...
 უპასუხებდა ნიბლია,
 ფრენით დაღლილი, სანყალი:
 – ილბალი სად მიმიგნია? –
 ხან ქორი მომდევს, ხან ყვავი,
 მშვიდობით თუკი მივლია,
 ამ ტყეს უნდა ვცე თაყვანი...

ხურდლელი საშოკარო

სამზარეულოში კურდღელს
 არაფერი აღარ უდევს,
 რამე უნდა მოიპოვოს, –
 გადაევილო ბოსტნის ზღუდეს.
 ბოსტნის პატრონს კი თოფი აქვს,
 მით აშინებს ხოლმე ქურდებს,
 მაგრამ ახლა მშვიდად სძინავს,
 სიზმარში თუ ნახავს კურდღელს.
 კურდღელი კი მოზრდილ ჭარხალს
 სათავისოდ მიიკუთვნებს, –
 მოთხრის და გზას გაუყენებს,
 გაშორდება სოფლის კუთხეს.
 ასეც ხდება, თუ არ იცავს,
 შენს ნაშრომს სხვა ისაკუთრებს,
 შერჩა კურდღელს ეშმაკობა,
 საყვედურიც კი არ უთხრეს.
 მაგრამ როგორც თქმულა, კოკა
 წყალს მოიტანს მუდამ განა? –
 ამიტომაც ურჩევნოდეს კურდღელს
 ტყის ნაყოფთა ჭამა.

მელიები მაყვლიანში

დგას მზიანი ზაფხული,
 დაგვიმნიფდა მაყვალი,
 ოჰ, რა გემრიელია
 მინდვრისა თუ საყანის.
 დღე დაუდგათ პანიებს
 მაყვლიანში წაყვანის, –
 თავის ლეკვებს მელია
 მაყვლის კრეფას ასწავლის.
 – ნუ დაისვრით, ეკლებსაც
 მოარიდეთ თათები,
 სუფთა მელიები ვართ,
 განა ბრიყვი დათვები.
 როცა მაყვლით დანაყრდნენ,
 ძირს დაეშვნენ ფერდობზე
 პანტის ჩრდილში წამოწვნენ
 მათი სოროს ერდობე...
 თქვენ რა გიკვირთ, – საკვებად
 მელიასთვის მაყვალი?
 და მაშ როგორ, ყოველთვის
 სად იშოვოს ქათამი?..

ლათვები ჰანტის ქვეშ

მისდევს ბელი ბებენა
თავის ბიძას არქიფოს:
– დამელოდე ცოტა ხანს,
ჰანტა უნდა ავკრიფო.
მოუბრუნდა არქიფო:
– მეტად მარჯვე ხარ ვითომ,
ჰანტის აკრეფა თუ გსურს,
რად არ დახვალ კალთითო?
უპასუხა ბებენამ:
– ვერ ვიკეთებ ხათრითო,
მოძუნძულეს როგორღა
დაგეწევი კალთითო?..

მერაბ ჩხაიძე

გურილი ნოველები

განსხვავებული სამყარო

ყველა სოფელს ჰყავს ერთი განსხვავებული სამყაროს მატარებელი. იმდენად მარტივი და ალოგიკური სამყაროსი, რომ, როგორც წესი, უმრავლესობაში ღიმილს იწვევს. უმრავლესობა სწორედ მათთან ურთიერთობაში ამჟღავნებს თავის „გონივრულ“ უპირატესობას, რაც მათ თვითდამტკიცებისათვის ესაჭიროება. არა და ვინ იცის „განსხვავებული სამყაროს“ ნუხილი? მათი სიხარული ვინ იცის? მათი დარდები? ფიქრები მათი?

დასავლეთის ერთ-ერთი სოფლის ოჯახს საქორწილო სამზადისი ჰქონდა – ეზოში სეფა უნდა გაეჭიმათ. ამ დროს გვერდით დგომა იციან თანასოფლელებმა, რათა სოფელი, კუთხე, ოჯახი არ შერცხვეს. ეს კია. ამ დროს ყველამ იცის თავისი საქმე. სამზადისში ქუციაც იყო ჩართული. ქუცია ოცდაათ წლამდე ზორბა ახალგაზრდა გახლდათ. სანამ ხმას არ ამოიღებდა, ვერაფრით ვერ მიხვდებოდით მის განსხვავებულობას. ისეთი გარეგნობის იყო, რომ სოფლის გოგონები ხშირად იტყოდნენ:

– ნანყმენდა არაა ქუციას გარეგნობის ბიჭს ტვინი ამისთანა დღეში ჰქონდეს?!

იმ დღეს ქუცია თვალეში შესციცინებდა თანასოფლელებს. ისინიც – თავის მხრივ:

– რავა ხარ, ქუცია, ბიჯო?

– ყველაზე კარგად, ყველაზე კარგად! სულ მუდამ, ასე, ორ-ორჯერ იმეორებდა ქუცია ყველა პასუხს ან შეკითხვას.

– ვოი, შენს ჭკუაზე დამაყენა, ქუცია, ბიჯოოო, პანა ხანს მაიინც! – ნაუმღერა ზაურამ.

– რეიზა, რეიზა? შენსაზე ვერ ხარ, ვერ ხარ? – პასუხობდა ქუცია, რაც ხმამალა სიცილს იწვევდა.

– ქუცია, მიდი ერთი, ჭიდან ცივი წყალი მეიტანე! – დაუძახეს.

– კი, კი, მევიტან, მევიტან! – და იმ წამსვე, ხალისით გაქანდა ჭისკენ.

ქუციას ძალაზე ხომ ყველგან და ყოველთვის საუბრობდნენ: ხარს მუშტი ისე ჩაარტყა, რომ დაარეტიანა და წააქცია! უზარმაზარი მსხლის ხე ისე შეანჯღრია, რომ ხეს ნაყოფიც არ შერჩენია! რომ ხალხით გაჭედილი „ვოცთაოთხი“ მიწოლით მარტოკამ დააქოქინა! – და თუ ამგვარ ამბებს ქუციას თანდასწრებით ჰყვებოდნენ, უნდა გენახათ, როგორ დაიმორცხვებდა

ზორბა ახალგაზრდა კაცი, ბაგეზე ოდნავ შესამჩნევი უხერხული ღიმილი გადაურბენდა და არ იცოდა, საით გაეხედა.

– კაი ახლა, კაი ახლა, არ მიყვარს, არ მიყვარს... – იტყოდა.

ქუცია ერთი თანასოფლელი გოგონას შეხვედრას გაურბოდა, რადგან იმ წამსვე გული უჩქარდებოდა, ოფლი ასხამდა და საპირისპირო მხარეს გარბოდა. ერთხელ ამგვარი გაქცევის მოწმემ გასძახა:

– რა იყო, ქუცია, ხომ არ გიყვარს ცისანა?!

და მაშინ ქუციამ ისე დაიღრიალა: „აღარ მკითხო მაი კილო, აღარ მკითხო მაი კილო“ – და იმგვარად შეეშალა სახე, რომ მართლაც არავის არასოდეს უკითხავს,

– ისე დაგვჟვერავს, რომე! მეერევი თუ რაი?! – ასე ამბობდნენ თანასოფლელები.

თორემ დაცინვა სულ მუდამ იყო, რაზეც ქუციას რეაქცია არ ჰქონია, რადგან არ იცოდა, რა იყო დაცინვა.

ახლა ქუცია ვითომ დამხმარე მუშა იყო, მაგრამ ყველაზე მძიმე სამუშაოებს ასრულებდა, როგორც ყოველთვის. უზარმაზარი ბოძებიც მან მიათრია, აი, ის რაზეც სეფა უნდა გაეჭიმათ. გასაშლელი ოცკაციანი მაგიდებიც მან შემოზიდა და მერე იმ ბოძებისთვის ორმოებიც მან ამოთხარა და ახლა ასობდა და მიწას უტკეპიდა.

– ბიჯო, ვახოია, რა ძალა აქ ქუციას თუ უყურებ?!

– ოჰ, ა, ახლა გეიგე?!

– არა, მარა სულ მიკვირს!

– ქოყანას უკვირს მაი!

– ნეტა იმ ლოდს თუ აწევს? – გივიათ ეზოს გადაღმა უზარმაზარ ლოდზე მიუთითა.

– მაგას რას აწევს!

– ბიჯო, სერგია! ქუციე იმ ქვას აწევს, თუ იცი?!

– გუუჭირდება!

– მოი დავნიზლავდეთ, რომე აწევს!

– მოი!

მალხაზამ მოჰკრა ყური საუბარს, ზე-

ვით განათების შნური რომ გაჰყავდა:

– მაქხელა ქვას რას აწევს, ბიჯო, მაი? მაგას ჟაბოტინსკი ვერ აწევს, ქუციე კი არა! – ქუციეს გასაგონად თქვა.

– რომელს, რომელს?! – გამოსძახა ქუციამ.

– რომელს და ეგერ, ეზოს გადაღმა რომაა!

– დიდია, დიდია, ვერ აწევს, ვერა!

– რავა ვერ აწევს, ქუცია? არ აალაპარაკო აგენი! მიდი, აწიე, აწიე ერთი, რა ძალა გაქ!

– არა, არა, არ გამუა, არ გამუა

– ჰო და ქე წააგეე – წაუმდერა სერგიამ გივიას.

– აუფ! რეიზა ვითომ?

– თითონ თქვა და!

– არც მუუსინჯავს, მაი არ ითლება!

გივიასთან ჰამლეტა მივიდა:

– ბიჯო, ცისანა დააფიცე და აწევს. – გადაუჩურჩულა.

– ქუცია! ცისანა რომ დაგაფიცო?

– არ დამაფიცო რა, არ დამაფიცო რა.

– შევედრა ქუცია.

ყველა ახარხარდა.

გივიამ არც აცია, არც აცხელა და:

– ჰოდა, გაფიცებ ცისანას იი ქვაი თუ არ აწიო!

ქუციამ დაბნეულმა გახედა გივიას და მერე დანარჩენებს. ყველა უღიმოდა, ასე მოეჩვენა მას.

– ხომ შეგეხვენე? ხომ შეგეხვენე? –

უთხრა გივიას, მერე ხელები შარვლის ტოტზე გაისვა და აუჩქარებლად დაიძრა ლოდისკენ.

– მიი, ქუცია, მიი! კი აწევ შენ, კი! – ამხნეებდნენ.

ქუცია ეზოდან გადავიდა და ლოდს მიუახლოვდა, ყურადღებით შეათვალიერა, მერე დაიხარა და ვებერთელა მკლავები შემოახვია უზარმაზარ ლოდს. გამოწეული ადგილები მოუძებნა, თითები შეათამაშა და:

– ცისანა დამაფიცე, ხომ?! ცისანა დამაფიცე, ხომ?!

– დაგაფიცა, ხო, დაგაფიცა! – უპასუ-

ბეს ერთხმად.

– ა! თუ დამაფიცე! თუ დამაფიცე, ა!
– და ამ სიტყვებთან ერთად ლოდი წელამდე აიტაცა.

– მიდი, ქუცია, მიდი! –

წახალისებული, შეეცადა უფრო ზევით აენია ლოდი და უცებ:

– ვაი! – ამჯერად მხოლოდ ერთხელ აღმოხტა ქუციას და ლოდი დაუვარდა... თითონ ზემოდან დაეცა. ხელები ისევ შემოხვია და ლოყა მიადო. მისცივიდნენ კაცები... ლოდს ზოლად მოჰყვებოდა სინითლე. ქუცია ცას გაჰყურებდა ოდნავ შესამჩნევი ღიმილით...

ქუციას დედამ მექორწილებს შეუთვალა – ქორწილი არ გადადოთო. არც გადაუდიათ.

ჭუბი

ნაშუალამევი იქნებოდა. უკვე მერამდენედ გაღვიძებოდა, საწოლიდან დგებოდა ისე, რომ შუქს არ აანთებდა და ფანჯარასთან მიდიოდა. გულისყურით აკვირდებოდა გარეთ ღამეს.

– რომ გათენდება, ჯერემ ხელ-პირს დევიბან, მერე... არა, არა! ჯერემ ლოგინს მივალაგეფ და მერე დევიბან; მერე ქათმებს დავაპურეფ. საქათმეში რომ შევალ, კარი არ უნდა დამჩეს ღიათ. ერი ნახევარლიტრიანი ბანკა პურისკეკალი უნდა დუყარო; მერე კვერცხს ევიღეფ ბუდიდან – ხუთი უნდა იყოს, მარა ერთი უნდა დავტო; მერე კუხნაში შევალ და გაზს ავანთეფ, მარჯვენა კამფორკას, ნელ ცეცხლზე ტაფას დავდგამ, ერთ კობზ ზეთს დავასხამ და ორ ცალ კვერცხს დავატაფავ. მარილი პანა უნდა. კვერცხს რომ გული გუშუმაგრდება, გაზს გამოვრთავ. პურს ხელით მოვტეხავ, დანა არ უნდა ვიხმარო, ხელს გამიჭრის. ამასობაში ტაფა გაგრილდება და ქე შევჭამ; მერე კიდომ ავანთებ გაზს და ჩაინიკით ერ ჭიქა წყალს დავადგამ. ორთქლი რომ ამუყვა, გაზს გამოვრთავ. ე, მაი არ უნდა დამა-

ვინყდეს! არა, არ დამავინყდება, კი ვიზამ; მერე ყვავილებს მოვრწყავ, წყალი ერი ცუცუნე უნდა. მერე დედასან წავალ. პანა ხანს გაჩერდო, – ასე მითხრა. ა! რა გინდა? ყოლისფერი დევიმახსოვრე! – ფიქრობდა ფანჯარასთან მდგომი ღამესმიშტერებული ჟუბიე. შესცივდა და ლოგინში ჩანვა. ადრიანად გაელვიდა და – „დედაო“!

– ოჰ, ა! აბდალა არ ვარ ახლა მე? დედა რომ სახლში არაა, თლად დამავინყცა!

საწოლიდან წამოდგა, შარვალი ამოიცვა, პერანგი ჩაიცვა და სვიტრში გაუყარა თავი და ხელებიც, მერე სარკის წინ დადგა და, როგორც შეეძლო, ისე გაისწორა სამოსი.

– ჯერემ ხელ-პირი უნდა დევიბანოო. დაიბანა.

– ახლა ქათმებს პურისკეკალი უნდა დუყაროო.

კუხნაში ტომარას ნახევარლიტრიანი ქილა ამოუსვა და ხორბლით აავსო. საქათმის კარი ფრთხილად შეაღო. ჟუბიეს დანახვაზე ქათმებმა კრიახი მორთეს და მისკენ გამოიქცნენ.

– მოით, მოით! ა, მევიტანე!

ნელში მოხრილი საკენკს აუჩქარებლად ყრიდა ჟუბიე. სანამ ამ საქმით იყო დაკავებული, ჟუბიეს მხრებზე, ზურგსა და თავზეც კი, ასე ხუთი-ექვსი ქათამი დააჯდა.

– მეიცათ, მეიცათ! რა იციოთ აი, ა?! არ დამსვაროთ! მეც კი მიყვარხართ მარა, ხომ არ განუხებთ? – უკმაყოფილოდ ბუზღუნებდა ჟუბიე.

მერე ბუდესთან მივიდა და მართლაც ხუთი კვერცხი დახვდა,

– ოთხი უნდა ევილო და ერთი დავტო. ასეც მოიქცა. კუხნაში გაზთან მივიდა.

– ჯერემ არ შევჭამ... ჯერემ დედასან წავალ...

მიდიოდა და ფიქრობდა ჟუბიე:

– ახლა რომ ეწყინოს, რომ არ მიზაკუსკია?... არ მუყუობი... მაინც ვერ გვიგებს... მარა აი, ტყუილი რომ არ მინდა? რა ვქნა ახლა მე?... მივბრუნდები და კვერცხს შევინვა!

მიბრუნდა.

– მარა ახლა ძაან რომ მომენატრა?.. არა! ჯერემ დედასან წავალ!

– სა მიხვალ, ბიჯო, ჟუბია ასე იალონ-ში? – გამოსძახა მეზობელმა ანიჩქამ.

– დედასან მივალ, დედასან.

– ჯვარი გენეროს, ჟუბია, ჯერემ! – გამოსძახა და ჩაილაპარაკა: – ჯვარი გენეროს, შე საცოდო...

საფლავის ცივ ქვაზე იჯდა და გუშინდელ და დღევანდელ ამბებს უყვებოდა. არც ის დაუმაღლავს, რომ არ უზაკუსკია, მარა პირობა მისცა, რომ სახლში დაბრუნებისთანავე კვერცხს შეინვაგდა. შუადღემდე ესაუბრა ჟუბიე დედას...

– ჯერემ გაზი უნდა ავანთო, მერე ნელ ცეცხლზე ტაფა დავდგა... ზეთი ერი კოვზი უნდა... მარილი პანა... – ასე დამიბარა დედამ...

მარტოდ დარჩენილი სახლისაკენ მიდიოდა.

ლიზიკო

ის ორი კვირა მზიანი დღეები დაიჭირა, მაგრამ, არა, დასვენება ვერ გამოუვიდა. ხან ვინ შეხვდებოდა, ხან ვინ. ცოტა მოვწრუპოთო – და.

ერთი კვირა გადააბა. გადანყვიტა, დიდიდანვე ბოტანიკურ ბაღში ევლო, მაგრამ პირველივე დღეს იქაც ნაცნობები. კიდევ რამდენიმე დღე არ გამოფხიზლებულა. ვერაფერი დანერა. რალაცები კი ჩაინიშნა, მაგრამ ფხიზელზე ვერაფერი გაარჩია და ვერც ვერაფერი გაიხსენა. იმ დილით სიზმარმა გააღვიძა: ბების ბიძაშვილი ლიზიკო ნახა, სულ თეთრებში გამოწყობილი. უთხრა – ვიცი, ბათუმში რომ ხარ და წესიერად ვერ ისვენებ, ლოთაობას გადაყვეო. იცოდე, უკან გზაზე ჩემთან აუცილებლად უნდა გამეიაროო, რაცხა საქმე მაქო.

ბავშვობიდანვე ლიზიკოს ეძახდა. გაუთხოვარი დარჩა ლიზიკო და ახლა იქნებოდა ასე ას წლამდე. თავისებური ქალი

იყო, საოცრად თავისუფალი, უფრო ზუსტად – ნამდვილი დემოკრატი. არავის გულსმოგებას არ ცდილობდა, ყველას ეურთიერთებოდა და სოფელში ყველაზე ნამხდარი კაციც კი აუგს არ და ვერ იტყოდა ლიზიკოსთან დაკავშირებით. არ არსებობდა საკითხი, რომელზეც საუბარი არ შეეძლო. ყოველგვარი ტერმინოლოგიის გარეშე, ისე, თავისი სიტყვებით, ლეღვივით გაგირჩევდა საკითხს. არ აღელვებდა, სხვას რა მოსაზრება ჰქონდა ამ საკითხთან დაკავშირებით, კი, მოუსმენდა, მაგრამ მთავარი ის იყო, თითონ რას ფიქრობდა.

თითქმის წელიწადი არ ენახა მოხუცი, მიხვდა, რომ მონატრებოდა და გადანყვიტა, ჩასულიყო.

ლურჯად შეღებილ ლიზიკოს ჭიშკარს რომ მიადგა, გასძახა:

– ლიზიკოო!

ლიზიკომ ბახჩიდან გამოსძახა:

– არ თქვა ახლა ნიაზიე ვარო?!

– რომ ვარ?

– ჰოდა, რომ ხარ, ჩამოი ეზოში და მეიჩოჩე ჩემკენ, იქნება დეგინახო, აგერ, ბახჩაში ვარ!

ბარგი სახლის წინ დადო, ლიზიკოსთან მივიდა, ხელები წელზე შემოხვია, მაღლა ასწია და ლიმილით უცქერდა მოხუცს.

– რას შობი, ბებია, გადირიე თუ? ჩაგენსხროვი ხელეფში!

– ნუ გეშენია, ლიზიკო, არ ჩამენსხროვი. – ნაუგურულა ნიაზმაც.

– რაფერ დაგემართა, რომ ჩამოი?

– ბათუმში ვიყავი და არ მიქნა გულმა

– ხომ არ დეგესიზმრე, ნიაზია?

რადგან ეს კითხვა მოულოდნელი აღმოჩნდა, ნიაზმა დაბნეული ლიმილით გახედა და:

– კი, ლიზიკო, დამესიზმრე, ხომ იცი!

– კარგათ ქე მაინც?

– ჩამოსვლას მთხოვდი.

– თეთრები მეცვა, ბიჯო?

ეს სწორედ ისეთი კითხვა გახლდათ, რომელმაც ნიაზს ოდნავ, მაგრამ პირი მანც დააღებინა.

– დამუნე, ბიჯო, მაი პირი! რა გჭირს?

ესე იგი ჩამოსვლას გთხოვდი?

- კი... მთხოვდი...
- უყურე შენ! რეიზა ნეტა?
- აი, ეგ არ გითქვამს.

- მაი აფერი! ეგერ, ე, ზეით გეიხედე, მიაწყვიტე იი კიტრი.

- ყუნნს რომ ვერ ვწვდები?
- საცხა სტობი დაუტრალე და მონყდება.

მაღევე მოხუცი ტაბლას აწყობდა. ნადუღო, ყველიო, ნიგვზიანი ბადრიჯანიო, მოხარშული ვარიკაო, მწვანილო, სალათიო, მჭადიო და, რა ლა თქმა უნდა, ადესა დაცვარულ დოქში, ნიაზს რომ ჭიდან ამოაღებინა.

- ბებია, რაცხაა აია, მიირთვი, ღვინოც მიაყოლე და ერი ჭიქა მეც დაისხი. არაყიც მაქ, გინდა?

- არა, არა, ღვინო მირჩევნია.
- ჰო, და მაგერაა.

ნიაზი გემრიელად შეექცეოდა. თვალეზმობჭუტული ლიზიკო ღიმილით უცქერდა.

ერთი კი არა და სამ-სამი ჭიქა დალიეს.

- ლიზიკო, რამდენის ხარ? - ჰკითხა ნიაზმა

- უფ, ბებია, იმდენის, რომე არ ითქმება!

- რატომ არ ითქმება?
- არ ითქმება, ბებია, არა, ხანდახან მცხვენია კიდევ.

- რისი, ლიზიკო?

- აგერ გასულ სამშაბათს მეზობელი მოკტა. ორმოცდარვიდმეტი წლის კაცი იყო, ოთხი ობოლი დატია. იმ თვეში იმფერი ბალანა დეიხჩვა ზღვაში, რომე მთელი სოფელი ბლაოდა. რამდენი წვეიდა იქით და მე ქე ვარ.

- ეგ ღვთის ნებაა, ლიზიკო.
- სუ, ბიჯო, ნუ ჩივი აბდლურს!
- აბდლური რატომ არის?

- რეიზა, ნენა და სა ცალია ღმერთს ყველას სადევნად? მეტი საქმე არა აქ ახლა მაგაზე იფიქროს, რომე ლიზიკომ ამდენი იცოცხლოს და დურმიშხანამ - ამდენიო!

- დურმიშხანა ვინ არის?

- რა ვიცი მე ვინაა, ისე ვთქვი!
- აბა, რა საქმე აქვს ღმერთს?
- ბეური!
- ჰოდა, რა?

- მაი არ ვიცი მე! იიი ვიცი, რომე არ გაჩერდება!

- ლიზიკო, ყველაზე სრულყოფილი რაც შექმნა ღმერთმა, ადამიანია და ვითომ უყურადღებოდ ეყოლება?

- აღარ გეიმორო მაი, ნიაზია! რაფერაა ადამიანი ყველაზე სრულყოფილი? მასე რომ იყოს, ამდენს დავაშავებდით?

- რას გულისხმობ?
- ტიტუუუ, გადამრევ შენ! ერთი სფერო დამისახელე, რომე არ დეეშავებიოს!
- მეცნიერება!

- რას ჩივი, ბებია? კაკ რაზ მაქანე ყველაზე მეტი დააშავა! კაი, კაი გაჩერდი! ეტყობა პანას ფიქროფ, თვარა მაგას არ იტყოდი. შენ იიი მითხარი, კიდომ წერ?

- ხანდახან.
- ახლა იიი მითხარი. რამდენ ხანს რჩები?

- ასე სამი-ოთხი დღე.

- არა, ბებია! ათი დღეი უნდა გამიჩერდე აქანე, იცოდე! საქმე მაქ და ვარი არ მითხრა!

- კარგი, ლიზიკო, მასე იყოს.
- ჰოდა, გეიხარე, ბებია. საჭმელ-სასამელს არ მოგაკლევ და ქე იყაი, რა გაქ ზორი? ზეით დანობი თუ ქვეით?

- ჯერ არ მინდა დანოლა.

- ნიაზია აბდალავე, როის გითხარი, ახლა დანეი მეთქინ?

ნიაზმა სიცილით უპასუხა:

- სულერთია.
- ზეით გირჩევ, ქვეით პანა ნესტია.
- როგორც იტყვი, ლიზიკო.
- ლეზი რბილი გიყვარს?
- არა, რბილი არა.

- მეც მასთე ვარ. ფიცარი მიდუნა ქვეშიდან, თუ გინდა შენდაც დავდოფ.

- მე დავდებ.

- სუ, ახლა! ჩემი კრაოტია და უკეთესათ ვიზამ!

– მასე იყოს.
 – ლიზიკო, ბებიაა! – დაიძახეს ჭიშკართან.
 – მოი, რომელი ხარ?
 – ლუნჭულიე ვარ.
 – ჩამოი მერე!
 ასე ორმოცდაათწლამდე იქნებოდა მეზობელი ლუნჭულია:
 – გამარჯობა. უი, არ ვიცოდი, სტუმარი თუ გყავდა, თვარა არ მევიდოდი.
 – აფერს არ გიშლის მაი სტუმარი, ლუნჭულია, მითხარი რა გინდა.
 – ლიზიკო ბებია, ჩემს პაკუსიას ნემსებს ველარ უკეთებ და მასწავლე რამე.
 – რეიზა ვერ უკეთებ?
 – ჯემალიეს მანქანა რომ დეეჯახა, იმას მერე ხომ ვერ იდგა ფეხზე და თუთხმეტი ნემსი დუუნიშნეს. რვაი რომ გუუკეთე და პანა მეიხედა, ახლა აღარ მიჩერდება.
 – არც გაგიჩერდება! ვის უხარია ტრაკზე ნემსი?
 – არავის.
 – გიდელი გააქ?
 – გიდელი როვა არ მაქ, გათხუო თუ?
 – ლუნჭულია, გადამრევ შენ! ჯერემ ერთი, ყურძენი ჯერ არ დამნიფებულა, მეორე კიდომ – როის იყო ან შენ, ან ვინმეს რამე ვთხუე?
 – არცაროის.
 – ჰო და ეილე იი გიდელი, ნამუანვიწი მიწაზე, რაც შენს პაკუსიას უყვარს, იი პანა შუუგდე შით და რომ შეყოფს თავს ნამონიე იი გიდელი, მიხთი?
 – კი, როვა არა!
 – აბა, მითხარი ტრაკი სა ექნება პაკუსიას?
 – ზეით!
 – ჰო, და ქე დაარჭვე იი ნემსი.
 – გადამრევ შენ, ლიზიკო დეიდა, მაი სიდან იცოდი?
 – სიდან ვიცი და რაც გავჩითი, მას მერე ნაავარიებ ძალღებს ნემსებს ვარჭობ ტრაკზე! ნაი ახლა და მიხედე შენს პაკუსიას.
 – უი, ლიზიკო დეიდა, გეიგე ჯემალიამ

მანქანა რომ დაამტრია?
 – თითონ რაფერაა?
 – კარქათაა! უნიეს პაკუსიეს ცოდვებმა!
 – ლუნჭულია, სუ ახლა იცოდე! მაგფერი აბდრული მეტი აღარ გეიმორო! მთლათ მაგიზა დაამტრია მაშინა ჯემალიამ, რომე შენ ძალღს დეეჯახა? რაია? გეეკიდა, დეენია და დეეჯახა თუ?
 – რა ვიცი მე.
 – თუ არ იცი, მაშინ სუ!
 – კაი, ნევედი მე და მადლობა.
 – არასფრის.
 ლუნჭულიე წავიდა.
 – ნიაზი, ახლა ფიცარს დავდოფ შენ ლეიბსქვეშ და ხვალ იმ ვარიკას დაგიკლავ თვალს, რომ ვერ აშორეფ.
 ნიაზს გულიანად გაეცინა:
 – ისე, მართლა გავიფიქრე – გემრიელი იქნება-მეთქი, ხომ იცი შენ!
 – რომ ვიცი, იმიზა დაგიკლავ.
 იმ ლამით ნიაზს კარგად ეძინა. ადრინად გაიღვიძა. აივანზე გავიდა.
 ლიზიკომ ძროხა გადადენა.
 – დილა მშვიდობის, ლიზიკო.
 – მშვიდობა მოგცეს ბუნების ძალამ, ბებია. ჩამოი იზაკუსკე, ნიაზი. ყოლისფერი მზათაა.
 – პირზე წყალს შევისხამ და მოვალ.
 გუშინდელ მენიუს ერბოკვერცხიც შემატა.
 – ლიზიკო, ეს ღვინო შენია?
 – შენ ეზოს თუ მუავლე თვალი?
 – ისე რა.
 – აბა, არ თქვა, მწერალი ვარო!
 – რატომ? – გაეცინა ნიაზს.
 – მწერალს ბუნება თუ არ უყვარს, ვეფერს ვერ დაწერს!
 – ვინ გითხრა, არ მიყვარსო?
 – აბა, ბებია, გუშინს მერე ეზო რეიზა არ დაათვალიერე?
 – სად წავიდოდა ეგ ეზო, ლიზიკო?
 – ეზო არსათ არ წევიდოდა, მარა მე ასე ვიზამდი, მარა მაი აფერი. ყოლიფერი მაქ, რა ხილი გინდა. ცხრაი ხეი დავამყენე – სამი ატამი, სამი, ვიშნაბალი, სამი ვაშ-

ლი. ჰო, კიდომ ერთი მსხალი. ე, გეიხედე იქით, ლელისკენ, იიი დემირა ვაშლია, წელს მომცა ნიშანი.

– ეგ ის არის, თვრამეტი წლის შემდეგ რომ ისხამს?

– გცოდნია! ახლა აგერ იქით, ნაცარა ვაშლმაც გეიხარა, იმის იქით თავრუჯულაა, კიდომ იქით ხეჭეჭურია. პანა გუუჭირდა, მარა ქე ხარობს. ისე ამინდები შეიცვალა. ასე თუ გაგძელდა, გადაშენდება კაცთა მოდგმა.

– ღმერთი დაუშვებს?

– ნიაზია, ყოლისფერზე – ღმერთი, ღმერთიო რომ იძახი, რა ქნას ერთი იმ ღმერთმა მითხარი? ტვინი მოგიტრუალოს? მაგას არ იზამს იმიზა, რომე მათი შენ უნდა ქნა! ადამიანმა უნდა მიატანოს პანა აზრი! ბჯოს! არ შეაწუხეს აი, ღმერთი?!

– ყველაფერზე ღვთის ნებაა, ლიზიკოო.

– ა, კიდო! კია! მარა მათი სულ არ ნიშნავს, რომე შენი დასრილი განმინდოს!

– მასე რატომ ამბობ?

– ბიჯო, გლახის მეტი თუ ხთება რამე, მითხარი?

– არ არის მთლად მასე, კარგიც ხდება.

– დამისახელე ერთ – კაი.

– ქალაქები შენდება, მედიცინა ნინ მიდის, აი, მეცნიერებაში რამდენი სიახლეა.

– ბებია, ყორისფელი კეთდება ერთი მიზნით – გასამდიდრებლათ! მეტი საქმე არ აქვენ ახლა ვინცხა ქიმიკოსეფს და ბიოლოგებს, რომე ლიზიკოს და ნიაზიას ნამალი გმუუგონონ, რომე დითხანს იცოცხლონო! კაკ რაზ, მაგ ნამალმა შეიძლება უფრო მოკლას კაცი!

– ნამალმა რატომ უნდა მოკლას?

– გასამდიდრებლათ, ნიაზი და აღარ მკითხო აფერი! შენ ჯერ... კაი, იი მითხარი, შენი ბალანა რაფერაა?

– კარგად, კონსერვატორიას ამთავრებს, სიმფონიურ ორკესტრში აიყვანეს.

– უყურე, შენ! მათი კაია! სკრიპკაზე უკრავს?

– არა, არფაზე.

– იმფერი უურჩევია. რომე თავს ვერ გამეიჩენს.

– არ უყვარს თავის გამოჩენა.

– მათი კაი თვისებაა. ლამაზი გოგო გეიზარდა ხომ?

– უშნო არ არის.

– ღმერთმა ბედნიერი გიმყოფოს, ბებია! ყველას უმყოფოს!

– მადლობა, ლიზიკო.

– ბებია, ახლა მე პანა საქმე მაქ, შენ დეისვენე, აგერ გამაკი და ჩაჯეი, თუ გინდა.

– ორი კვირა ვისვენებდი, ლიზიკო, რამე დამავალე.

– შენს ასაკში დასვენება არ იციან ჯერემ. დასვენებას სიბძნე ჭირდება, ბებია. თქვენ რომ დასვენებას უძახით, მათი დროის ფლანგვაა.

– ზოგჯერ ეგეც რომ საჭიროა?

– ე, მაგის გაკეთება რომ აღარ მოგიწევია და იმ დროს სარგებლიანათ გამეიყენეფ, რომ გიყვარს იმ საქმეს რომ გააკეთეფ, იმას ქვია დასვენება. ამას ისე გიჩივი, თვარა ყველაფერს თავისი დროი აქ და ამითაა ცხოვრება საინტერესო. თუ გამაკში არ გინდა, გამეიტანე იი ჭილოფი და ნამონეი ეგერ მოლზე, ცას გახედე, ქვეით დეიხედე, ბუნებას გახედე და იქნება დანერო რამე კაი. ისე რა სტილში წერ?

– ყველა სტილს ვეპოტინები, ლიზიკო.

– იქნება სამე რამე გამევიდესო?

ნიზს გულიანდ გაეცინა:

– უმაგისობაც არ არის.

– ისე, ხომ იცი, ერთმა იაპონელმა რა თქვა?

– რა?

– პანა ილაპარაკე, ბეური იფიქრე და აფერი არ დანეროო.

– მასე რომ ძნელია?

– ძნელი რომაა, იმაზაა ბრძენების ნაკლებობა.

– ლიზიკო, დუმილი ყოველთვის რომ სიბრძნეს არ ნიშნავს?

– მართალია, არ ნიშნავს, მარა ჭკუიანს და უჭკუოს სხადასხვაი დუმილი აქვენ.

– კი, ეგ მასე არის.

– მეც მაი ვთქვი.
 – ისე ყველა ბრძენი ვერ იქნება.
 – არც აბდალია ყველა, მარა სიბრძნე რაფერაა იცი?
 – როგორ?
 – კაცმა მისი საქმე ძირფესვიანათ თუ იცის, იი მის საქმეში ბრძენია. არ ჭირდება იმას მეტი. იი მეტი იმიზა ტვინისჭყლეტა იქნება, ხთება მაგას და არ ინუხეფს თავს. ისე, ნიაზი, შენ გიყვარს ხომ ტვინის გაბარტყუნება?
 – შენ უფრო გიყვარს, ლიზიკო.
 – მე აღარასფერი აღარ მიყვარს, ბე-ბია.
 – ეგ, როგორ?
 – ჩემს გულში სიყვარული რაცხამ შეცვალა.
 – სიყვარული რას უნდა შეეცვალა?
 – არ ვიცი, ბებია, რა ქვია მაგას, მარა იქნება მუახერხო და აგისხნა. ა, მაგალითად, ჩემი სისხლი ხარ და მიყვარდი აგერ შენ...
 – ახლა აღარ გიყვარვარ?
 – მაცა პანა. ჰო და, რომ მიყვარდი, სულ მინდოდა დამენახეთ, შენ, სხვაი ჩემიანები, მინდოდა ჩემ გვერდით ყოფილყაით, მწყინდა, რომ არ ჩამოდოდი, ვდარდობდი, თქვენზე ბეურს...
 – ახლა?
 – სა გეჩქარება, ბებია, მაფიქრე პანა.! არაა იოლი ასახსნელი...
 – არ გაჩქარებ, ლიზიკო, ყურადღებით გისმენ.
 – ჰო და მასთე... ახლა რაფერაა იცი? ახლა გამიქრა დარდიც და ფიქრიც. ახლა დილას რომ ავდგები და სალამოს რომ ვწობი, გულში ყველას გადავავეფ თვალს, მოგეფერებით და დაგლოცავთ. ახლა თუ გინდა, სულ ნუ დამენახებით, ოღონდ თქვენ იყაით კარგათ...
 – ეგ ხომ უფრო დიდი სიყვარულია, ლიზიკო?
 – მარტობაში მყოფი, იქით მიმავალი ადამიანის სიყვარულია, ბებია.
 – იქით ნუ ჩქარობ, ლიზიკო.
 – არსა არ მეჩქარება, ნიაზია, მე. არც

იქით და არც აქით, მე ახლა ვიტკბოფ ყველა წამს. რომ იცოდე, რაფერ მილოლავს დროი... ასე მგონია, ასის კი არა, ორასის ვარ... ორასი წლის პანა ბალანა...

– აი, ეგ ვერ გავიგე.
 – თუ ადამიანი სწორად ცხოვრობს, ნიაზი, იი ვითარდება კიდევაც. ჰო და ე, იმ განვითარებას ბაღნობამდე მიყავხარ – ყველაფერი გახარეფს, ყოლისფერს უღიმი, რაფერც ჩვილი. იმ განსხვავებით, ბე-ბია, რომე უკვე ცხოვრებაგამოვლილი ხარ. შენ გინახავს ამფერი?
 – პირველად ვხედავ ახლა...
 – ბიჯოს! მიმხთარხარ!
 – რალაც ნამეტანი ზერელად მიყურებ, ლიზიკო.
 – როვა გეკადრება, ბებია! მაი შენ უყურეფ ზერელეთ ცხოვრებას და მაგას ხვედავ მე! მეტი აფერი!
 – მეტი აფერი, ხომ?
 – პანა რაცხა კია კილომ.
 – რა?
 – ფიქრი გიყვარს და დაკვირვებულ ხარ. მაი კაია.
 – ესე იგი მეშველება?
 – რაც გითხარი, მაი უკვე ნაშველია! დროი უნდა და იქნება ქე დაანებო წერას თავი.
 – ისე ჩემი არაფერი ნაგიკითხავს და იქნება მთლად მასე არა არის ჩემი საქმე?
 – მე უფრო უკეთესზე გელაპარაკები, მე რომ გიჩივი იი წერაზე მეტია, ბებია, იი ცხოვრებაა. შენ ახლა რაცხა რომ მოგეწონება, კალმით ქახალქე გადაგაქე, ამ დროს, რაც შენ მოგეწონება, სულ არ ნიშნავს, რომ სხვასაც მეწონება და ბოლოს გამუა, რომე ტყულა დაგიხარჯავს დროი. მარა შენ თუ ბალანასავით დეინახავ ქვეყანას და ყოლისფერს სხვას, დეინახავ სუფთათ, დეინახავ ეჭვის გარეშე, დაგეხურება მაი ორი თვალი და გაგეხსნება მესამე. მაშინ იტყვი – რაფერი აბდალა ვიყავი მაშინ, თავი რომ ჭკვიანი მეგონაო.
 – შენ არ თქვი – ყველაფერს თავისი დრო აქვსო?
 – მაი ჩემამდე თქუეს, მე გევიმორე.

კი აქ, მარა მგონია რომე ამაზე შენ იფიქრე და ე! მაი მინდა მე! უფ! რაცხა ვერ ვარ კარქათ.

– რატომ?

– მაი არ ვიცი მე. წავალ წამოვწობი პანა ხანს.

ნიაზმა შეამჩნია, რომ მოხუცმა ფერი დაკარგა, წამოდგა და ისე, რომ ხელი არ შუშველებია, მოხუცი ოთახამდე მიაცილა.

იმ დღის შემდეგ ლიზიკო იშვიათად თუ წამოდგებოდა. ნიაზი არაფერზე შეუწუხებია. თავს თითონ უვლიდა. სადილსაც უმზადებდა ნიაზს. კი ეუბნებოდა ნიაზი – მივხედავ თავსო, მაგრამ არ გაუვიდა. მეოთხე დღე იყო, რაც ლიზიკო ცუდად გახდა. სალამოსპირას ნიაზს სთხოვა, მასთან შესულიყო. ლიზიკოს ფერი კიდევ უფრო დაეკარგა. გამხდარიყო. ფითქინა პანია ხელები საბნის ზემოდან დაელაგებინა.

– ნიაზი, ბებია, ერთი სათხუარი მაქ.

– მთხოვე, ლიზიკო.

– ხვალდან სტუმრები მეყოლება. მე გამიჭირდება ადგომა და სტუმრებსაც და თავსაც შენ უნდა მიხედო.

– კარგი, ლიზიკო. ვინ მოვა და რამდენი იქნება?

– დღეს უკვე იყვენ. ხვალ ერთი დეემატება.

ნიაზი გაცხებულ-დამფრთხალი უყურებდა მოხუცს.

– დღეს ვინ იყო?

– დედა, მამა, ჩემი ძმა, ჩემი და. ხვალ გაბოც მუა, ვიცი.

– გაბო ვინ არის?

– ნიაზია, შენ გგონია მე არ მყავდა შეყვარებული? ფიქროფ, რომე სულ მაღაზონი ვიყაი? გგონია, შეუხადავი ვიყავი?... კი ვიყაი ერი ქალი. მიყვარდა გაბო და ველოდებოდი. დიდხან.

არ ჩამევიდა ომიდან. არც ჩემი და მისი ბედი არ იყო. კაი გარეგნობის და ხასაითის იყო. მორცხვი იყო. ერთჯერ მაკოცა ლოყაზე, რომ წვეიდა მაშინ.

ხვალ მუა, ჩემებმა მითხრეს. თურმე უთქვამს – უნდა გათხოვილყო, მარა მე ვიცი, რომ გულში უხაროდა სხვა

კაცთან რომ არ დავნიე. ვერ ვქენი, ვერ უღალატე. ხვალ მუა და იმას ვფიქროფ, თუ მიცნობს... თითონ ოცდაცამეტი წლისაა, მე კიდომ, აუფ... მოკლედ, ხვალ რომ ამოხვალ, ჩემებიზა და გაბოზა პრიბორები ამეიტანე, იქინე, ბუფეტ-შკაფი რომაა, იმაში კაი სერვიზია. ღვინო ჩაციებული გქონდეს. ბოდიში, ამდენს რომ გავაღეფ, მარა კი გამიგეფ შენ. წაი ახლა და იბორიალე ეზოში ან დეისვენე, მე დღეს მეტს არ შეგანუხეფ.

– არ ვწუხდები, ლიზიკო.

– და კიდომ არ შეგეშინდეს, დღეს არ მოვკტები.

– ეგ კარგია. – შეეცადა ეხუმრა.

– მაი კაციშვილმა არ იცის, ამ დროს კაი რაია... წაი ახლა...

უხმოდ გავიდა. იმ ღამით ვერ იძინებდა, მარამ თავს ძალა დაატანა, რადგან ხვდებოდა რომ გამოძინებული უფრო საჭირო იქნებოდა.

ადრინად ადგა. მეზობელი ბეჟანა დანახა და მიესალმა. ერთმანეთი მოიკითხეს. მერე მოხუცის კარზე მორიდებით დააკაკუნა. ლიზიკომ – შემოდიო და შევიდა.

– როგორ ხარ, ლიზიკო?

– ა! შემოდიან სტუმრები.

– მოვიტანო?

– კაი იქნება.

სუფრა ღამაზად გაანყო. თუ რამ იყო, ყოველივე სუფრაზე დაალაგა, თითონ კართან სკამზე ჩამოჯდა.

იჯდა ასე ერთი საათი. მოხუცს ხმა არ ამოულია. ზოგჯერ თუ გაიღიმებდა.

მერე:

– მიცნო! ცრემლი დუუნახე. ეჰ, ნიაზი, აალაგე ახლა მაი სუფრა. კაი ბიჭი ხარ.

– წავიდნენ?

– კი.

– რატომ არ გამოელაპარაკე?

– უსიტყვოთ უგებდით.

– მეიცა!

ცოტა ხანში:

– ნიაზი, ყურადღებით მომისმინე. ჩემი დასამარხი ფული ლობიით ქოთანი რომ

დგანა ბუფეთში, იქინე დუნა. ქელეხი არ გადებდა. მაგ ფულიდან ნახევარი ზურიე ბაჯელიძის ოჯახს მიეცი, რვაი ბალანა ყავს, უჭირს მაგენს. საფლავზე მარტო აკაციის ჯვარი დაასვე, მეტი არაა საქირო. ზევიდან ბალახი თუ იქნება, კაია. სულისახსნა და ორმოცი ქე გადამიხადე... მერე თუ ვინმეს ნახავ ამ სახლ-კარის მომვლელს, ქე დააყენე, თვარა გინდა გაყიდე, გინდა დეიტე. ხომ იზამ ამ საქმეს, ნიაზია?

– კი.

– კილომ მაქ სათქმელი.

– გისმენ, ლიზიკო

– მიქელ-გაბრიელი იყო ჩემთან...

– რა მინდაო?

– ნიაზია, ნუ გადამრიე, ბიჯო, რა უნდა მიქელ-გაბრიელს არ გაგიგონია? – სუსტად გაეცინა მოხუცს.

– ასე მითხრა, ოც წუთში მოგაკითხაო. მანამდე ბეჟანას შუუვლიო.

– ვინ ბეჟანას? – სწრაფად იკითხა გოცებულმა ნიაზმა.

– ბეჟანა ერთი გვყავს სოფელში, ნიაზია, შენც იცნოფ.

– რას ამბობ, ლიზიკო? სანამ შენთან შემოვიდოდი ბეჟანას მივესალმე! საღლაღამათი სიმინდით სავსე გოდრით სახლისკენ მიდიოდა!

– რა ვიცი, ასე კი მითხრა და... ნიაზია... ბებია... პური ჩამინე ღვინოში და მომეცი...

ასეც მოიქცა.

– მადლობა, ბებია... გეიხარე... შენ არ იცი, რამხელა მადლი მეისხი. მე როის და ვინ მნახვდა.

ეს კი თქვა ლიზიკომ და საშინელი ნივილ-კივილი ატყდა! ნიაზი გარეთ გავარდა. ხმები საიდანაც მოდიოდა, იქით გაიქცა. ინსტინქტურად გარბოდა. გზად ტრაქტორისტი ვალიკოს ბიჭი გენოიე შეხვდა:

– რა მოხდა, გენოია, თუ იცი?

– ბეჟანას ნალიაზე გოდრით სიმინდი აქონდა, კიბის საფეხური ჩუუტყდა, ჩამუარდა ძირს და გლახათ დაარტყა თავი! –

ერთ ამოსუნთქვაზე ამცნო გენადიამ.

– მერე?

– მერე დალია სული!

ნიაზი ლიზიკოს სახლისკენ შეტრიალდა და ახლა იქით გაიქცა. ეზოში შევარდა, კიბე აირბინა და მოხუცის ოთახის კარი უკვე ფრთხილად შეაღო...

– ნიაზი – სუსტი ხმით დაიძხა.

– გისმენ, ლიზიკო.

– აგერ ჩემს სასთუმალქვეშ ლოცვების წიგნია... გვერდი წითელი ძაფით მაქ მონიშნული და წამიკითხე... ნუ მეტყვი უარს...

ნიაზმა წიგნი გადაშალა. სულისგაყრის წინ წასაკითხი ლოცვები იყო... სამჯერ დაიკვნესა ლიზიკომ...

ნიაზმა ყოველივე შეუსრულა...

ერთი უცნაური რამ მოხდა ლიზიკოს საფლავზე – აკაციის ჯვარი აღმართვიდან მეორმოცე დღეს სიმწვანით შეიმოსა.

აწი ნახოს!

სონია ბოლო მაცხოვრებელი გახლდათ ამ, ახლა უკვე, სახურავჩანგრეულ, იატაკჩავარდნილ, უკარო და უფანჯრო სახლისა, ეზო რომ გაუვალ ტყეს მოუგავდა.

ერთი ძროხა ჰყავდა, კარგად რომ იწველებოდა. სახლისთვისაც და გასაყიდადაც ყველა რძის პროდუქტი ჰქონდა. ეზოდან გადმოსულს მხოლოდ დილაობით თუ დაინახავდით, ძროხას რომ საბალახოდ გადენიდა. მეზობლებში არ დადიოდა, მხოლოდ – სამძიმრებზე, თუ ვინმე გარდაიცვლებოდა. ქორწილებში არავინ ეპატიჟებოდა, რადგან იცოდნენ, არ მივიდოდა. თუკი მოხდებოდა და ვინმეს მის ეზოში ფეხი ჩაუცდებოდა, უპატივცემულად არ გამოუშვებდა. ტაბლას ძირითადად უგემრიელესი რძის პროდუქტებით გადაავსებდა. სიტყვაძუნნი გახლდათ. თვალეზში თითქმის არასოდეს შეგხედავდათ და თუ ეს მოხდებოდა, ვერასოდეს დაივინებდით ტკივილით სავსე ცისფერ თვალეზს. თითქოს მთელი კაცობრიობის

სევდისათვის წამით შეგახედებდათ, წამით, რადგან მეორე წამს ისინი მიწისკენ იხრებოდნენ. რამდენჯერ გამიგონია მეზობლებისაგან:

- ქია საკადრისად!
- უწიეს მამამისის ცოდვებმა!
- ჯერემ კიდო სადაა, აწი ნახოს!

და კიდევ რამდენი... სონია ყოველივეს გრძნობდა და ყველას თავს არიდებდა. ცხოვრობდა ასე მოკვეთილ-განდევილად, სანამ ვინმეს ყველი, რძე ან რაიმე სხვა რძის პროდუქტი არ დასჭირდებოდა. ვფიქრობ, ამის გამოც არ მივიდოდნენ სონიასთან, მაგრამ ამას ორი მნიშვნელოვანი ფაქტორი განაპირობებდა – ის, რომ სონია ძალიან მერყეულად გახლდათ და ის რაც ზემოთ აღ ვნიშნე – უგემრიელეს პროდუქტებს ამზადებდა. მე მალულად დავდიოდი სონიასთან. არც არავინ მიკრძალავდა, მაგრამ მაშინ თვითონ დავასკვენი – კარგ საქმეს არ ჩავდიოდი. ვგიჟდებოდი სონიას ყველისთვის და ისიც ყოველ ჯერზე უხვად მიმასპინძლდებოდა.

სონიას რვა და ჰყოლია და ერთი ძმა. არც ერთ მათგანს შთამომავალი არ დარჩენია. არც ერთს შვილი არ გაუჩნდა. სონია რომ გათხოვდა, არც მას ეყოლა შვილი. მას და მის ქმარს გოგონა აუყვანიათ, სულ ჩვილი. უბედნიერესი ყოფილან სონია და მასზე ოცი წლით უფროსი ქმარი. უბედნიერესი იმ დღემდე...

სონიას ქმარი უსაუზუმებია და ბაზარში გაისტუმრებია. ჩვილს რძე შეასვა და აკვანში ჩაუნვინია. აკვანი ეზოში გაუტანია და დიდი ხის ჩრდილში დაუდგამს, თითონ სახლში საქმიანობა დაუნყია. შუადღემდე ქმარიც დაბრუნებულა და შვილი მოუკითხავს. სონიას უთქვამს – სძინავსო. კაცი აკვანთან მისულა, ერთი საზარლად დაუყ-

ვირია და იქვე გათავებულა. სონია იქით გაქცეულა, ჯერ ქმარს მივარდნია, მერე ბავშვისთვის დაუხედავს... სონიას შვილი ზეცაში იყო...

თურმე ყვითელი ჭიები შესევია. სახე თითქმის აღარ ჰქონია.

– უწიეს მამამისის ცოდვებმა-ო. – სონიას მამის სიკვდილს ვინც შეესწრო, გეტყვოდათ:

– რომ გეთიშა, რაცხა სახელების ჩამოთლა დეინყო. ბეური ჩამოთვალა. მერე იმიორებდა, ბორგავდა. ქე იყო ასთე ერი კვირა. მერე მოკტა. ახლა მაგას რამდონი ბალანა ყავდა გაყიდული ოსმალეთში, მაი ვინ იცის?! ალბათ, იგენს ხედავდა ბოლოსო.

სონია ერთ დილით მეზობელს უნახავს ჭიშკართან გარდაცვლილი. იქვე მიწაზე პატარა ქვის ქვეშ ქალაღდის ნაგლეჯზე ეწერა:

„მეზობლებო, არიკაცისთვის არასფელი არ მითხოვია. აი, პირველია და რაფერც ხთებით, უკანასკნელიც. გაყიდეთ ჩემი ძროხა და დამასაფლავეთ. მეტი აფერი არაა საჭირო. არიკაცზე წყენა არ მიმაქ. ამ სახში თუ ვინმე გადმუა, იცხოვროს ბედნიერათ. კაცებს იმას გეტყვით, რომე კაი მამები იყაით თქვენი შვილებიზა!

სონია“.

სონია ბოლო მაცხოვრებელი გახლდათ ამ სახლ-კარისა.

მისი გარდაცვალება არ შემატყობინეს.

ამას წინათ სონიას სახლთან მივედი. იქაურობას ვუცქერდი და მოხუცის თვალებში ჩამდგარი ვეება ტკივილი მხოლოდ ახლა გავიზიარე. უკან ვბრუნდებოდი და თან სონიას ყველის გემო მომქონდა. მხოლოდ ერთხელ ჩამესმა – „ჯერემ კიდო სადაა, აწი ნახოს!“

ნინო დილმელაშვილი

წითელი ხაზი

ჩვეულებრივზე გვიან გაელვძია, საწოლიდან რომ წამოდგა, მზე დიდი ხნის ამოსული იყო. გაუკვირდა, წლებია ადრე ეღვიძება, დღეს პირველად გააცნობიერება, რომ ადრე ადგომის საჭიროება არ ჰქონდა, აღარც საქონელი ჰყავდა, აღარც – ქათმები; დაიღალა, მუხლებიც სტკიოდა, წელიც, არც ჯანი მოჰყვებოდა უკვე, არც მხედველობა უჭრიდა; პატარა ხომ აღარ იყო, მალე სამოცდაათს გადააბიჯებდა.

ღრმად ჩაისუნთქა სუფთა ჰაერი: „სამოცდაათი... სამოცდაათი... – თავისთვის გაიმეორა რამდენჯერმე. ამდენი წელი უძლებდა ტკივილებს, ამდენი დღე და ამდენი ღამე, საათები, წუთები, წამები... „კიდევ კარგად ვარო“ – გაიფიქრა. კიბესთან მივიდა, კიბის გვერდით ყოველ წელს მერცხლები იკეთებდნენ ბუდეს, რამდენიმე დღის წინაც მოფრიდნენ, ჩვეული სიბეჯითით შეუდგნენ საკუთარი ბუდის მოწყობას. ისე ელოდებოდა ყოველ წელს მათ მოფრენას, თითქოს ვინმე ძალიან ახლობელი მოსულიყოს. წელსაც ასე იყო, თუმცა... მოიცა... კიბესთან შედგა, მერცხლებს ნახევრად აშენებული ბუდე მიეტოვებინათ და სადღაც გაფრენილიყვნენ. „რალაც ცუდს მოასწავლებს

ეს ამბავი“ – გაიფიქრა და თავშალი სწრაფად შეისწორა. ცოტა ხანს კიბეზე ჩამოჯდა, გული უცნაურად აუჩქარდა, რამდენჯერმე შეხედა ნახევრად ჩამოშლილ ბუდეს და თავი გააქნია: „რა ამბავია ნეტავ, რატომ დამტოვეს ჩემმა მერცხლებმა ასე უეცრად?! თუმცა, რა გასაკვირია, ადამიანები გვტოვებენ და...“ – ჩაეცინა. ეზოს თვალი მოაგლო. რამდენი ხანია მარტო ცხოვრობს, სახლის კედლები აქა-იქ ჩამოშლილიყო, ეზოც აბალახებული და მოუვლელი ჩანდა. ერთ დროს კი აქ სიცოცხლე ჩქეფდა. გაახსენდა, პირველად რომ შემოვიდა ამ ეზოში. ყველაფერი სუფთა და ახალი იყო, სახლის კედლებიც, ეს კიბეც, ახლა ყოველ ფეხის დადგმაზე რომ უსიამოვნოდ ჭრაჭუნობს. ტალავერი ყურძნებით იყო დახუნძლული, გომურებიდან საქონლისა და ქათმების ხმა ისმოდა. ერთი შეხედვითაც შეატყობდი, რომ ძლიერი ოჯახი იყო, ახლა კი ყველაფერი გაპარტახებულიყო. აბა რა ექნა, წლებს თავისი მიაქვს. როცა პირველად შემოვიდა ამ ეზოში, ვერასოდეს წარმოიდგენდა, რომ ეს სახლი, ეს ეზო, აქ მცხოვრები ადამიანები მისი სულისა და ცხოვრების ნაწილი გახდებოდნენ. სულ პატარა იყო, თექვსმეტი

ნლის, როცა ოჯახმა მისი გათხოვება გადანყვიტა, ისე, რომ არაფერი უკითხავთ. თითქოს რაღაც ნივთი ყოფილიყოს, დაუკითხავად აიღეს და სხვა სახელში გადაიტანეს, რიგორც უსარგებლო რაღაც ფურცლის ნაგლეჯიან გამოუყენებელი ჭურჭელი.

ახსოვს ვიღაცები მოვიდნენ საღამოს, მათი წასვლის შემდეგ კი მშობლებმა გამოუცხადეს, რომ მალე ქორნილი ექნებოდა. „ეჰ, ალბათ დრო იყო ასეთი“, – გაიფიქრა კიბეზე ჩამომჯდარმა, ახლაც კი არ შეეძლო მშობლების გამტყუნება. „ან რამ გამახსენა ახლა ეს ყველაფერი“, – კიბიდან ნელა წამოდგა, ძლივს გაშალა წელი, ერთხელაც შეხედა მერცხლების ბუდეს და ოთახისკენ წავიდა.

ოთახში ისევ ისე იყო ყველაფერი, მაგრამ თითქოს დღეს ზედმეტად პირქუში მოეჩვენა იქ გამეფებული სევდა და სიჩუმე. „აი, შემომიყვანეს და ამ ტახტზე დამსვეს. ლამაზი კი ვიყავი“, – გაელიმა და ტახტს ხელი გადაუსვა. „თხელი აგებულების, თეთრი პირისახის, ჩემს თვალებზე ხომ მთელი სოფელი ლაპარაკობდა – მწვანე, მწვანე უძირო ტბასავით, ახლა თმებს არ იკითხავთ? ოქროსფერი ნაწნავები წელს მიფარავდა, წელი წვრილი მქონდა, მაგრამ მკერდი – სავსე, ტუჩები ვარდისფერი, ნაზი ყვავილის ფურცლებივით“.

ამაყად გასწორდა წელში, ლამაზი იყო, არ იგონებდა, ეჰ, წლებმა წაიღო ეს ყველაფერი. თავისი მომავალი ქმარიც პირველად ქორნილში ნახა. ერთი ნახვით არ შეჰყვარებია, მაგრამ დაინახა თუ არა, სიმშვიდე დაეუფლა. შიში, ეჭვები ყველაფერი გაქრა, შეხედა და მიხვდა, არ შეიძლებოდა, ასეთი ღიმილის პატრონი მოძალადე ან ბოროტი ყოფილიყო. „ეჰ, განათლება მაინც თავისას შვრება“, – გაიფიქრა და გული შეეკუმშა, რომ თვითონ ვერ შეძლო ოცნებების ახდენა. ახლაც, ამდენი

წლის მერეც, სინანული იპყრობდა ამის გამო. „მაინც რა არის ბედი“, – გაიფიქრა. – „რაღა იმ დროს გამოიარა გზაზე, მე რომ წყალს ვავსებდი. მაშინათვე კი შევეყვარებივარ, უი, ისემც მაგას რა ვუთხარი“, – სიყვარულით ჩაილაპარაკა და ხელი ჩაიქნია. „სოფლის სხვა ბიჭებივით უხეში და ცანცარა კი არ იყო, თქვა და გადანყვიტა. არ ვიცნობ, მაგრამ მაგის მეტი არავინ მინდა მე, თუ იქნება, ეგ იქნება ჩემი ცოლიო. აი, ასე გაიმართა ჩვენი ქორნილი“. – ისევ ამოიხსრა და ლუმელზე ჩაიდანა შემოდგა. „ჯერ მაინც სიცივეებიაო“ – გაიფიქრა. ფანჯრიდან მთებს გახედა, ნისლი ნელნელა იფანტებოდა. „ეჰ, კარგი კაცი იყო ჩემი ქმარი, მთაშიც დაგყავდი და ბარშიც, არც სხვა კაცებივით უკადრილობდა ქალის საქმეს, რამდენჯერ საჭმელიც მოუმზადებია და დილით თბილ საწოლში ჩაიც მოუტანია. აბა, სხვა ვინ იზამდა ამას – ზამთარში, სანამ ლუმელს კარგად არ გააგუზგუზებდა, ადგომის ნებას არ აძლევდა. ხან ხილი მოჰქონდა, ხანაც – ყვავილები. ზაფხულში ხის ქვეშ მიწოლილს ლექსებს მიკითხავდა. ერთადერთი იყო ასეთი კარგი და ისიც მე შემახვედრა უფალმა, როგორ შეიძლება რამეზე დავემდურო ღმერთს“, – გაიფიქრა, მაგრამ მაინც კი გაჰკრა წყენამ გულში, თუ მარგუნა ეს ბედნიერება, ასე უცებ რაღად წამართვაო. ერთ ზამთარს, შეშის მოსატანად წასული, ველარ დაბრუნდა. ზვავი ჩამონვა და მოიყოლა ქვეშ. ერთადერთ ნუგეშად ის ახსენდებოდა ახლაც, რომ იმ დილას პირველად გამოუტყდა სიყვარულში, სულ უნდოდა, მაგრამ ერიდებოდა, ენას პირში ვერ ატრიალებდა რომ ეთქვა, იმ დილით კი რატომღაც მორცხვობას აჯობა და უთხრა, ძალიან შემაყვარე თავი, მთელ ქვეყანას მირჩევინხარო. ახლაც ახსოვს, როგორ მაგრად ჩაეხუტა ამ სიტყვების მერე და ამ დღის შემდეგ მისი გულისცემა აღარ მოუსმენია.

თავსაფრის კუთხით ცრემლები შემშრალა. „ღმერთო ის რა ჯოჯოხეთი გადავიარეო“. ტკივილით ახლაც კი სტკივა, მაგრამ მაშინ სულ სხვა იყო, ველარც სუნთქავდა, ვერც აზროვნებდა, ყველაფერი ბურუსში გახვეულიყო და ერთ დიდ წვიმიან და ცივ ღამეს ჰგავდა, რომელიც არა და არ მთავრდება. „ღმერთო, ამის შემდეგ თუ ისევ ჯოჯოხეთი მელის სიკვდილის შემდეგაც და რა ვიციო“, – ჩაილაპარაკა გულმოსულმა, მერე კი თითქოს შეშინდა, შეცბა: „ეს რეებს ვამბობ, ღმერთს საყვედურს როგორ ვეუბნებო“, – ხის თაროდან თაფლის სანთელი გადმოიღო, ღვთისმშობლის ხატის წინ, სკამზე ჩამოჯდა ანთებული სანთლით. ეს ხატი დედამთილმა აჩუქა ქმრის სიკვდილის შემდეგ, მას შემდეგ სულ მის წინ ლოცულობს, ლოცვები დიდად არ იცის, ვერც წიგნიდან კითხვას დაუდო გული, ასე გულიდან წამოსული ლოცვა უფრო მივა უფალთანო, ასე სჯერა. ახლაც ქმრის სულისთვის ილოცა. სულ ასე მოსდიოდა, დაანთებდა სანთელს ქმრისთვის და თითქოს მის სანთელს ელოდებოდნენო, შემოეხვევიან გარს გარდაცვლილთა აჩრდილები, მშობლების, დედამთილის, მამამთილის, რომელსაც არ იცნობდა, რადგად ადრევე გარდაცვლილიყო; კიდევ თუ ვინმე ახსოვდა, ყველა ახსენებოდა, თითქოს ევედრებოდნენ, ჩვენც მოგვიგონე, არც ჩვენ დაგვივიწყოვო და ისიც დიდი გულმოდგინებით იხსენებდა მათ სახელებს და ავედრებდა უფალს. „სანთელი კი ერთია, მაგრამ მისი მაღლი ხომ უსასრულოა, ყველას გასწვდება, არა მგონია, ამით ჩემი ქმრის სულს რამე დააკლდესო“, – გაიფიქრებდა ხოლმე და ასე იჯდა ღვთისმშობლის წინ თავდახრილი, სანამ სანთელი ბოლომდე არ ჩაიწვებოდა და მისი ალი თითს არ შეხებოდა. „სანთელს სული არ შეუბერო, თვითონ უნდა ჩაქრესო“, – ასე ასწავლიდა დედამთილი, რომელიც მისთვის

დედაც გამხდარიყო, მამაც, მეგობარიც და ერთადერთი გულის მესაიდუმლეც.

ქმრის გარდაცვალების შემდეგ მშობლებთან დაბრუნდა. არაფერზე უფიქრია, სად იცხოვრებდა, როგორ, უბრალოდ სიმშვიდე უნდოდა, ყველასგან შორს ყოფნა. ერთ საღამოს გაიგონა, მისი ძმის ცოლი როგორ საყვედურობდა ოჯახის წევრებს მის გამო, „როდემდის უნდა იყოს აქ, მისი სახლი იქაა, სადაც გათხოვდაო“. მისი ძმა კი ჩუმად იდგა, დედაც და მამაც, არავინ შეპასუხებია, თითქოს დამნაშავეები ყოფილიყვნენ, აქეთ–იქით აცეცებდნენ თვალებს. გული ეტკინა მაშინ საშინლად, მაგრამ ეს წყენა და ტკივილი წამიერი იყო. იმ საღამოსვე დაბრუნდა უკან. არც არავის შეუჩერებია, გვაპატიეო, ერთი ეგ უთხრა დედამ და ეგ იყო.

დედამთილმა ოთახში შემოსული რომ დაინახა, სიხარულისგან ცრემლებად იქცა. აღარ იცოდა, რა ექნა, საჭმელი შეეთავაზებინა თუ დასვენებდა. დაფუსფუსებდა და თავი ვერაფრისთვის მოება. ახსოვს მაშინ მთელი გულით იგრძნო ის ტკივილი, რასაც ეს საბრალო ქალი დაატარებდა. ჯერ – ქმარი, მერე – შვილი. ადვილი ხომ არ იყო. „შენ ერთადერთი ხარ, რაც ჩემი შვილისგან მოგონებად დამრჩა, მისი სიყვარული, მისი სითბო ყველაფერი შენშია და მაღლობელი ვარ, რომ დაბრუნდიო“. აი, ასე დაიწყო ერთ ჭერქვეშ ცხოვრება ორმა შაოსანმა ქალმა. „ბავშვი მაინც მოეცა ჩემთვის იმ დალოცვილ ღმერთსო“, – გაიფიქრებდა ხოლმე და ოცნებებში წავიდოდა.

სანთელი ჩაიწვა და წამოდგა. ფანჯრის მინაში საკუთარ ანარეკლს მოჰკრა თვალი. გული ეტკინა. მხოლოდ ღმერთმა იცის, როგორ იტანჯებოდა ქმრის სიკვდილის შედეგ მისი სული და სხეული. ახალგაზრდა იყო, წესით სიცოცხლით უნდა გაეხარა, ალერსით, კოცნით. არა, არა, გათხოვება მეორედ

არც უფიქრია, ვერც სხვა კაცის შეხებას აიტანდა, მაგრამ სხეული ხანდახან თითქოს აუჯანყდებოდა გულსა და გონებას, აუჯანყდებოდა და არადა არ მშვიდდებოდა. ასეთ დროს ათას საქმეს მოჰკიდებდა ხოლმე ხელს, რომ საქმეში ჩაფლულს რამენაირად გაეყუჩებინა ნდომა, მაგრამ თითქოს ვიღაც მის სხეულში ჩამალულიყო და მთელი ხმით ყვიროდა: „ახალგაზრდა ვარ, ლამაზი, მინდა ამ ტუჩებს ვინმე კოცნიდეს, ამ თმებს და სხეულს ვინმე ეფერებოდეს, მინდა მიყვარდეს და ვუყვარდე ვინმეს. ასე არ ჩავიკარგო მარტოობაში“. კიოდა მისი სულიც და სხეულიც, გული საგულიდან ამოხტომას ცდილობდა, მაგრამ არა, არ შეიძლება, მის სიყვარულს ვერ უღალატებდა. მის ხელებს, სუნთქვას სხვაში ვერ გაცვლიდა. ვერც ვერავის უზიარებდა თავის ფიქრებს და ასე უხმოდ იტანჯებოდა.

ერთხელ დედამთილმა დაუძახა, გვერდით მოისვა, თმაზე ხელი ნაზად გადაუსვა. შვილო, ქმარი მეც ახალგაზრდას დამელუბა, ყველაფერს ვხედავ და ყველაფერი მესმის. თუ გათხოვებას გადაწყვეტ, მე წინააღმდეგი არ ვიქნები, შენს არჩევანს გავიგებ. ამ სიტყვების მერე უფრო მეტად შეუყვარდა ეს შავებში ჩაცმული ქალი, მისი ქმრის დედა, შვილის და მეუღლის უხმოდ, უპრეტენზიოდ მგლოვარე. განა არ ჰყავდა მოსურნე, ჰყავდა, მაგრამ ველარ გათხოვდა, ვერ შეძლო. „არადა, რა ლამაზი ვიყავი“, – გაიფიქრა და სარკესთან მივიდა. სკივრიდან წითელი კაბა ამოიღო. მეუღლემ ქალაქიდან ჩამოუტანა, მაგრამ ჩაცმა ვერ მოასწრო, არ დასცალდა. მის ნაცვლად შავმა სამოსმა შემოსმა მისი ახალგაზრდა სხეული. კაბა წითელი იყო, ბროწეულისფერი, სიცოცხლეს მოგანდომებდა, წინ მთელ სიგრძეზე ოქროსფერი ღილები დაჰყვებოდა, მკალავებსაც ოქროსფერი არშიები ამშვენებდა. „ნეტავ ისევ თუ ჩამეტევავ“, – გაიფიქრა. მიიზომა.

უცებ შეცბა, თითქოს უდიდესი დანაშაული ჩაიდინაო, კაბა სასწრაფოდ მოისროლა, ტახტზე მიაგდო. ღრმად ჩაისუნთქა და ისევ ეზოში გავიდა. რამდენიმე ხანს იქ დაჰყო, მერე გაახსენდა, ლუმელზე ჩაიდანი რომ შემოგდა, ჩამქრალ ნაკვერჩხალზე როგორც იქნა ადუღებულიყო. ჩაი გააკეთა, კარადიდან მურაბა და პური გადმოიღო, ჭამდა და მაინც იმ წითელი კაბისკენ იყო მისი გულისყური მიმართული.

რალაც უხილავი ძალა ენეოდა იქით, სწრაფად ნამოდგა, კაბა აიღო, სკივრისკენ წავიდა, მაგრამ მაინც შეჩერდა. სარკესთან მივიდა. ფრთხილად გაიხადა შავი კაბა. თვალი გაუსწორა საკუთარ თავს. ამდენი წლის მერე პირველად უყურებდა საკუთარ სხეულს. კანი მოშვებული ჰქონდა, განსაკუთრებით ყელთან, მკერდთან და მკლავებზე. წელი ისევ წვრილი ჰქონდა, მკერდი – ქვემოთ დაშვებული, ფეხები – გამხდარი და უჩვეულოდ თეთრი, ზაფხულშიც კი შავ წინდებს ატარებდა და, ალბათ, ამიტომ. თავსაბურავი მოიხსნა, ნაწნავი დაიშალა. ისევ ისეთი სურნელი ჰქონდა მის თმას, უბრალოდ აღარ ბზინავდა ძველებურად, ჭალარაც შერეოდა.

წითელი კაბა ფრთხილად გადაიცვა. ოდნავ ვიწროდ ჰქონდა, მაგრამ ჩაეტიო. თავდახრილი იდგა, ვერ ბედავდა თავის აწევას, ეშინოდა საკუთარი თავის დანახვისა, წარსულისა, აწმყოსი, მომავლისა, საკუთარი ტკივილისა, სიხარულისა, გამბედაობისა – ყველაფრისა ერთდროულად ეშინოდა. მაინც ასწია თავი, საკუთარ თავს თვალებში ჩახედა. დაინახა, როგორ გაეცხო ცრემლებით უძირო ტბასავით მწვანე თვალები, დაინახა, როგორ მოგორავდნენ ცრემლები დამჭკნარ ლოყებზე, მოშვებულ ყელზე, დაჭორფლილ მკერდზე და როგორ ეწვეთებოდნენ იატაკზე; ხედავდა და გული გამალებით უცემდა, ცხელი და მტკივნეული იყო ეს ცრემლები, მაგრამ – უცნაური. ის იყო, რომ

შვებას ჰგვრიდა.

ცოტა ხანში დამშვიდდა, ისევ შეხედა საკუთარ თავს სარკეში, მოხდენილად დატრიალდა, ცოტა არ იყოს სასაცილოდ გამოიყურებოდა. გამოჭედილი იყო წითელ კაბაში, თმებსაც დალაღებამდე ბევრი ეკლდა. ამ ამბავმა ჯერ სევდიანი ღიმილი მოჰგვარა, ტუჩის კუთხეებს ნელა შეეპარა, მერე სიცილად ექცა და ბოლოს ისტერიულ ხარხარად გადაექცა. უცნაურად აღტკინებული იყო. ეზოდან ჩქარი ნაბიჯით გავიდა. პირდაპირ წყაროსკენ აიღო გეზი. იქ იკრიბებიდა მთელი სოფელი სალაყბოდ, ათასი ჭორ-მართლის გასარჩევად. შორიდანვე შენიშნეს. ზოგიერთმა ხელითაც კი მოიჩრდილა, ზოგმა სათვალე გაისწორა, რომ დაეჯერებინა, რასაც ხედავდა.

- ეს მერიკოს რძალი არ არის?
- გაგიჟდა თუ რა სჭირს?
- ღმერთო დიდებულო, ნამდვილად ისაა.

მის ყურამდე მოაღწია ჩოჩქოლმა, მაგრამ არ გაჩერებულა, ჯიუტად მიდიოდა მათკენ, როგორც აუხდენელი ოცნება – წითელი კაბით, გაშლილი თმებითა და ღიმილით.

- მე ვარ, მე... – მშვიდი ხმით წარმოთქვა. – თქვენ მიერ ცოცხლად დამარხული.

დაინახა, როგორ გადახედეს მეზობლებმა ერთმანეთს, მაგრამ გაჩერება არ შეეძლო, არც სურვილი ჰქონდა გაჩერების.

- ჩვენ რა დაგიშავეთ, ბეჩავო, ხომ არ გაგიჟებულხარ? – უკმეხად შეეპასუხა მოხუცი ქალი და ნერვიულად შეისწორა ხალათის საყელო.

- თქვენ მაიძულეთ, სიცილი დამევიწყებინა. ქვრივია და რაღას იკრიჭებაო; მაიძულეთ, მთელი ცხოვრება შავები მეტარებინა – ქმარი არ ჰყავს და ვიღას ეპრანჭებაო; წყაროზე, აი, აქ, ზუსტად აქ, ვიღაც კაცმა შეურაცხყოფა მომაყენა და აბა, რა ეგონა, ქვრივია

და დაყილობს წინ და უკანო;

შეჩერდა, უნდოდა ეთქვა, ღმერთს ვთხოვ ყველას საკადრისად მოგიზღატო, მაგრამ... შეხედა წყაროსთან შეკრებილ მოხუცებს, რომლებსაც, ვინ იცის რა ტანჯვა გამოეველოთ, ქალებს, ახალგაზრდა გოგონებს, ჯერ კიდევ იმედით სავსეებს, ლაღებს... ყველას სათითაოდ შეავლო მზერა, ზოგი დაბნეული უყრებდა, ზოგი – ეჭვით, ზოგი – ზიზლით, ზოგი – სიბრალულით... ხელი ჩაიქნია, გაიღიმა და სახლისაკენ წამოვიდა. ზურგს უკან ჩოჩქოლი ესმოდა.

სწრაფი ნაბიჯით განაგრძო გზა. ოთახში დაბრუნებულს აღარც ისე საშინლად მოეჩვენა იქ გამეფებული სიჩუმე. სისუსტე იგრძო, ტახტზე წამოწვა. მალევე ჩაეძინა. უცნაური სიზმარი ნახა: მინდორში იყო, ყველაფერი ყვაოდა ირგვლივ, ატმის და ალუბლის ხეები, ათასნარი ყვავილები. თვითონაც კესანებისგან მოქსოვილი კაბა ეცვა. ორივე მხარზე მერცხალი ეჯდა. თან ბავშვი იყო, თან ახალგაზრდა და თან მოხუცი. ყველაფერი ერთად იყო და თან თითქოს არც არსებობდა. ყველაფერს ერთნაირად გრძნობდა – სიხარულს, სიყვარულს, აღტაცებას, ტკივილს, იმედგაცრუებას, მონატრებას, ბედნიერებას. ყველაფერი მასში იყო და თითქოს ყველაფერში თვითონ იყო. ფეხშიშველი დააბიჯებდა მწვანე ბალახზე. არავინ ჩანდა ირგვლივ, მაგრამ ახლოს გრძნობდა ვიღაცის არსებობას, ვიღაც უხმობდა. მიდიოდა ისე, თითქოს დიდი ხნის წინ გაეწლო იქამდე მისასვლელი გზა, იცოდა, სადაც უნდა გაჩერებულიყო და ვინც დახვდებოდა გზის ბოლოს, მერე უჩვეულო სიბო იგრძო, ისეთი, ჩახუტების დროს რომ იგრძნობს ადამიანი; ნაცნობი გულისცემაც გაიგონა და მიხვდა უეცრად რაღაცას ძალიან მნიშვნელოვანს და სიმშვიდის და სურნელის მორევში ჩაიკარგა.

აღარც გაუღვიძია.

უღაბნო

დგება მომენტი, როცა გეჩვენება, რომ იქ არ ხარ, სადაც უნდა იყო და ვერ ეტევი დედამინაზე, ვერ ეტევი საკუთარ სხეულში და გაქცევა გინდა... უფრო ზუსტად, გინდა გაფრინდე და ელოდები... ბოლოს კი ხვდები, ვერავინ გაჩუქებს ფრთებს, ის სულში უნდა გქონდეს. ხვდები ამას და თავისუფლდები.

სახელიც უცნაური ჰქონდა – გვრილა ერქვა, ერთ-ერთი ექსპედიციის დროს გავიცანი. ისეთი მშვიდი იყო და წარმოუდგენლად თეთრი, თხელი სახე ჰქონდა, ალბათ ამიტომ დაარქვეს გვირილა. შავი მოკლედ შეკრეჭილი თმა ამშვენებდა, გრძელი სიფრიფანა თითები და დიდი თვალები. აი, ასეთი იყო, რომ ვნახე და ერთი ნახვით შემეყვარდა. არასოდეს მჯეროდა მსგავსი სისულელეების, უკვე ოცდათორმეტი წლის ვიყავი და ჩემს ასაკში ოცი წლის გოგოს ასე შეყვარება მე თვითონ მეჩვენებოდა უაზრობად, მაგრამ ცხოვრებაც ხომ სწორედ ასეთია, მოულოდნელობებით აღსავსე. მე უკვე ავტობუსში ვიყავი, ის რომ ამოვიდა, მშვიდი და თან დაბნეული სახით, მისი თვალები ცარიელ ადგილს ეძებდნენ და, მიუხედავად იმისა, რომ ადგილები ბევრი იყო, ჩემკენ წამოვიდა.

– თქვენთან რომ დავჯდე, ხომ არ შეგანუხებთ?

შევხედე და აი, ამ დროს უკვე მიყვარდა.

– არა რას ამბობთ! – ვუთხარი. – დაჯექით.

ის ფანჯარასთან დაჯდა.

– მზეს უნდა ვხედავდე, თორემ ის არ შემეძლია! – გამიღიმა და მერე ხმა აღარ ამოუღია. ფანჯრისკენ სახით იჯდა, მე მის მხრებს ვხედავდი, მის კისერს და სუნთქვა მეკვროდა.

მხოლოდ მაშინ შემომხედა, როცა ჩავდიოდით.

– იცით, აქ არავის ვიცნობ, შეგიძლიათ მარტო არ დამტოვოთ დღეს?

ხმა ვერ ამოვიღე, მხოლოდ თავი დავუქნიე. დღეს კი არა, მთელი ცხოვრება ველარ დავივინყებდი. ეს რაღაც სხვა იყო, რაღაც სიყვარულზე უფრო ძლიერი. ეს გრძნობა ძალას მაცლიდა, თან უჩვეულოდ ბედნიერს მხდიდა. ძალიან ცოტას ლაპარაკობდა, მხოლოდ მაშინ, როცა რომელიმე ფრესკაზე ზუსტი ინფორმაცია არ ჰქონდა. რვეულში რაღაცებს იხაზავდა შავი ფანქრით, გაუნძრევლად იდგა ფრესკების წინ, უხმოდ უყურებდა. მე მხოლოდ მას ვხედავდი, არაფერი აღარ არსებობდა ირგვლივ – არც დრო, არც სივრცე, არც ადამიანები, მხოლოდ ის, წარმოუდგენლად თეთრი სახით და თხელი თითებით.

ტაძრიდან რომ გამოდიოდა, მაშინვე ისეთ ადგილას დგებოდა, სადაც მზე იყო, სახეს მზეს უშვერდა, თვალებს ხუჭავდა და ასე იდგა. ასე მეგონა, ამ ქვეყანაზე არც არაფერი ესაქმებოდა, ასე მეგონა, მინა ზედმეტი იყო მისთვის, ვუყურებდი და ჩემი ფიქრების, ჩემი გრძნობების მეშინოდა.

უცნაური გოგო იყო და სახელიც უცნაური ერქვა – გვირილა...

როცა უკან ვბრუნდებოდით, ტელეფონის ნომერი ვთხოვე, არანაირი ემოცია არ გამოუხატავს, რვეულს პატარა ფურცელი მოახია და მომცა.

– აი აიღეთ, წელან რატომღაც უკვე დავწერე ფურცელზე ჩემი ნომერი, უცნაურია არა? – მხრები აიჩეჩა და ისევ გაჩუმდა.

– ცხოვრება არ მინდა ხოლმე, როცა მზეს ვერ ვხედავ! – მითხრა უცებ. – თქვენ გიყვართ მზე?

– არ ვიცი, ამაზე არ მიფიქრია, – ვუპასუხე და მერე ბევრს ვფიქრობდი მის შეკითხვაზე, ვნერვიულობდი, ვაითუ უინტერესო ადამიანად მოვეჩვენე მეთქი. მან კი მოულოდნელად მხარზე თავი დამადო და თვალები დახუჭა: – რაღაც დავიღალე, დავიძინებო ცოტას.

ვუყურებდი მის მშვიდ სახეს და ასე მეგონა, რალაცისგან უნდა დამეცვა, ვერც კი წარმომედგინა, რომ სულ მალე ავტობუსი გაჩერდებოდა, ის წავიდოდა და ვინ იცის, რა იქნებოდა მერე. მესმოდა, როგორ სუნთქავდა, ვგრძნობდი მის სხეულს და ღმერთო, მიყვარდა! ისე მიყვარდა, მარტო შეშლილებს რომ სჩვევიათ, ყოველგვარი მიზეზისა და მიზნების გარეშე. არაფერი მაინტერესებდა, ვინ იყო, საიდან იყო, რა უყვარდა, რა სძულდა, რას ფიქრობდა. არაფერს ჰქონდა მნიშვნელობა, მის გამომსახველს ვგრძნობდი და სხვა ყველაფერი უმნიშვნელოდ მეჩვენებოდა.

ის ჩემზე ადრე ჩავიდა, მინდოდა მასთან ერთად ჩავსულიყავი, მაგრამ ისე ჩავიდა, არც კი გამოუხედავს ჩემკენ, თითქოს არც მთელი დღე ყოფილიყო ჩემ გვერდით და თითქოს არც ჩემს მხარზე სძინებოდა. უბრალოდ ადგა და წავიდა, არც კი შემოუხედავს. ფანჯრიდან ვხედავდი, როგორ მიდიოდა, მიდიოდა და თითქოს მთელი ჩემი ცხოვრება მიჰქონდა თან. როგორ მინდოდა, ერთხელ მაინც მოტრიალებულიყო, მაგრამ ის წავიდა და არც მოუხედავს.

მეორედ რომ ვნახე, მეგობრებთან ერთად იყო, სულ სხვანაირი მომეჩვენა – ის მოკლე თმა წითლად შეეღება, ყვითელი სარაფანი ეცვა, მზე უყვარდა და თვითონაც მზეს ჰგავდა. არც კი მომსალმებია, მაგრამ, დავიფიცებ, რომ ვახსოვდი, ვგრძნობდი, მისგან რალაც სითბო რომ მოდიოდა. აღარც ჩუმად იყო, სულ იცინოდა და ყველასთან იყო, ჩემ გარდა. როგორ ვბრაზობდი, ბოლმა მახრჩობდა.

– არ მესმის, რატომ ართმევენ ადამიანებს ტელეფონის ნომრებს, თუკი დარეკვას არ აპირებენ?! – მკითხა მოულოდნელად და მე მივხვდი მისი უყურადღებობის მიზეზს. ის უბრალოდ ნაწყენი იყო, რომ არ დაუზრუნველყო. როგორ ამეხსნა მისთვის, რომ ყოველ ღა-

მით ტელეფონით ხელში ვიჯექი და ვერ ვბედავი მისი ნომერი ამეკრიფა.

– იცი, მე... – მინდოდა რალაც მეთქვა, მაგრამ ვერაფერი ვთქვი.

ის კი იდგა და მიყურებდა, რალაცნაირად, გამომცდელად, სულში მწვდებოდა მისი თვალები, ბოლოს გამიღიმა და მითხრა:

– ლამაზი ზურგჩანთაა, მიყვარს ფერადი ნივთები.

მთელი დღე რასაც ვაკეთებდი, მხოლოდ იმიტომ, რომ მას ენახა – ქვიშაზე ვხატავდი, ლექსებს ვკითხულობდი, ის კი არც იყურებოდა ჩემკენ. თითქოს ვერც კი მხედავდა. ღმერთო, როგორი აუტანელი მეჩვენებოდა, დიდგულა იყო, გვირილასავით. ხანდახან თუ შემომხედავდა, გამიღიმებდა და ისევ მარტოს მტოვებდა. ზედმეტად მხიარული და თავდაჯერებული იყო, სრულიად სხვა ადამიანი. ასეთიც მიყვარდა, სხვანაირიც მეყვარებოდა, რა მნიშვნელობა ჰქონდა, რას ამბობდა, რას აკეთებდა, ყველაფერი მომწონდა, ყველაფერი მიყვარდა რაც კი მას უკავშირდებოდა.

ისევ ჩემზე ადრე ჩავიდა, არც ახლა მოუხედავს, ვუყურებდი და ვოცნებობდი, როდის დადგებოდა ის დღე, როცა მას უფლება არ ექნებოდა, ასე უბრალოდ წასულიყო ჩემგან...

როგორც იქნა, დაუზრუნველყო.

– მიცანი? მე ვარ! – ჩემი სახელი ვუთხარი. – არ გახსოვარ?

– შენ ხარ? – გავიგონე მისი ხმა. – შენ, რომელი? ოდნავ გრძელი თმა რომ გაქვს, გაურკვეველი მზერა, მწვანე მაისური რომ გეცვა და ფერად ზურგჩანთას ატარებდი, ქვიშაზე რომ ხატავდი, საოცრად რომ კითხულობდი ლექსებს, ეგ ხარ? არა, საერთოდ არ მახსოვხარ, ვერ გიცანი.

ასეთი აუტანელი იყო.

– ვიცი, სისულელედ მოგეჩვენება, რასაც ახლა გეტყვი. ისიც ვიცი, ამას ასე არ ამბობენ, მაგრამ...

– უკვე დამლაღე! – მესმის მისი ხმა.

– იქნებ მითხრა ბოლოს და ბოლოს.

– მთაში გამომყევი. იქ პატარა სახლი მაქვს, მხოლოდ ჩვენ და ცა, მხოლოდ ჩვენ და მიწა, მხოლოდ ჩვენ და თავისუფლება და შენი მზე.

გავჩუმდი... ისიც ჩუმად იყო. ალბათ, რალაც საშინელების თქმას აპირებდა.

– გაგიჟდი? – მითხრა ბოლოს. – რომელი ნორმალური გოგო გაყვება ერთი თვის წინ გაცნობილ ბიჭს?

მზად ვიყავი, ფანჯრიდან გადავმხტარიყავი, მაგრამ მან უცებ ძალიან მშვიდად მითხრა:

– მაგრამ, იცი, შენ გაგიმართლა, მე ხომ არანორმალური ვარ.

ის ჩემთან გადმოვიდა საცხოვრებლად.

დღეები გადიოდა, მე კი უფრო და უფრო მიყვარდა. სულ მეჩვენებოდა, რომ მას უფრო მეტი სიყვარული სჭირდებოდა, მეტი სიტყვები, მე კიდევ არც ლამაზი ლაპარაკი მეხერხებოდა, ვერც იმ სიყვარულს გამოვხატავდი, რაც მის მიმართ მქონდა. იმდენად დიდი იყო ჩემი გრძნობა, რა უნდა მეთქვა ან რა უნდა გამეკეთებინა ისეთი, რომ ამ გრძნობის გამოხატვა შემძლებოდა?! ხან მეჩვენებოდა, რომ მას წასვლა უნდოდა, საათობით იდგა ფანჯარასთან და უყურებდა გზას და აი, ამ დროს გული მტკიოდა. მეშინოდა, არ შემობრუნებულყო და მის თვალებში არ დამენახა სურვილი, წასვლის სურვილი. თვალებს ვხუჭავდი, რომ მისი მხრები არ დამენახა. თმები ოდნავ ჩამოეზარდა, მაგრამ მის მხრებს ჯერ ვერ ფარავდა. ხანდახან ისეთი უმწეო ჩანდა, რომ ვფიქრობდი, რა უნდა ექნა, სად უნდა წასულიყო, ვინ მოუვლიდა, მე რომ არ ვყოლოდი. გადიოდა დღეები, კვირები, თვეები, ის კი არ მიდიოდა, იქნებ არსადაც არ აპირებდა წასვლას, მაგრამ მე მაინც მეშინოდა, რომ ერთ დღესაც ჩემ გვერდით არ იქნებოდა. გავიღვიძებდი და ვერ ვიპოვიდი, ღმერ-

თო, როგორ მეშინოდა ამ დღის.

უცნაური ამოჩემება იცოდა, ერთ რალაცას აჩემებდა და მერე მთელი დღე უამრავ კითხვას მისვამდა. მაშინაც ასე იყო.

– აი, წარმოიდგინე...– მეუბნებოდა. – ეს ცა იყო, ეს მიწა იყო, ეს ხეც იყო.. – აქ ცოტა შეყოყმანდა და ჩაილიპარაკა: – ხეზე მთლად დარწმუნებული არ ვარ, მაგრამ ეს სამყარო იყო ოდესღაც და ჩვენ არ ვიყავით. ეს უცნაურად არ გეჩვენება? და აი, წლების მერეც ისევ ყველაფერი იქნება და ჩვენ ისევ არ ვიქნებით... სევდიანია რალაც ეს ყველაფერი, სამყარო ჩვენ გარეშე. ისევ ეყვარებათ, ისევ გაიღიმებენ, ისევ ჩაეხუტებიან და ჩვენ ვერაფერს ვნახავთ, აღარ ვიქნებით, სამყარო იქნება და ჩვენ კი ველარ ამოვალთ აქ, ჩვენს ადგილას, აღარც ერთად ვიქნებით, იქნებ არაფერიც არ ღირს, იქნებ სისულელეა, ამას რომ ვფიქრობ?

სიბნელე იყო და მხოლოდ საიდანღაც აღწევდა სინათლე, სულ ცოტათი ანათებდა მის შეშინებულ სახეს, ვუყურებდი და მინდოდა მეთქვა, რომ ის ყოველთვის იქნებოდა, მეც ყოველთვის ვიქნებოდი მასთან, სამყარო ყოველთვის დაიტევდა ჩვენს არსებობას... ვუყურებდი და მინდოდა მეთქვა, რომ ეს ცა, ეს მიწა და ხეც კი სხვანაირი ხდებოდა, როცა ის ფიქრობდა მათზე, მაგრამ რატომღაც ვერც მაშინ ვუთხარი. უბრალოდ ვუთხარი ფრაზა, რომელზეც ყოველთვის ეცინებოდა:

– ამის დედაც ჯეკ, რა დროს ფილოსოფიის ლექციებია? ღამე კია, მაგრამ მაგრად ჩამოცხა, ნამო, სადმე ლუდი დავლიოთ.

ის არასოდეს წუნუნებდა, მაგრამ მეჩვენებოდა, რომ რალაც უნდოდა მის სულს, რალაცას ეძებდა და იღლებოდა ამ ძიებით. ბევრს ვმოგზაუროდით, ის ყოველთვის თვალანთებული იწყებდა მოგზაურობას და მერე იმედგაცრუებული ბრუნდებოდა. ყველაფერს აღ-

ტაცებაში მოჰყავდა, მაგრამ ის, რასაც წლებია ეძებდა, ვერსად ნახა. მე არ ვიცოდი, ეს რაღაც რა იყო. შეიძლება, არც თვითონ იცოდა, უბრალოდ იცოდა, რომ სადღაც რაღაც უხმობდა, ეძახდა, მოსვენებას არ აძლევდა, ღამე შეშინებულს ეღვიძებოდა და მთელი სხეულით მეკვროდა. არ ვიცოდი, როგორ დამეცვა, რა გამეკეთებინა, რომ მშვიდად ყოფილიყო.

ერთ დღესაც ბედნიერი დაბრუნდა უნივერსიტეტიდან და მახარა, რომ ჯგუფი უდაბნოში მიდიოდა ესპედიცი-აზე, ძველი საბერეებისა და ფრესკების სანახავად. მეც გადავწყვიტე მასთან ერთად წავსულიყავი, მისი გაშვება მარტო არსად არ მინდოდა. ის ყოველთვის ღიმილით ითმენდა ჩემს ეჭვიანობას და ახლაც ასე იყო. ჩამეხუტა და მითხრა:

– რა სულელი ხარ, აბა, უშენოდ არც მე მინდა წასვლა, უკვე ჩაგნერე.

მთელი ღამე არ სძინებია. არ ვიცოდი, რა ხდებოდა მის თავს. შევეცადე დავლაპარაკებოდი, მაგრამ არაფერი გამომივიდა: – არაფერი ხდება, უბრალოდ ერთი სული მაქვს, როდის წავალთ, ნეტა მალე გათენდებოდესო.

სულ რამდენიმე საათი ეძინა, მაგრამ დილით ისეთი ბედნიერი იყო მაინც. მთელი გზა ხელი არ გაუშვია ჩემთვის, ღელავდა, თითქოს რაღაც მნიშვნელოვანი უნდა აღმოეჩინა, რაღაც დიდი ხნის უნახავი უნდა ენახა, საიდუმლო ამოეხსნა. არ ვიცოდი, რას მიმალავდა, მაგრამ ვგრძნობდი, რაღაც ხდებოდა მის სულში და მე არაფერი შემიძლო.

უდაბნო საოცრად დიადი იყო – ოქროსფერი, იდუმალი, საშიში და თან საოცრად მშვიდი. შემოდგომა იყო, მაგრამ ისე აცხუნებდა მზე, გული შეგიწუხებოდა. სადაც არ უნდა გაგეხედა, უკიდევანო სივრცეს ხედავდი, ყვითელ ქვიშას.

გვირილა ბედნიერი იყო, მზე იყო ყველგან, მისი საყვარელი ყვითელი

ფერი და მზე.

საოცარი იყო, მაგრამ ის ფრესკებს არ უყურებდა, რაღაც სხვა მიზანი ამოძრავებდა, რაღაც სხვა მიზეზით იყო აქ წამოსული და მე ვერაფრით გავარკვიე, რა უნდოდა აქ, რას ეძებდა ასე გამალეული. დადიოდა, დადიოდა და თვალეში სევდა ჰქონდა, კითხვები ჰქონდა, მოლოდინი და ტკივილი.

– მითხარი რა ხდება, რა განუხებს?

– არაფერი... – მომიგო წყნარად.

– მე ხომ კარგად გიცნობ და ვხვდები, რომ რაღაცას მიმალავ?

– გითხარი, არაფერი ხდება-მეთქი. თავი გამანებე რა! – ამდენი ხანია ერთად ვიყავით და პირველად აუნია ხმას, პირველად მიპასუხა ასე უხეშად. მინდოდა გავბრაზებულიყავი, მაგრამ ვერ შევძელი, აღარაფერი მითქვამს, უბრალოდ მის გვერდით დავჯექი და ჩავეხუტე, ის კი რაღაცნაირად ცივი იყო, უგრძობი, ასე მეგონა, საერთოდაც სხვაგან იყო, რაღაცას ფიქრობდა.

– იცი? – გამოერკვა ბოლოს. – ოთხი წლის ვიყავი, მე და მამა დედამ რომ მიგვატოვა, უბრალოდ ადგა და სხვა კაცს გაჰყვა და ჩვენ მარტო დავრჩით. მამასთან ვიზრდებოდი, ცოტა რომ გავიზარდე, ვხედავდი, რომ მამაჩემი დღითიდღე ნადგურდებოდა, ტკივილის ატანა არ შეეძლო, არც სირცხვილის. ვხედავდი, რომ მხოლოდ ჩემ გამო აიძულებდა თავს, ესუნთქა. თორმეტი წლის ვიყავი, მამამ აქ რომ მომიყვანა. რაღაც უცნაური იყო იმ დღეს. მას ჩემი ხელი ეჭირა და ჩვენ ვისხედით, მზეს ვუყურებდით. მერე მან გზა მაჩვენა და მთხოვა, ჩავსულიყავი სოფელში, მისი მეგობარის სახლი მეპოვა და იქ დავრჩენილიყავი, თვითონ კი დილით დაბრუნდებოდა. მე წასვლა არ მინდოდა, მაგრამ წავედი. ის კი არ დაბრუნდა, არც დილით, არც მერე... მთელი სოფელი ეძებდა. ვერ ნახეს, ვერც მკვდარი და ვერც ცოცხალი და მე დღემდე ვერ ვაპატიე, რამდენჯერ მინდოდა აქ დაბ-

რუნება, მაგრამ მეშინოდა, უდაბნო-სი მეშინოდა, მას მერე სულ რაღაცას ვეძებ, სულ მგონია, რომ რაღაც უნდა ვიპოვო, რაღაც, რაც სიცოცხლეზეც კი მნიშვნელოვანია და, როცა ამ რაღაცას ვიპოვი, პატიებასაც შევძლებ და იმასაც მივხვდები, რატომ დარჩა მამა, აუცილებლად მივხვდები.

ყველგან მზე იყო, მე კი უცნაურად მაციებდა, სხეული მეყინებოდა, საბედისწეროდ ლამაზი იყო უდაბნო, შიშის მომგვრელად ლამაზი და დიადი.

გვირილას ხმა აღარ ამოუღია, სახეზე ხან შიში ეხატა, ხან სიმშვიდე, თვალეშიც უცნაური სურვილი ედგა, წასვლის სურვილი. ვხედავდი მე ამას და ჯიუტად მეჭირა მისი ხელი. თავს ვიმშვიდებდი, რომ ვერ გაბედავდა ჩემს მიტოვებას.

როგორც იქნა, წამოვედით. ავტობუსში ცოტა დავმშვიდდი, გვირილაც უკვე მშვიდად იყო, უბრალოდ თვალეში ჰქონდა უცნაურად გაბრწყინებული. აღარც კითხვები ჩანდა მათში, აღარც სასონარკვეთა, მხოლოდ სიყვარული და სითბო და კიდევ... სულ ცოტა სევდა...

ჩამეხუტა და თავი მხარზე დამადო

– მაპატიე კარგი? – მითხრა და გამიღიმა. – მოდი, დავიძინოთ. მინდა იცოდე, რომ ბედნიერი ვარ.

მე ვაკოცე და თვალეები დავხუჭე. არ ვიცი, რამდენ ხანს მეძინა. მესიზმრა, რომ უდაბნოში ვიდექი, ვიდექი და ნაბიჯის გადადგმა მიჭირდა. ვხედავდი, როგორ მიდიოდა გვირილა, მის ზურგს ვხედავდი, მხრებს, თხელ თითებს... მე ვეძახდი, ვყვიროდი, ის კი მაინც მიდიოდა. მე გაქცევა მინდოდა, მაგრამ გახევებული ვიდექი, ხმაც კი აღარ ამოდიოდა, მცოდნა... ჩემ მხარეს კი, სადაც გვირილა მიდიოდა, ოქროსფერი უდაბნო იყო. მზე ანათებდა და ყველაფერი ბრწყინავდა. ისიც მსუბუქად მიაბიჯებდა, რაღაცნაირად სიზმარში ვგრძნობდი, რომ ბედნიერი იყო, ვნატრობდი, ნე-

ტა ერთხელ მაინც მოიხედოს-მეთქი და მან მოიხედა... გამიღიმა და, ღმერთო, როგორ ძლიერ მიყვარდა.

შეშინებულს გამელვინა.

მისი ხელი ყინულივით ცივი იყო.

ახლა უკვე ორმოცდასამი წლის ვარ, მაგრამ დღემდე ვერ ვაპატიე, რომ წავიდა. ის სიყვარული, რაც მის მიმართ მქონდა, უდიდეს სიძულვილად მექცა. ერთი ცრემლიც კი არ გადმომიგდია, არც მის დაკრძალვაზე ვყოფილვარ, არც მის საფლავს ვაკითხავ ხოლმე. ყველას აფუკრძალე მისი სახელის ხსენება, ყველა ნივთი მოვიშორე, რაც მას გამახსენებდა. მის გარეშე ცხოვრება უნდა მესწავლა და ვისწავლე კიდევ. ყველას ეგონა, რომ გავგიჟდი, რადგან მეორე დღესვე წავედი სამსახურში, ჩვეულებრივად ვიქცეოდი. ისე, თითქოს არც არაფერი მომხდარიყოს, თუკი მან ჩემი მარტო დატოვება გადანყვიტა, მე რატომ არ უნდა მყვარებოდა მთელი ცხოვრება. ერთადერთი, რაც მის თავს მახსენებდა ჩემი ხელები იყო, რომლებიც ისეთივე ცივი დარჩა, როგორც იმ ღამით იყო, როცა მისი გაყინული ხელი მეჭირა. მე ცხოვრებას ვაგრძელებდი, ვიცინოდი, ვმოგზაურობდი, მაგრამ ბედნიერი, ალბათ, აღარ ვიქნებოდი, არც სიყვარული შემეძლო, აღარც სითბოს ვგრძნობდი და აღარც სული მქონდა.

შემთხვევით გავიგე, რომ ჩემი კოლეგები უდაბნოში გეგმავდნენ სტუდენტების წაყვანას და მე სპეციალურად არ მითხრეს, რომ ჩემთვის ტკივილი არ განეახლებინათ. მათზე გავბრაზდი, რამდენი წელი გავიდა და ისევ გვირილას აჩრდილი დამდეგდა თან, სადაც არ უნდა წავსულიყავი, რაც არ უნდა გამეკეთებინა და მეთქვა, მაინც ყველას ახსოვდა, როგორ მიყვარდა ერთ დროს. მე კი მისი დავინწყება მინდოდა.

უდაბნო ისევ ისეთი იყო, როგორც მაშინ – უჩვეულო, ამაყი, შესაზარი...

არაფერი შეცვლილიყო, ჟამთასვლას ვერაფერი დაეკლო მისთვის. მივდი-ოდი და თავის აწევის მეშინოდა, ასე მეგონა, სადღაც თვალს მოვკრავდი, სადღაც აუცილებლად შემხვდებოდა ან ხმას გავიგონებდი. ვფიქრობდი მასზე, ვფიქრობდი სიყვარულზე, მასთან გატარებულ დღეებზე და ვფიქრობდი, როგორ გაბედა ჩემგან წასვლა.

ჯგუფი ერთ ადგილას გაჩერდა, ჩოჩქოლი ატყდა.

– ღმერთო ჩემო, რა უნდა უდაბნოში ამდენ გვირილას? – მესმოდა ხმები. – საოცარია, ამდენი გვირილა ერთად, უდაბნოში.

გავჩერდი. გავიხედე. მე ვერაფერს ვხედავდი, ვერ ვხედავდი ვერაფერს, ოქროსფერი ქვიშის გარდა.

მინაზე დავჯექი.

– არ მოდიხარ? – მკითხა ვილაცამ.

– წადით და მოვალ მალე... – ვუპასუხე გაუცნობიერებლად.

ისინი წავიდნენ. მე მარტო დავრჩი. ვუყურებდი უდაბნოს და ვგრძნობდი, რომ აქ იყო, უბრალოდ, დიდგულა იყო და ჩემი ნახვა არ სურდა. სიძულვილისთვის მსჯიდა, იმისთვის მსჯიდა, რომ თავი ვაიძულე, აღარ მყვარებოდა.

– გთხოვ, მოდი ჩემთან, მოდი ჩემთან... – ლოცვასავით ვიმეორებდი გულში. – გთხოვ... ერთხელ მაინც...

მინაზე დავწექი და თვალები დავხუჭე. ვგრძნობდი, როგორ მომდიოდა ცრემლი. ამდენი ხნის შემდეგ პირველად ვტიროდი მის დაკარგავს, ვტირო-

დი და ვგრძნობდი, ვთავისუფლდებოდი სიძულვილისგან, ტკივილისგან, იმედგაცრუებისგან, სიყვარულისგან... ვთავისუფლდებოდი ყველა გრძნობისგან... ჩემში აღარ იყო არაფერი, სიცარიელის გარდა. არც ბოროტი ვიყავი და არც კეთილი, არც ჭკვიანი და არც გიჟი... არაფერი აღარ ვიყავი, არაფერს აღარ ვგრძნობდი, ვერც მინას, ვერც ცას. ცარიელი ჭურჭელივით ვიყავი, რომელიც რაღაც ახლით უნდა გავსებულიყო.

თვალები გავახილე და ვხედავდი ლურჯ ზეცას ჩემს თავზე, ვხედავდი მზეს და უამრავ გვირილას ირგვლივ, დიდებს, პატარებს, თეთრებს, ყვითელგულებს. ვგრძნობდი სითბოს, სიყვარულს, იმედს. ვივსებოდი რაღაც ახლით... სულს ვგრძნობდი, ვთავისუფლებას. განა რა უნდა დაეშავებინა ადამიანს ისეთი ჩემთვის, რომ პატიება არ შემძლებოდა, ვგრძნობდი, სიძულვილი საერთოდ აღარ იყო ჩემში. იმასაც ვგრძნობდი, არც დარჩენა იყო შიშის მომგვრელი და არც გზის გაგრძელება, არც პატიება იყო ძნელი და არც სიყვარული. სითბოს ვგრძნობდი, მას ვგრძნობდი ჩემს სულთან ახლოს.

აი, ასეთია უდაბნო. ის ბოლომდე განადგურებს, ბოლო წვეთამდე გცლის, რომ მერე რაღაც ახალით აგავსოს. ის ყველაფერს გართმევს, რომ გაპოვნის ყველაზე მნიშვნელოვანი, აქ ყველაფერს კარგავ საკუთარი სულის საწაცვლოდ.

ხელები ნელ-ნელა მითბებოდა.

ივანე ამირხანაშვილი

რადიკალიზმი – თაობის ნიშანი

(პოსტმოდერნისტული მომენტები ვაჟა გიგაშვილის რომანში „ერთი ვინმე ყაფლანიშვილი“)

გასული საუკუნის ორმოცდაათიანი წლების ბოლოს ქართულ საზოგადოებაში სივრცეში ხდება ისეთი მოვლენები, რომლებიც მოსალოდნელი იყო, თუ გავითვალისწინებთ პოლიტიკური წნეხის დაღმავალ დინამიკას და მოულოდნელიც, თუ მხედველობაში მივიღებთ იმას, რომ სხვაგვარად მოაზროვნეთა თავისუფლებამ მყისიერი და მკვეთრი ფორმები მიიღო. ეს პროცესი ყველაზე თვალსაჩინოდ მწერლობაში გამოვლინდა. პროცესს ჰქონდა ბინარული სახე, გამოიკვეთა ორი მთავარი კატეგორია – მწერლები, რომლებიც ზემოდან დაშვებული თავისუფლების ჩარჩოებში ქმნიან ადაპტაციის უნარის მქონე ობიექტივისტურ კონცეპტებს და მწერლები, რომლებიც ამ ჩარჩოებს მიღმა გადიან და ქმნიან სუბიექტივისტურ, ადაპტაციის უნარის არმქონე ტექსტებს.

ლიტერატურულ ნონკონფორმიზმსაც ორი სახე ჰქონდა: ობიექტივისტური და სუბიექტივისტური.

ვაჟა გიგაშვილი სუბიექტივისტური ნონკონფორმიზმის წარმომადგენელია. ის არ არის დისიდენტი, მაგრამ განსხვავებულია მკვეთრი გადახრით საერთო ცენტრიდან... მის ხასიათში ჭარბად არის

მოცემული რადიკალიზმი, რომელიც თაობის მთავარ ნიშნად გამოიკვეთა. იგრძნობა მასში იდეური სიახლოვე გურამ რჩეულიშვილთან. თუ შორს წავალთ, შეგვიძლია ტიპოლოგიურ პარალელად ლუი ფერდინანდ სელინის ხორკლიანი სტილი ან ჩარზ ბუკოვსკის თავისუფალი მორალი ავიღოთ, მაგრამ ეს მხოლოდ მსგავსების დადასტურება იქნებოდა და არა შინაგანი კავშირის გამომხატველი ფაქტი. სხვათა შორის, თუ შინაგანი კავშირებზე მიდგა საქმე, მაშინ უფრო რეალური იქნება ვისაუბროთ იმ გავლენებზე, რაც ვაჟა გიგაშვილის შემოქმედებამ იქონია თანამედროვე ქართულ პროზაზე. 2000-იანი წლების დასაწყისიდან ახალგაზრდა ავტორები ვაჟა გიგაშვილის მიმართ ამჟღავნებენ ისეთ პიეტეტს, როგორიც, საერთოდ, საკულტო მწერლების მიმართ აქვთ ხოლმე. მისი სტილი ერთგვარი სტიმული აღმოჩნდა პროზაიკოსთა სხვადასხვა თაობის წარმომადგენელთათვის. ვაჟა გიგაშვილის „სტანდარტი“, მოტივების, ანტიურაჟის, ტიპაჟის სახით, შეიძლება შეგვხვდეს ზაალ სამადაშვილის, ბექა ქურხულის, ირაკლი ჯავახიძისა და სხვათა ტექსტებში, სადაც პირდაპირი გავლე-

ნა თუ არა, თანაგანცდის, სოლიდარობის, შინაგანი სტიმულირების სულისკვეთება მაინც იგრძნობა.

ვაჟა გიგაშვილის თხრობის სტილი გადამდებია, უპირველეს ყოვლისა, თავისუფლებისა და სტიქიურობამდე მისული უშუალოების გამო. ეს ის მწერალია, რომელსაც უნდა გაუგო და თუ ვერ გაუგებ, მაშინ უნდა აღიარო, რომ ვერც მიიღებ.

ვაჟა გიგაშვილი ხშირად იხსენებდა ერთ შემთხვევას თავისი შემოქმედებითი ცხოვრებიდან, როდესაც ბიძას, დემნა შენგელაიას, მოთხრობა მოუტანა წასაკითხად. დემნამ თურმე პირველი ფრაზი-

გახლდათ.

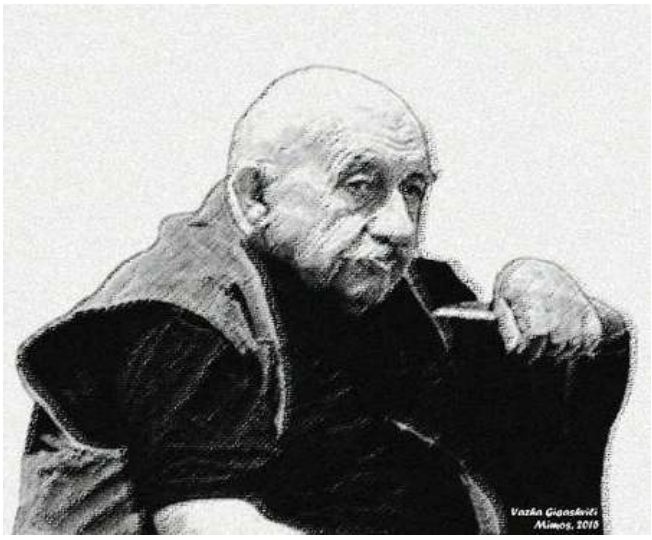
მწერალს ვერ უბრძანებ, ვერ აუკრძალავ, ვერ ასწავლი, ვერ განვრთნი. თუ ვინმე ემორჩილება ამ გარეგან იმპერატივებს, ის, რალა თქმა უნდა, მწერალი არ არის.

ჩვენი ლიტერატურის ისტორიიდან ვიცით, რომ შეიძლებოდა მწერალი სხვაგვარად მოაზროვნე ყოფილიყო, მაგრამ თუ მის სტილს ჰქონდა გარკვეული თანხვედრა ოფიციალურ სტანდარტებთან, მაშინ ნაწარმოების გამოქვეყნებაზე პრობლემა არ ჰქონდა.

ვაჟა გიგაშვილს რედაქტორები თავიდან უარს იმიტომ ეუბნებოდნენ, რომ სტი-

ლი აშინებდათ – თავისუფალი, ლალი, იმპულსური სტილი, რომელშიც არაფერი იყო მათთვის მდგრადი, უცვლელი, ბოლომდე სანდო. ავტორი არც ნორმებზე ფიქრობდა, არც აკრძალვებზე და, როგორც ჩანს, არც მკითხველზე. თავისთვის წერდა, თავისუფლად, შეუზღუდავად.

სამართლიანობა მოითხოვს აღინიშნოს, რომ ამ თემაზე ვაჟა გიგაშვილი თვითონაც გულახდილად საუბრობდა, როდესაც იხსენებდა, თუ როგორ უთხრა თავაზიანი უარი გიორგი შატბერაშვილ-

დან უკანასკნელ ფრაზამდე გულდასმით ასწორა ტექსტი და ბოლოს უთხრა, აი, ასე უნდა წეროო.

ალბათ, ბევრი მიზეზი არსებობდა იმისა, თუ რატომ არ უნდა მოსწონებოდა მხცოვან მწერალს ახალგაზრდა დებიუტანტის ნაწერი, მაგრამ მთავარი აქ უთუოდ კონიუნქტურის ფაქტორი იყო. დემნა შენგელაია, რომელიც 20-ან წლებში მოდერნისტული რომანის სათავეებთან იდგა, 30-იანი წლებიდან, სამწუხაროდ, უკვე აღიარებდა კონიუნქტურის ძალაუფლებას, გიგაშვილი კი არ ცნობდა კონიუნქტურას, რადგან ის ნონკონფორმისტი, სუბიექტივისტი, სხვაგვარად მოაზროვნე

მა, როდესაც მას „ცისკარში“ მოთხრობა „დღე და ჟამი“ მოუტანა:

„იმ შორეულ წლებში, ახალგაზრდული მაქსიმალიზმით, ვერაფრით გამეგო და ვერაფრით ამეხსნა, როგორ ახერხებდა ბევრი უნიჭიერესი და უკეთილშობილესი პიროვნება ამ ორჭოფულ ცხოვრებას, რომ ერთის მხრივ ლალი და ძლიერი შემოქმედი, მეორე მხრიდან დაშინებული, მორჩილი და აშკარა სიცრუეზე ხელის მომწერიც ყოფილიყო...“

ეს ინვევდა ქრონიკულ გულარძნილობას... ეს ინვევდა მუდმივ შინაგან ამრეზილობას...

ეს ამრეზილობა ფსიქიკის მუდმივ

მდგომარეობად, ხასიათად ყალიბდებოდა...

ამ ამრეზილობის მატარებელი იყო იმ მოთხრობის („დღე და ჟამი“) გმირი, გიორგი შატბერაშვილს რომ მიეუტანე 1957-ში...

ეს ამრეზილობა იყო ფრიად საშიში გადამდები ვირუსი, მაგნე საბჭოური იდეოლოგიისათვის... მისი გავრცელების შანსის დაშვება კი – უდიდესი დანაშაული და მავნებლობა „დიადი სამშობლოს“ მიმართ.

ეს ამისხნა (არა ამ სიტყვებით, არამედ მოიარებით) გიორგი შატბერაშვილმა და მე ეს გავიგე.

აი, რატომ არ შეიძლებოდა ამ მოთხრობის დაბეჭდვა“.

რა თქმა უნდა, საბჭოთა ეპოქის შემოქმედი გაორებული იყო. მხატვრულად ფასეულისა და მნიშვნელოვანის პარალელურად ხარკიც უნდა გადაეხადა კომუნისტური იდეოლოგიისათვის. ახლა ძნელია იმის თქმა, თუ რა მოსაზრებით დაინუნა გიორგი შატბერაშვილმა დამწყები პროზაიკოსის მოთხრობა. იმ გიორგი შატბერაშვილმა, რომელმაც პირველმა ალიარა გურამ რჩეულიშვილის ტალანტი, ოღონდ თუ ეპოქას და იმჟამინდელ ვითარებას გავითვალისწინებთ, არც ახალგაზრდა ვაჟა გიგაშვილის დაეჭვება უნდა გაგვიკვირდეს უფროსი კოლეგის გულწრფელობაში. იმ დროს მარტო იდეოლოგიური თვალსაზრისით არ იწუნებდნენ ნაწარმოებს. მხატვრულ მხარესაც აქცევდნენ ყურადღებას და თუ ამ მხრივ ნაკლს შენიშნავდნენ, უარის თქმა აღარ უჭირდათ. იდეოლოგიამდე აღარ მიდიოდნენ, ლიტერატურულ ხარვეზებზე აპელირებდნენ.

ერთი სიტყვით, სტილიც იდეოლოგიზებული იყო და თუ გინდოდა, შენი ნაწერი გამოქვეყნებულიყო, რეალობისთვის ანგარიში უნდა გაგენია, იმაზეც უნდა გეფიქრა, როგორ წაგიკითხავდნენ, რა თვალთ შემოგხედავდნენ.

წერისას მკითხველი არასოდეს მინტერესებდაო, იტყვის ვაჟა გიგაშვილი იმ ამბიდან ძალიან დიდი ხნის შემდეგ, სიბე-

რისას: „როცა ვწერდი და რასაც ვწერდი, არასდროს მკითხველზე არ მიფიქრია... არასოდეს ერთ სიტყვასაც კი არ გადავბრუნებ ვინმეს მოსაწონად, – წერდა ის, მაგრამ იქვე დასძინდა, – შემდგომში კი, როცა აღმოჩნდება, რომ შენს ამ ოპუსს, ნამოქმედარს სხვები კითხულობენ, ეს, რა თქმა უნდა, სასიამოვნოა“-ო.

ბუნებრივია, ეს ფიგურული აზრია, პირდაპირი მნიშვნელობით არ უნდა გავიგოთ. თვითონ წერა, როგორც პროცესი, თავისთავად გულისხმობს მკითხველს, როგორც ოპოზიციას. აქ უფრო კონიუნქტურული მკითხველი, ოფიციალის თვალთ, თავისუფლების შემზღვევადი არბიტრი იგულისხმება. საერთოდ მკითხველს რომ არ უგულვებლყოფს, ეს ბოლო ფრაზაშიც კარგად ჩანს. ასე რომ, პოზიორობა უნდა გამოვრიცხოთ. თუ რაიმე არ ჩანს ვაჟა გიგაშვილის შემოქმედებაში, ეს პოზიორობაა.

სამაგიეროდ, ჩანს იმპულსურობა. ზემოთ მოყვანილი თვალსაზრისიც იმპულსურობის გამოხატულებაა. იმპულსურობა მისი მწერლური ხასიათის ნიშანია.

ამ ნიშანზე როსტომ ჩხეიძეც ამახვილებს ყურადღებას. მისი აზრით, ვაჟა გიგაშვილის ნაწარმოებებში ბევრი რამ იმპულსურია, ქვეცნობიერი და გაუცნობიერებელი მოტივების ტალღები მოდის თითოეული მოთხრობიდან.

თუმც ვერ ვიტყვი, რომ ასევე იმპულსურად არის შემოსული მის ნარმოსახვაში ჯაყო ჯივაშვილის ლიტერატურული რეინკარნაცია – ნოდარ ყაფლანიშვილი, მთავარი პერსონაჟი რომანისა „ერთი ვინმე ყაფლანიშვილი“.

პირველი პუბლიკაციის შესავალში ვაჟა გიგაშვილი წერს, რომ მოთხრობილი ამბავი მიხეილ ჯავახიშვილის ნაწარმოების გამოძახილი და ერთგვარი გაგრძელებაა.

რომანის დრო და სივრცე 1990-იან წლების საქართველოს სინამდვილეს მოიცავს. თუმცა დასაწყისიდანვე იკვეთება ინტერტექსტობრივი მინიშვნებები: მოქმედება ლიხვის ხეობიდან იწყება. ნაშინდა-

რიც გამოჩნდება. ორი მთავარი პერსონაჟიდან ერთი აგრესიული, დაუნდობელი, ბულასავით ჯანიანია; მეორე სუსტი, გამხდარი, გაძვალბული, ავადმყოფური შესახედაობისაა; მესამე, რა თქმა უნდა, ქალია, ბედისწერის ნიშნით აღბეჭდილი.

პირველი არი ნოდარ ყაფლანიშვილი, ახალი ქართველების ტიპური წარმომადგენელი, გავლენიანი ნუვორიში, აგრესიული, დაუნდობელი, მაგრამ შინაგანად მშობარა ადამიანი, რომელიც ინყებს ლიხვის ხეობაში არსებული წინაპართა საკუთრების დაბრუნებას; მეორე – იორამ შათირიშვილია, ნიჰილიზმით შეპყრობილი, გალატაკებული ინტელიგენტი, რომელიც საბუთების მოწესრიგებაში ეხმარება ნოდარ ყაფლანიშვილს. სავსებით ნიშანდობლივია ერთი დეტალიც, იორამს ლაპარაკისას ენა ებმის; მესამეა – ზეინაბი, იორამის მეუღლე.

ძველ საბუთებზე სამუშაოდ იორამი ნაშინდარში მიდის. ზეინაბს არ სურს ნაშინდარში წასვლა, ცუდი წინათგრძნობა აქვს, მაგრამ ქმარს მაინც გაჰყვება.

ნოდარ ყაფლანიშვილი ზეინაბზე ძალადობს. იორამი ამას ძალიან გვიან გაიგებს. კონფლიქტის დროს ზეინაბი პისტოლეტით კლავს ნოდარს. მკვლევლობას იორამი დაიბრალვს. „– მე მოვკალი!“ იორამის ამ ფრაზას ასოციაციურად ეგნატე ნინოშვილის პერსონაჟთან, სპირიდონ მცირიშვილთან, მივყავართ. ეს ფრაზა, რომელმაც მე-19 საუკუნის ქართული ინტელიგენციის ისტორიაში სიმბოლური კოდის როლი შეასრულა, ვაჟა გიგაშვილმა გაააქტიურა როგორც ეთიკური იმპერატივი.

მკვლევობამდე ცოტა ხნით ადრე იორამმა გაარკვია, რომ ნაშინდარის სასახლე და მამულები ხევისთავების საგვარეულოს ეკუთვნის. მას ძალით დაპატრონებია ვინმე ნამოჯამაგირალი ჯაყო ჯივაშვილი, ნოდარის პაპის მამა. ნოდარი, ყაფლანიშვილობით რომ იწონებდა თავს, სინამდვილეში ჯივაშვილი ყოფილა.

დაბოლოს, მთავარი დეტალი. ზეინაბს ნოდარ ყაფლანიშვილისგან რჩება სა-

მი თვის ჩანასახი. ჯაყოს შთამომავლობა გრძელდება.

მეთოდური თვალსაზრისით, ყველაფერი ნათელია. ვაჟა გიგაშვილი იღებს მიხეილ ჯავახიშვილის „ჯაყოს ხიზნების“ პარადიგმას და ქმნის მის თანამედროვე ვარიანტს. ლიტერატურული თვალსაზრისით, ცოტა არ იყოს, რთულად არის საქმე. ერთი შეხედვით, ეს პოსტმოდერნისტული ცდა არის, მაგრამ თუ კარგად დავაკვირდებით, შესაძლოა სულ სხვა დასკვნა მივიღოთ.

ზუსტად განსაზღვრა, ნიშანდება, ერთმნიშვნელოვნად აღიარება იმისა, რომ ეს არის სწორედ პოსტმოდერნისტული ნაწარმოები, მიუხედავად არაერთი დამთხვევისა და სტილისტური ნიშნებისა, მაინც არ შეიძლება, რადგან ავტორს აქვს ისეთი შინაგანი იმპულსები, რომლებიც არ არის მიმართული თემის პოსტმოდერნისტული გახსნისკენ.

მაგრამ რა ვუყოთ ინტერტექსტუალურობას, რომელიც არის ყველაზე მეტად შესამჩნევი ტენდენცია. მეტიც, ეს არის მიზანი, მთავარი მიმართულება და საშუალება ჩანაფიქრის გადმოსაცემად. ინტერტექსტუალურობა უფრო ღრმად მიდის, ვიდრე ჩვეულებრივ უნდა მიდიოდეს. აქ ვხედავთ არა მარტო მითითებას, მინიშნებას ან „გადაწერას“, არამედ გაგრძელებას, თემის განახლებას დროსა და სივრცეში, ანუ ყველაფერ იმას, რაც პოსტმოდერნიზმის საერთო საოპერაციო საშუალებებში შედის.

პერსონაჟები იმეორებენ ლიტერატურულ პროტოტიპებს, მათ აქვთ კავშირი გენეტიკურ წინამორბედებთან, მაგრამ, ამავე დროს, დამოუკიდებლად განაგრძობენ მოქმედებას.

არის ბევრი პოსტმოდერნისტული დეტალი, მაგრამ არ არის მთავარი პოსტმოდერნისტული ხერხები – ირონია და დეკონსტრუქცია. ვაჟა გიგაშვილი მიზნად არ ისახავს მიხეილ ჯავახიშვილის ტექსტის იდეური ან იდეოლოგიური სტრუქტურის დაშლას.

ის არც სტილს სესხულობს. ვაჟა გიგაშვილის სტილი ეკონომიური, ლაკონიური და პრაქტიკულია, არ ახასიათებს მეტაფორიზმი, ჰიპერბოლიზმი, გროტესკულობა, რომლებიც მიხეილ ჯავახიშვილის სტილის სპეციფიკური ნიშნებია. თუმცა ვაჟა გიგაშვილთან გამოკვეთილია დიალოგის პრიმატი, რაც ბუნებრივია, რადგან ტექსტი კინოსცენარის პრინციპით არის დაწერილი. ირონიისა და დეკონსტრუქციის ნაცვლად ვხედავთ მკაცრ რეალიზმს: 90-იანი წლები, ველური კაპიტალიზმი, პოლიტიკური ანარქია, რაც ერთობლიობაში ქმნის ნიადაგს ჯავახიშვილის აღმოცენებისათვის. რომანის კონცეფციაც იოლი ამოსაცნობია, ჯავახიშვილი, ისევე, როგორც ყვარყვარიზმი, ქართული ავთენტური პრობლემაა.

პოლონელ პარადოქსალისტს სტანისლავ ეჟი ლეცს აქვს ერთი ასეთი ფრაზა: „ლიტერატურაში ყველაფერი არის ნათქვამი, ყველაფერი არ არის ნაფიქრი“.

პირველად იყო თქმა, შემდეგ — ფიქრი, რომელიც ხანდახან შეიძლება არც იყოს, ან იყოს, მაგრამ დაგვიანებით. ვაჟა გიგაშვილის რომანი არის „ნაფიქრი“ წინამორბედის „ნათქვამზე“. მწერალმა შექმნა თავისი ვერსია და ეს ვერსია თავისუფალი არჩევანია. ამიტომ მას ვერ მიუსადაგებ მოდური მიმდინარეობის კანონებს. ცალკეული დამთხვევები არ ნიშნავს თანხვედრას მთლიანობაში. ვაჟა გიგაშვილი პოსტმოდერნისტულ ელემენტებს ახალი შინაარსის გადმოსაცემად იყენებს, თუმცა, ჩემი აზრით, გამოკვეთილი პოსტმოდერნისტი მაინც არ არის.

რედაქციისგან:

ივანე ამირხანაშვილის კრიტიკული წერილი, ვფიქრობ, მკაფიოდ წარმოაჩენს ვაჟა გიგაშვილის მოთხრობის არსს და მისი პროზის თავისებურებას. და მაინც... არ გვინდა ვინმეს დარჩეს შთაბეჭდილება, რომ ან ივანე ამირხანაშვილი, ან ჩვენი

რედაქცია ოდნავ მაინც აყენებს ჩრდილს გიორგი შატბერაშვილსა და დემნა შენგელაიას.

მხატვრულ ნაწარმოებში უპირველესად ავტორის ბუნება-ხასიათი ვლინდება. სწორედ ეს – ადამიანური ბუნების სხვადასხვაობა – ხშირად არის მიზეზი ერთი მწერლის მეორისადმი კრიტიკული დამოკიდებულებისა. აქედან გამომდინარე, არც გიორგი შატბერაშვილისა და დემნა შენგელაიას კრიტიკული დამოკიდებულება უნდა გაგვიკვირდეს ვაჟა გიგაშვილის მწერლური დებიუტისადმი. ამა თუ იმ მწერლის მიერ სხვისი სტილის მიუღებლობას და კრიტიკულ დამოკიდებულებას დღეს, სამწუხაროდ, პირად მტრობად წარმოაჩენენ ხოლმე. არც თუ იშვიათად, აკაკი წერეთელსა და ვაჟა-ფშაველას მოსისხლე მტრებად სახავენ, ასევე გალაკტიონ ტაბიძესა და გიორგი ლეონიძეს. რაოდენ გასაოცარიც არ უნდა იყოს, ილია ჭავჭავაძე ვაჟა-ფშაველას წინააღმდეგ დავით მიქელაძის (მეველე) ნამქეზებლად გამოაცხადეს... ასე რომ, უკანასკნელ წლებში ჩვენში დამკვიდრებული ლანძღვა-გინების კორიანტელი მწერლობასაც შეეხო.

ვფიქრობთ, ყოველივე ზემოთქმულს ეხმიანება გიორგი შატბერაშვილის ესე „მუსიკა ჩვენი სულისა“ („ცისკარი“, №4, 1959) და ამირან გომართელის წერილი დემნა შენგელაიას მოდერნისტული რომანის – „სანავარდოს“ სტილურ თავისებურებაზე.

გიორგი შატბერაშვილის მწერლური ოსტატობითა და გულწრფელობით აღბეჭდილი ესე საყურადღებოა გალაკტიონ ტაბიძისა და გიორგი ლეონიძის ურთიერთობის თვალსაზრისით. ასევე მნიშვნელოვანია უღვინოდ „ეშხში შესული“ გალაკტიონის მიმართება ბარათაშვილის პოეზიასთან. ვფიქრობთ, „სანავარდოს“ სტილური ექსპრესია“ მკაფიოდ წარმოაჩენს დემნა შენგელაიას გამორჩეულ დამოკიდებულებას წერის მანერასა და სამწერლობო სტილთან.

გიორგი შატბერაშვილი

მუსიკა ჩვენი სულისა

ზაფხულის ერთ ცხელ დღეს პოეტმა გიორგი ლეონიძემ წყნეთში დამპატიჟა: აგარაკის შენება დავიწყე და საძირკველი დამილოცეო... მანქანაში ჩავსხედით, ბაზარში გავიარეთ და რამდენიმე წუთის შემდეგ აგვისტოს ბულში გახვეული თბილისის სადღაც ქვევით დარჩა.

სანამ ჩემი მასპინძლის მომავალ კარმიდამოზე მივიდოდით, გიორგიმ მანქანა ერთი აგარაკის ჭიშკართან გააჩერებინა შოფერს. აქ გალაკტიონ ტაბიძე ცხოვრობსო, მითხრა და მანქანიდან გადმოვიდა. ვიფიქრე, ალბათ გალაკტიონის დაპატიჟება უნდა-მეთქი. მესიამოვნა, გალაკტიონის სტუმრობა ჩვენს მცირე და სახელდახელო სერობას მეტ ეშხს მისცემდა...

გალაკტიონი შინაურულად გამონყობილი გამოგვეგება. თეთრი პერანგი ეცვა, საკინძე გადაღელოდა და მალალი, ძლიერი მკერდი მოუჩანდა. ძალზე დასვენებული და ჯანმრთელი იერი ჰქონდა. ჩვენი დანახვა ძლიერ გაუხარდა, თავაზიანად მოგვიკითხა, ეზოში სასაუბროდ შეგვინვია, თან მორცხვად დაუმატა, შინ მარტო ვარო... ჩემი მასპინძელი არ შეჰყოლია. მალე გამოვეთხოვეთ და ისევ მანქანაში ჩავსხედით.

ახლად გაჭრილ საძირკველთან სახელდახელო სუფრა გაიშალა. პატარა მაგიდაზე ღვინის ბოთლები და საუზმე გაჩნდა. იქვე მახლობლად ცეცხლი ენთო და

„ავთანდილის მწვადი ცეცხლზე შხიოდა...“

მალე ყველაფერი მზად იყო, მაგრამ გიორგის ის ხალისი აღარ ეტყობოდა, რამაც თბილისიდან აქ ამოგვიყვანა. დაფიქრებული დადიოდა.

„რად მივედით გალაკტიონთან, – ვფიქრობდი მე, – რად მივედით, თუ არ წამოვიყვანდით?“

ჩვენს სუფრას ნამდვილად რაღაც აკლდა, რაღაც კი არა, ვიღაც. გალაკტიონთან რომ არ გამოგვევლო, ამას ცხადია, არ ვიფიქრებდი, არც ჩემი მასპინძელი შეიცვლიდა გუნებას...

უცებ გიორგიმ გაიღიმა, ეტყობა, გულში რაღაც გადანყვიტა, შოფერს დაუძახა და უთხრა, წადი, გალაკტიონ ტაბიძეს სთხოვე, გვეწვიოსო.

ამის შემდეგ გიორგი საოცრად გამხიარულდა, თავისებურად, ჭაბუკურად აცელქდა და იხუმრა: თუმცა გალაკტიონმა თავისი ჭიშკარი არ დაგვალოციანა, სამაგიეროს ნუ გადავუხდითო.

ლოდინი დიდხანს არ დაგვჭირებია. მანქანა მალე დაბრუნდა.

გალაკტიონი ჩვენს სუფრას თავისებური ხელების ფშვნებით, თვალების ბრწყინვით და ბუბუნით მოუახლოვდა. ეტყობოდა, გულწრფელად იყო გახარებული. თეთრ პერანგზე მაშინვე გადაეცვა საშინაო პიჯაკი და სასწრაფოდ წამოსულიყო.

გიორგი სუფრის თავში იჯდა, თავისსა თუ სხვის სუფრაზე თავისთვის ჩვეულ სათამაღო ადგილას, მე თამადასა და გალაკტიონს შუა ვიჯექი.

გიორგი სიტყვისა და ღვინის ეშხში თანდათან შედიოდა, ლამაზ სადღეგრძელოებს ამბობდა და ღვინოს მოწყურებული სვამდა... მახსოვს, წინა დღეებში არა სვამდა, ხაზგასმით, ასე ამბობდა: „ალარა ვსომო...“ აქ კი თავის სუფრაზე, გალაკტიონის გვერდით დიდად მოილხინა და ბევრი კარგი რამ თქვა.

გალაკტიონი ღვინოს არა სვამდა, მაგრამ ეტყობოდა, უღვინოდაც ითრობოდა, ისიც ეშხში შედიოდა. ყოველი სადღეგრძელოს შემდეგ ჭიქას პირთან მიიტანდა, ოდნავ მოსვამდა და მაინც ხელში ეჭირა ჭიქა. როგორც მახსოვს, იმ ერთი ჭიქის მეტი არც დაუცლია, მაგრამ მაგიდაზე არ დაუდგამს, სანამ არ დავამთავრეთ ვახშმობა.

ჰო, ვახშმობა, რადგან, როცა გა-

ლაკტიონი შემოგვიერთდა, უკვე ბინდი ეფინებოდა წყნეთის ქვემოთ მიყრილ გორაკებს და შორეულ მთაგრეხილებს... და ის ღამის უცნაური ბუნდი შუქი ნაირად აფერადებდა ამ უხეო და უბუჩქნარო, დღისით უფერულ გორაკებს. რალაც მუქლურჯი თუ მოიისფრო ხავერდი წყნარად, შეუმჩნეველად ეკვროდა წყნეთის შემოგარენს.

თანდათან ხშირბინდმა შეცვალა და ისის ფერები და თითქმის ჩამობნელდა. ქედებს იისფერი ხავერდი მოსცილდა.

ამ ქედების სილუეტები ახლა შავი სვეტებივით აღიმართნენ... მერე მთვარეც ამოიწვერა და ყველა ფერი, გარდა ახლადგალენილი ბზის ფერისა, წაიშალა.

ფიქრმა წამილო. ჩემი ადრეული სი-
ჭაბუკე გამახსენდა. გამახსენდა ის
დრო, როცა გალაკტიონის ლექსების
წიგნი პირველად წავიკითხე და რამდენიმე
დღე მთვრალივით გაბრუებული
დავდიოდი... გამახსენდა:

მივიწყებული სახლის კარბაზე
ხავსი, ყავარი და წვიმის წვეთი,
გაქრა ათასი თეთრი დარბაზი,
გადარჩა მხოლოდ ცამეტი სვეტი.

კუბო კი ლამის სავსეა იით
და წაქცეული სვეტები დგება,
ამოდის მთვარე და სამაიით
ფერმკრთალ ქალების მიმოდის
წყება.

ცეკვავს სამეფოდ ნაქარგი ქოში
და ხელსახოცთა ქრიან ზღაპრები
და მეძახიან მშვიდ სამეფოში
მთები, სიზმრები და წინაპრები.

სალამო მართლაც სავსე იყო პოეზი-
ით. მე ქართული სიტყვის ორი დიდოს-
ტატის გვერდით ვიჯექი და ვტკბებოდი
გიორგი ლეონიძის ანაგული ქართუ-
ლით და გალაკტიონ ტაბიძის მეფური
დუმილით. ამ სიჩუმეში თითქოს მესმო-
და გალაკტიონის იდუმალი ჩურჩული:

მდინარის პირას ხეივანში ყოველ
სალამოს
ორი ქალწული მემორევე
ჩრდილად გახდება,
ისინი ჩუმად გადიხდიან
ლეჩაქთა სამოსს,
თვითონ მდინარეც და დუმილიც
გაღეჩაქდება.
ტყის პირას სხედან ნაზნი,
წარბებგადახატული
და თავს ადგანან თავადები
ნაბღიანები.
ეცემა თმები ლურჯ სარკეებს,
ვით ნაკადული,

ჩანს, სასიკვდილოდ ამ სიყვარულს
არ ვენანები!

სინყნარით მოცული წყნეთის მიდა-
მოები, ეს არაჩვეულებრივად მშვიდი
სალამო მასხენებდა გალაკტიონის უნა-
ზეს ლექსს:

მომინდა თქვენი სპეტაკი ბინა,
აქ სოფელია, წვიმა, რუტინა,
შემოდგომაა, წვიმამ მოლია
ტყეთა მსუბუქი მელანქოლია.

ზაფხულის დღეთა ის ქაფი ჰქრება,
არის ცეცხლის ხმა და ჩაფიქრება:

იშლება თვალწინ ფერადი ნოხი
თქვენთა მშვენიერ წამწამთა ქოხი.

არ გებრალეებით? მე მქონდა გული
ახლა ის არის როგორც ყინული,
თქვენ კი ჯერ ისევ მაისს ედრებით,
მომწერეთ რამე, ოჰ, გვედრებით,

ვინ იცის, იქნებ გალხვეს ყინული
ღრმა მწუხარებით შემორკინული.

მთვარემ თანდათან აიწია და თით-
ქოს იმ ხეებს მიუახლოვდა, რომელთა
ქვეშაც ჩვენ ვისხედით... ახლა ალ-
ბათ გალაკტიონს თავისი „მთანმინდის
მთვარე“ ახსენდება:

ჯერ არასდროს არ შობილა
მთვარე ასე წყნარი,
მდუმარებით შემოსილი
შელამების ქნარი,
ქროლვით არხვეს ცისფერ ლანდებს
და ხეებში აქსოვს,
ასე ნაზი, ასე მშვიდი მთვარე
მე არ მახსოვს...

არ შეიძლებოდა, ამ მშვენიერ მთვა-
რიან სალამოს ეს ლექსი არ გახსენე-
ბოდა მას... მაგრამ ჩემდა გასაოცრად,
უკვე კი არ მომეჩვენა, გარკვევით გა-

ვიგონე გალაკტიონის ჩურჩული:

ჰე, ცაო, ცაო, ხატება შენი
ჯერ კიდევ

გულზედ მაქვს დაჩნეული...

მე მაშინვე შევხედე გალაკტიონს... ის თავის ირგვლივ ველარაფერს გრძნობდა, დიდრონი, ამღვრეული თვალები ცისთვის მიეშტერებინა.

... ანცა რა თვალნი ლაჟვარდს

გიხილვენ,
მეის ფიქრნი შენდა მოისწრაფიან,
მაგრამ შენამდინ ვერ მოაღწევენ
და ჰაერშივე განიბნევიან!

მას, ამ უზადო ლაჟვარდის მჭვრეტელს თითქოს მართლაც დავიწყებოდა სანუთროება. გულისთქმა მისი ამ ცის იქით ეძებდა სადგურს...

ისე მეჩვენა, თითქოს ეს ჩურჩული მხოლოდ მე გავიგონე... ახლაც ასე მგონია. ეს იყო ერთი კაცის გასაგონად ამოქროლილი ნიავის ხმა, და თითქოს ამ ნიავსავით წყნარი ჩურჩულის საპასუხოდ ჩვენმა მასპინძელმა დაფიქრებით თქვა:

– გაუმარჯოს ჩვენი ენისა და გულის ამცრელებს...

მას შემდეგ რამდენიმე წელიწადი გავიდა...

გალაკტიონის სიკვდილამდეც ხშირად მახსენდებოდა წყნეთში გატარებული საღამო და მისი ჩურჩული:

ჰე, ცაო, ცაო, ხატება შენი...

მაშინ ეს საოცრად მეჩვენა. იმ წუთებში გალაკტიონის „მთანმინდის მთარეზე“ ვფიქრობდი, მის გვერდით ეს უფრო ბუნებრივად და ახლობლად მეჩვენებოდა. გალაკტიონი როგორც ჩანს, სულ სხვა სამყაროში დაჰქორდა, აღარც თავის თავი ახსოვდა. წყნეთის მთებს იქით, მთანმინდის დიდი ხნის მკვიდრის ხატება და სიმღერა არ ასვენებდა, მთვარეულივით აბოდებდა.

დიდი ხნის შემდეგ, როცა მთანმინდაზე გალაკტიონის კუბოსთან გიორგი ლეონიძემ მდულარე გულით თქვა: გალაკტიონის პოეზია ჯერ ხსოვნა იყო ჩვენი სიჭაბუკისა და მერე მუსიკა ჩვენი სულისაო. მე უცებ გამახსენდა ის საღამო, გალაკტიონის ჩურჩული და მივხვდი, მუსიკა გალაკტიონის სულისა ბარათიშვილის პოეზია იყო.

ამირან გომართელი

„სანავარდოს“ სტილური ექსპრესია

„სტილის მხრივ იგი გამომდინარეობს ჰაინრიხ ჰაინედან, მაგრამ იგი მაინც დამოუკიდებელია. კნუტ ჰამსუნსაც მოაგავს, მაგრამ იგი მაინც დამოუკიდებელია, მაინც ჭოლაა“.
(დემნა შენგელაია „ჭოლა ლომთათიძე“)

60-იანი წლების მიწურულსა და 70-იანის დასაწყისში მწერალთა კავშირში არაერთხელ მინახავს დემნა შენგელაია. მიუხედავად ასაკისა და დაზიანებული მხედველობისა, საოცრად მკვირცხლი მოძრაობა და მიხვრა-მოხვრა ჰქონდა. დიალოგში – „სამი საღამო დემნა შენგელაიასთან“ გურამ ასათიანი შენიშნავს: „მეც გადამდო თავისი ხალისიანი, მოუსვენარი განწყობილება“. ხასიათის ამ თვისებით მრავალჭირგამოვლილი მწერალი, ალბათ, ყველაზე მეტად თავისსავე ბათა ქექიას ჰგავდა – მოუსვენარ, დაუდეგარ, გაუტყებელ ბათა ქექიას. ეს მოუსვენრობა და სიმკვირცხლე, ტემპერამენტი და შინაგანი ენერჯია დემნა შენგელაიას წერის მანერაში, სტილურ თავისებურებაშიც გამჟღავნდა. „სანავარდო“ ამის მკაფიო ნიმუშია. ჩემი სათქმელიც მწერლის ამ პირველ რომანს შეეხება, რომლის სტილურ ექსპრესიულობას სიმბოლისტური პროზის გამოსახვის თავისებურებანიც აპირობებს.

მონოგრაფიაში „ქართული სიმბო-

ლისტური პროზა“ (1997 წ.) აღვნიშნავდი, რომ სიმბოლისტური პროზის უმთავრესი თვისება პოეტური გამოსახვის საშუალებათა პროზის სფეროში გადატანაა. ამჯერად ამ დებულების კონკრეტულ დადასტურებას დემნა შენგელაიას რომანის მაგალითზე შევეცდები. ამასთანავე, „სანავარდოს“ სტილურ თავისებურებათა გასარკვევად იმის გათვალისწინებაც გვმართებს, თუ როგორი გრამატიკული კონსტრუქციებით იგება რომანის მხატვრული მთლიანობა. სიმბოლისტური პროზის თავისებურებიდან გამომდინარე, „სანავარდოს“ არსებითი მახასიათებელი პოეტური მგრძნობელობის გააქტიურებაა. მიუხედავად რომანის სევდიანი ფონისა და პერსონაჟთა ყოფის განწირულობისა, „სანავარდოს“ მაგალითზე კარგად მოჩანს დემნა შენგელაიას სტილისტური ნოვაციები – მეტყველების ფერადოვნება, პოეტური სახეების, ტროპული მეტყველების, ალიტერაციისა თუ პოეტური გრაფიკის გადატანა პროზაში. კონკრეტულ მაგალი-

თებს მოვუხმობთ.

დემნა შენგელაია „სანავარდოს“ პერსონაჟთა მელანქოლიურ ბუნებასა და გუნება-განწყობილებას ლირიკული ფრაზის მეშვეობით გამოხატავს. „ტროფობით დაღლილი, ლურჯი იებივით მადლიერ თვალებით“, – იტყვის პროზაიკოსი და შეუძლებელია, იმ წამსვე არ გაგვახსენდეს გალაკტიონის – „შეხედე, დასტკბი, ჩემი თვალები წინათ რომ ფეთქდნენ ცვრებით, იებით“...

„ასე დადგებოდა გრძელი უდაბური ღამეები“, – ნათქვამია „სანავარდოში“. „უდაბური“, „გაუდაბურდა“ გალაკტიონის აქტიური ლექსიკაა. გავიხსენოთ: „უდაბურებად იქცა სოფელი“ ან „მაისი გაქრა და ბალი ჩემი გაუდაბურდა“, ან კიდევ „გაუდაბურდა ჩემი ყოფის ყოველი წამი“.

ღამეულ ფიქრსა და მელანქოლიას დემნა შენგელაია ასეთი პოეტური ფრაზით გამოხატავს: „ფიქრი ძაფივით გაიბმებოდა და არ იყო იმედი გათენებისა“ გალაკტიონთანაც თითქმის ასევეა ნათქვამი – „ალარ გათენდება ღამე საზიზღარი“.

„სანავარდოს“ ფრაზა „შემოდგომის წვიმები ატირდა ოდის თავზე“ პოეზიისათვის დამახასიათებელი ტროპული მეტყველების აშკარა ნიმუშია: და ეს „ატირებული წვიმაც“ გალაკტიონის პოეტური სინთაგმის ვარიაციაა თითქოს.

დემნა შენგელაია პერსონაჟთა სულიერ განწყობილებას ლირიკული პოეზიისათვის დამახასიათებელი საშუალებებით გამოხატავს: „გარეთ აწანწალებული, ღამის ლანდებით დამფრთხალი, უბინაო ქარი ოდის კედლებს ესრისებოდა და წიოდა თმაგანწილი“, ჯერ ერ-

თი, აქ პოეტურ ალიტერაციასთან გვაქვს საქმე („წიოდა თმაგანწილი, აწანწალებული ქარი“) და მეორე – „თმაგანწილი“, „უბინაო ქარი“ კვლავ გალაკტიონს გვახსენებს: „და შლიდა ბაირალებს თმაგანწილი ქარი“ ან კიდევ: „მე მქონდა ბინა თავშესაფარი, მაგრამ ქარიშხალს არ ჰქონდა ბინა“.

როგორც დემნა შენგელაიასთან, ასევე გალაკტიონ ტაბიძესთანაც ქარი ავისმომასწავებელი, ფატალური სტიქიაა. ორივე შემთხვევაში ქარი პიროვნების სულიერი მღელვარების მიმანიშნებელია. თუ შეიძლება ასე ითქვას, „ქარშია“ გასაგნებელი, გამატერიალიზებული (თუმცა ქარი ყველაზე არამატერიალური სტიქიაა დანარჩენ სტიქიებს შორის) ის, რაც პიროვნების სულში ხდება. „სულ-

შენუხებული ქარი სადრაც იქვე, ბოკნის ძირში, კივის და მოთქვამს“, იტყვის მწერალი და აშკარაა, ისევე ქარის პოეტურ ვარიაციას უტრიალებს დემნა შენგელაია.

„ფრთაანყვეტილი ქარი ზუზუნებს და კივის ბუხრის თავზე, შორს ზარის მონყვეტილი რეკა გაისმის, ეს ქარი შეიჭრა სამრეკლოზე“, – დემნა შენგელაიას ეს ფრაზაც გალაკტიონს გვაგონებს. ქარი, ზარი და სამრეკლო ხომ გალაკტიონის მისტიკური ტრიადაა, თუმცა, აქ მთავარი ის კი არ არის, საიდან მოდის ესა თუ ის სახე, არამედ არსებითია მოვლენისადმი მიმართება, პოეტური აზროვნების სისტემის სამყაროს პოეტური შემეცნების მსგავსება. თეიმურაზ დოიაშვილმა თქვა ხატოვნად, „გალაკტიონის ორკესტრში „პირველი ვიოლინო“ ქარის მუსიკას უკრავს“. იმავს თქმა თამამად შეიძლება „სანავარდოს“ პოლიფონიურ პოეტურობაზე.

როგორც ითქვა, „სანავარდოს“ სტილისტიკა პროზაში პოეტური სახეებისა და ფრაზეოლოგიის გადატანით ხასიათდება. ამისი ნიმუში მრავლადაა „სანავარდოში“. ბონდო ჭილაძეზე ნათქვამია: „მას შერცხვა თავის საკინძეგახსნილი მოვის პერანგისა და ჟრჟოლაატანილი ბალიშს ჩაეხუტა“. „საკინძეგახსნილი მოვის პერანგი“ ქართული ფოლკლორის პოეტური სახეა: „ნითელი მოვის პერანგი შვიდგან შეკრული ღილითა“.

დემნა შენგელაია „სანავარდოში“ ვნებითატანილი ქალის შესახებ იტყვის: „მნიფე მტევანივით ვნებადადულებული დგას...“. ქალი და მტევანი გრიგოლ რობაქიძისეული სახეცაა: „და კიდევ ერთხელ გასუდრულ მტევანს...“ დემნა შენგელაიასთან იმგვარ პოეტურ სახეებსაც შეხვდებით, სხვა პოეტთან რომ ხშიანობს მოგვიანებით: „რიონის ჭაობებიდან რძის ორთქლივით ადგა ნისლი“. გავიხსენოთ გიორგი ლეონიძისეული – „როგორც საძროხე ქვაბს ოშხივარი ქართლის ხეობებს ასდით ნისლები“.

დემნა შენგელაიას ფრაზაში – „საჯავახოს მთები დაინისლებოდა და ლაინის ფერს გადაიკრავდა“, „ლაინისფერს გადაიკრავდა“ ის პოეტური მიგნებაა, მერე რომ გახშიანდება „მთვარის მოტაცებაში“ და კონსტანტინე გამსახურდიას რომანის ფინალში პოეტურ აკორდად გაიჟღერებს: „ლაინისფერი გადაჰკვროდა ზღვას...“

პროზაიკოსი დემნა შენგელაია ემოციური ზემოქმედების მიზნით დიდ ყურადღებას უთმობს ბგერათა მუსიკალური ოგანიზაციის ფორმას, სიტყვის აკუსტიკურ თვალსაჩინოებას. „წინილების წიაქმა წაილო ყურთასმენა“, ან „ქათმები ფრთების ბათქუნით ადიან ტყემალზე დასაბუდებლად“. ალიტერაციის ამგვარ მაგალითებს, პოეზიისათვის ესოდენ ნიშნულ გამოსახვის ხერხს, გამუდმებით ვხვდებით „სანავარდოში“.

პროზის პოეზიასთან გათანაბრების ტენდენცია სხვა მხრივაც შეიმჩნევა დემნა შენგელაიასთან. „სანავარდოში“, ძირითადად, დარღვეულია პროზის გრაფიკა. რომანის გრაფიკული სურათი პოეტური ტექსტის ორგანიზაციას უფრო ჰგავს, ვიდრე პროზისას. ტექსტის ლექსს მიმსგავსებულ გრაფიკულ განლაგებას, ამავე დროს, ფუნქციური დატვირთვაც აქვს (აზრობრივი, ვიზუალური, კომპოზიციური), მთელი პასაჟები დაწერილია არა პროზაზე, არამედ პოეზიაზე ორიენტაციით. მაგალითად:

„ჭაობი და ჭონჭყო.

ლეღი და ლაქაში.

აქა-იქ ისლით დახურული ნაფერდებული ქოხები.

ეზოები მოლნარით გადამწვანებული“.

მოტანილი ფრაგმენტი გრაფიკულად ისეა აგებული, როგორც პოეტური სტროფი. ასეთი პასაჟები მრავლადაა „სანავარდოში“, მაგრამ მარტოოდენ გრაფიკული კომპოზიცია როდია მთავარი, უფრო მნიშვნელოვანია პოეტური ფრაზეოლოგია – სახეობრივი აზროვნება, ტროპული მეტყველება, რომელიც

ლამის ყოველ გვერდზე გვხვდება რომანში. მაგალითს მოვუხმოთ:

„ჩალის ზვინები ყვითლად ჩამოსტიროდნენ ხეებიდან.

აჭრილი ყანები გაივსო წყლიტ და გამხმარ ჩაჩიებზე

შემომჯდარი ყვავები ყაყანობდნენ საყვავო საქმეებზე.

წაფერდებული სასიმინდეები სველი ყანჩებივით

მოზუზულიყვნენ“.

რომ აღარაფერი ვთქვათ ტროპულ მეტყველებასა და ალიტერაციაზე („ჩალის ზვინები ყვითლად ჩამოსტიროდნენ ხეებიდან“, „ყვავები ყაყანობდნენ საყვავო საქმეებზე“); ფრაზა – „წაფერდებული სასიმინდეები სველი ყანჩებივით მოზუზულიყვნენ“ ისეთი ვიზუალური სიციხადითა და მკაფიოობით ხასიათდება, იმპრესიონისტების ნახატს მოაგონებს კაცს. სახეები, რომელთაც მხატვრული ტილოს მკაფიობა აქვთ, საკმარისადაა რომანში. კიდევ ერთი მაგალითი გავიხსენოთ, სადაც სასიმინდეები უკვე სრულიად სხვა თვალთაა დანახული და სხვა ასოციაციას იწვევს:

„სასიმინდეები უზარმაზარ კიდობანებივით ცურავდნენ რიონიდან წამოსულ კვიმში“.

დამეთანხმებით, ალბათ, ამ პოეტური ფრაზით კიდევ ერთხელ იქმნება შთამბეჭდავი მხატვრული სურათი.

დაუოკებელი სურვილი პროზის პროზასთან დაახლოებისა დემნა სენგელაის მომდევნო რომანშიც („ტფილისი“) შეინისნება, რომელიც „სანავარდოს“ მსგავსად მსოფლმხედველობითა და სტილისტიკით სიმბოლისტური პროზის კუთვნილებაა. მეტიც, რიტმული პროზისკენ ლტოლვა „ტფილისში“ ურო ძალუმად იგრძნობა.

„ჩემი ოთახი ექვსკუთხედიან და ფანჯარაში ჰამაკივით კიდია მტკვარი“. ეს პოეტური სტრიქონი „ტფილისიდანაა“ და იოსებ გრიშაშვილის სალექსო ფრაზის მეტრულ-მუსიკალური სქემის ვარიაცი-

ას გვაგონებს: „თბილისი ისევ გაირაკლდება და ნაგუბარში ჩადგება წყალი“. მაგრამ ისევ „სანავარდოს“ დაუბრუნდეთ და იმის შევეცადოთ, თუ როგორი გრამატიკული კატეგორიებით იქსოვება რომანის მხატვრული მთლიანობა. მით უფრო, რომ სიმბოლიზმის სტილისტიკა – მხატვრული გამოსახვის თავისებურებათა გამოვლენა – ფრიად საინტერესოა ენათმეცნიერული თვალსაზრისით.

ცნობილია, პროზის პოეზიასთან დაახლოების ტენდენცია საზოგადო თავისებურებაა მოდერნიზმისა. მოდერნისტი პროზაიკოსები ცდილობენ ლექსის სტრუქტურული ელემენტების შემოტანას პროზაში, რათა იგი ჰგავდეს არა იმდენად ტრადიციულ პროზას, არამედ უფრო პოეტურ ქმნილებას. ასეთი სწრაფვა შეიმჩნევა, მაგალითად, ვასილ ბარნოვისა თუ ნიკო ლორთქიფანიძის შემოქმედებაში. შემჩნეულია, რომ ვასილ ბარნოვის მოთხრობებისა და რომანების მნიშვნელოვანი ნაწილი რიტმული პროზითაა დანერილი, რაც, ბევრ შემთხვევაში, ახლოს დგას თოთხმეტმარცვლოვან ლექსთან (ივანე გიგინეიშვილი, ვასილ ბარნოვის სტილის თავისებურებათა საკითხისათვის, ქართული სიტყვის კულტურის საკითხები, VIII, 1988, გვ. 69).

დემნა სენგელაის, ვასილ ბარნოვისაგან განსხვავებით, პრინციპად არ გაუხდია რიტმული პროზით წერა, მაგრამ ეს სრულიადაც არ ნიშნავს, რომ ის გულგრილი იყო რიტმული პროზის მიმართ. „სანავარდოს“ ავტორი არ მიმართავს მკვეთრად გამოხატულ მეტრულ საზომს, ის სხვა საშუალებებით ცდილობს პოეტური პროზის ეფექტის მიღწევას. კერძოდ, რომანის ერთ-ერთ გამოკვეთილ სტილურ ნიშნად შეიძლება მივიჩნიოთ მარტივ ან შერწყმულ წინადადებებზე დამყარებული თხრობითი მონაკვეთების სიჭარბე, რითაც მწერალი ცდილობს, თავი აარიდოს რთულ ქვეწყობილ კონსტრუქციებს, მიაღწიოს ფრაზის ენერგიულობას და შექმნას რიტმული პრო-

ზის შესატყვისი მხატვრული ეფექტი. მართალია, ასეთი რიტმული პასაჟების სტრიქონებში მარცვლიანობის სიმეტრია ზუსტად არ არის დაცული, მაგრამ არც იმდენად დარღვეულია, რომ თხრობით მონაკვეთში გაძნელდეს ლექსითი სტრუქტურის აღქმა. მოვუხმოთ ორიოდე პასაჟს:

„დადგა ღამეები ბნელი, დაყურსული, ატირებული, წვიმიანი ზამთრის ღამეები.

წვიმები... წვიმები... წვიმები...

ამდოვრებული რიონი ზარმაცად მიდუდუნებდა,

ღამე თუ გაისმოდა გარეული იხვების უღავილი“.

აქ ლექსის შთაბეჭდილებას ქმნის არა სტრიქონთა თანაბარცვლიანობა, არამედ ერთგვარი თხრობითი ტექსტი. დაახლოებით მსგავსი სიგრძის საარტიკულაციო მონაკვეთების (კოლონების) სიგრძე რომანის სხვადასხვა ნაწილში სხვადასხვანაირია. თუ ზემოთ დასახელებული ციტატის სტრიქონები 3-5 სიტყვიანია, სხვა ადგილას სტრიქონები შეიძლება აგებული იყოს 6-8 სიტყვისაგან:

„დასველებული ქათმები ოდის ქვეშ მობუზულიყვინ და

ფრთებს იკიკნიდნენ,

მოდიოდა თოვლი წყლიანი და მიწაზე დაცემამდის

დადნებოდა.

ხნულები და ეკლით დაბურული, ჩაქცეული თხრილები

დაივსებოდა ნაწვიმარით.

სადღაც გოჭი ყყვირილით ეძებდა თავის ტოლებს.

სწორედ სხვადასხვა სიგრძის საარტიკულაციო მონაკვეთებისაგან (წინადადებებისაგან) შედგენილი პასაჟების მონაცვლეობა ქმნის თხრობის გარკვეულ დინამიკას.

სხვადასხვა სიგრძის უშემასმენლო სტრიქონებითაა ეს პასაჟი გამართული.

„რთხმელის ბოკნებზე შემდგარი წაბლის ოდა...

ოდის ქვეშ წითელი ხავსით დალორნილი მიწა.

ოდის უკან – ისლით დახურული ხულა, ბიჯგებზე შემდგარი სასიმინდე და ნაქცეული ურემი.

სამზარეულო სახლზე გასული კვახის ლერწები, უზარმაზარი კვახები და კვატულები დაკიდებული.

ეზოში ფეხებდაბორკილი, ზურგგადატყავებული გამხდარი ცხენი და დინგნაგრძელებული წუნკი ღორის ხვნემა

ხულის წინ ჭილოფში შეხვეული, შეციებული ბიჭის ძიგძიგი.

მოახლოვდა გვალვიანი შუადღე“.

უნდა ვიფიქროთ, რომ მოკლე და გრძელ ფრაზებზე აგებული პასაჟების მონაცვლეობა, რომელიც რომანში შეიმჩნევა, გამიზნულია თხრობის რიტმის გამრავალფეროვნებისა და მონოტონურობის თავიდან ასაცილებლად, რათა მკითხველს ზედმეტი ძალისხმევა არ დასჭირდეს მხატვრული ეფექტის აღსაქმელად (სხვათა შორის, რუსთველი ამ მიზნით იყენებს ორ რიტმულ სტრუქტურულ მოდელებს, ე.წ. მაღალ და დაბალ შაირს).

მწერალი იშვიათად მიმართავს რთულ ქვეწყობილ წინადადებებს და თუკი მიმართავს, ძირითადად მაქვემდებარებელი კავშირების გარეშე.

„იმ ღამითვე მოილაპარაკეს დედ-მამამ და გადანყვიტეს, ქალაქში გაეგზავნათ“. გამოტოვებულია „რომ“ კავშირი.

„ციცინო წიგნს წერდა ძმას ქალაქში, ბონდოს თვალისჩინივით გაფრთხილებოდა“. გამოტოვებულია „რომ“ კავშირი.

„შემოვარდა ჩამოძონძილი ლიზიკია, გაკვირვებული უყურებდა ბატონებს და ვერ გაეგო, რა ხდებოდა მის ირგვლის“. გამოტოვებულია „თუ“ კავშირი.

„ციცინო ხედავდა, როგორ აწამებდა ყარამანს გვარის გადაშენების შიში და არ იცოდა, რით ენუგეშებინა“. გამოტოვებულია „თუ“ კავშირი.

„ჭრაქი ირხეოდა და ყარამანს მოეჩვენა, თითქოს ოთახი დატორტმანდა“. გა-

მოტოვებულია „რომ“ კავშირი.

დემნა შენგელაიას ახასიათებს ერთი სტილური ხერხი: მოქმედების, მოვლენის მრავალგზისობის აღსანიშნავად მიმართავს კონსტრუქციას: „იყო“ + ზმნის საწყისი.

იყო თონეში ლავაშების და მჭადების ცხოზა, დასაკლავი გოჭების ჭყვირილი და მოზვრების ზმუილი.

იყო შავების კერვა და ჭირისუფლების სამზადისი.

იყო კივილი და მოთქმა“.

ასეთ კონსტრუქციაში ნახმარი „იყო“ პოტენციურად იგულისხმება მომდევნო უშემასმენლო წინადადებაშიც. უშემასმენლო წინადადებით შედგენილი პასაჟი კი ქმნის პოეტური ტექსტის ილუზიას.

„იყო თონეში ლავაშებისა და მჭადების ცხოზა. დასაკლავი გოჭების ჭყვივილი და მოზვრების ზმუილი...“

სამზარეულოში ღომის ზელვა და დამუშება.

ხარჩოს დუღილი, ჭადებიდა და ხაჭაპურების ცხოზა.

გაპუტული გოჭებისა და ინდაურების დგინვა და მანვა.

ქეიფი.

სადლეგრძელოები...

– დალიე!..

– დამილიე!..

თავადის ქალების კოპნიად თვალების ნაბვა და აბრეშუმის ხაბარდიანი კაბების ფარფაში.

მრავალჟამიერის ჭერში შეტყორცნა.

ღომიანი თითების გალოკვა და სუფრაზე უხვად დაყრილი ლელვისა და კვახის ფურცლებზე ხელის წმენდა.

„სანავარდოს“ ავტორი ხშირად, ზმნისპირიანი ფორმების ნაცვლად, შეგნებულად მიმართავს საწყისურ (მასდარულ) ფორმებს, რაც სახელდებით წინადადებებს ქმნის. ამ უკანასკნელს რიტმული პროზის მიღწევის ერთ-ერთ საშუალებად იყენებდნენ ვასილ ბარნოვი და რუსი სიმბოლისტები (რუსული სიმბოლისტური პროზის ამ არსებით ნი-

შან-თვისებაზე საგანგებოდ ამახვილებს ყურადღებას ივ. გიგინეიშვილი ზემოთ დასახელებულ წერილში). დემნა შენგელაიაც ამ საშუალებად მიიჩნევს წინადადებაში მთელი სიმძიმის სახელებზე (და არა ზმნებზე) გადატანას. ამ ფაქტში შეგნებულად თუ ქვეცნობიერად რუსი მოდერნისტების გავლენა საცნაურდება. სიმბოლისტებმა დაამკვიდრეს და გააბატონეს რუსულ ლიტერატურაში ე.წ. სახელდებული წინადადებები, როგორც სტილისტიკური ხერხი. მათვე მიმართეს ალიტერაციას პროზაში. შეეცადნენ განედევნათ ზმნა და სიმძიმის ცენტრი წინადადებაში სახელებზე გადაეტანათ. განსაკუთრებით ეს ითქმის რუსული სიმბოლისტური პროზის გამორჩეული ნიმუშის „პეტერბურგის“ ავტორის, ანდრეი ბელის მიმართ.

დემნა შენგელაიას რომანის ამგვარი სტილური თანხვედრა ანდრეი ბელის „პეტერბურგთან“, რაც ზმნის პირიანი ფორმების მაგიერ საწყისური (მასდარული) ფორმების გამოყენებაში გამოიხატება, კიდევ ერთი დამატებითი არგუმენტი იმისა, რომ „სანავარდო“ სიმბოლისტური პროზის გამორჩეული ნიმუშია, რის შესახებაც ვრცლად ვმსჯელობ ჩემს წიგნში „ქართული სიმბოლისტური პროზა“.

ზემოთქმულის საილუსტრაციოდ ახლა კიდევ ერთ ვრცელ მაგალითს მოვიხმობ „სანავარდოდან“:

„ჭაობი და ჭონჭყო.

ლეელი და ლაქაში.

აქა-იქ ისლით დახურული, ნაფერდილი ქოხები.

ეზოები მოლნარით გადამწვანებული, ქოხების წინ პერნგისამარა, მუცელგასიებული, გამოყვითლებული ტყირპიანი გოგო-ბიჭების ტანტალი და ჭაკუნას თამაში.

მზისგან გამთბარ, მწვანე, ლორწოიან ჭაობებში ქვეწარმავალთა ნებიერი ზმორება და აორთქლილი ხაში ციებ-ციხელებისას.

რიონის ამდოვრებული, მღვრიე დენა.

პატარა დამპალი მდინარის, ლოლო-ბის ნაპირები სტეებიტა და ფსანიტ და-ბურდული და კალათიანი ქალები ეკალას საკრეფად შეფენილნი.

ახლად გამოროდებული ყანები და ნა-ლიების ტივტივი მწვანე სიმინდის ზღვა-ში.

ჩამონგრეული ღობეები.

დამპალი წყლით სავსე თხრილები და შიგ ჩანოლილი უღლიანი გამხმარი ლო-რის ნეტარი ოხვრა.

თხრილის პირას, ანწლებში, ფეხებ-დაბორკილი ხის სარეკლიანი თხები და მზეზე გაფიცებული ბაყაყები, მგზავ-რის გავლაზე რომ წყალში მნიფე ნაყო-ფებივით ცვივიან.

გვალვის ცხელი ზუზუნი და სად-ლაც ჭიჭინობელის გულისშემალონებელი ჭრიჭინი.

აქა-იქ აშოლტილი ალვის ხეები და დაკრუნჩხული ტირიფები.

ყარამანის ოდის უკან ასწლოვან ცაც-ხეებში ჩაძირული ხის ეკლესია და სა-საფლაო.

ნიშანდობლივია, რომ ამ 122 სიტყვიან მონაკვეთში მხოლოდ ერთი პირიანი ზმ-ნაა ნახმარი და ისიც ერთადერთ რთულ ქვეწყობილ წინადადებაში!

ასეთი სახელდებიანი პასაჟები ჭარბა-დაა რომანში:

„ყველგან სიკვდილი და დრამა.

ციცინო ასეთ მდგომარეობაში.

ბონდო გადაკარგული

ოჯახი ამოვარდნის გზას დამდგარი...
ან:

ხარხარი და სიმღერა

არშიყობა და გადაკრული ჩურჩული

ზმების გადატყორცნა...

მწერალი ცდილობს, მარტივი თუ შერწყმული წინადადება არ გადატვირ-თოს მეორეხარისხოვანი წევრებით, რა-თა წინადადება სალექსო ტაეპივით იყოს მოკლე, შეზღუდული სიგრძისა:

„ღობე იღენება.

სადლაც თოფი გავარდა.

იელვა ხანჯალმა.

დამფრთხალი ცხენები ახვიხვიდნენ.

მოდრუბლული ცა გასკდა...“

პოეტური ეფექტის მისაღწევად, რო-გორც ითქვა, მწერალი მკვეთრი თან-ხმოვნების ალიტერაციასაც მიმართავს:

„წინილები წიაქობდნენ ბოსტანში.

„ისფერი ვენახი ეტმასნება პიტალო კლდეებს და ტკბილი მტევნებითა დატ-ვირთული მისი ლერწები“

„გარეთ აწანალეული... უბინაო ქა-რი... წიოდა თმაგანწილი“

„წინილების წიაქმა წაილო ყურთასმე-ნა“

შეიძლება ითქვას, რომ დემნა შენ-გელაიას ოსტატობის წყალობით „სანა-ვარდოში“ ქართული ენა ზეიმობს თავის განსაცვიფრებელ გამომსახველო-ბით ძალმოსილებას. მწერლის სტილური ორიგინალობის განმსაზღვრელად გვევ-ლინება თხრობაში ქვეწყობილი წინადა-დებებისადმი შეგნებულად თავის არიდე-ბა; მარტივი და შერწყმული წინადადებე-ბის სიჭარბე; თავის მხრივ, რთული თან-წყობილი და შერწყმული წინადადებების დაშლა დამოუკიდებელ, მოკლე კომპო-ნენტებად, მარტივ წინადადებებად; უშე-მასმენლო, სახელდებითი წინადადებების უხვად გამოყენება; თხრობითი ტაქტის (კოლონების) განყოფილება განსაზღვრული სიგრძის, ლექსის სტრუქტურასთან და-ახლოებული სტრიქონებით და ამის მი-საღწევად მეორეხარისხოვანი წევრები-საგან ფრაზის განტვირთვა. რიტმული პროზისათვის დამახასიათებელი ყველა ეს ნიშანი სიმბოლისტური სტილისტიკის არსებით მახასიათებლად იქცა. ასე რომ, „სანავარდოს“ ენობრივ თავისებურებებ-სა და გამომსახველობით საშუალებებზე დაკვირვება საშუალებას იძლევა, გა-ნისაზღვროს ამ საოცრად ფერადოვანი პალიტრის მქონე რომანის ადგილი ქარ-თული ლიტერატურის სიმბოლისტურ ნა-კადში.

მერი ფლენერი ო'კონორი

ხოჭონი პეკლან პირველნი

შეფარდი მაღალ სკამზე წამომჯდარი-ყო ბართან, რომელიც სამზარეულოს შუაზე ყოფდა და გარედან შემოტანილი მუყაოს კოლოფიდან ხორბლის ფაფას მიირთმევდა. მექანიკურად ჭამდა. ცალი თვალით ბავშვისკენ იყურებოდა. ეს ბავშვი ათი წლის ჩაფსკვნილი ქერათმიანი ბიჭი იყო. ბიჭი გადატიხრული სამზარეულოს კარადებს სათითაოდ აღებდა, რომ საუზმისთვის რამე ეპოვა. შეფარდის ცისფერი თვალები დაჟინებით აკვირდებოდნენ ბიჭის თითოეულ მოძრაობას. ბიჭს თავისი მომავალი სახეზე ეწერა. დიდი-დიდი, ბანკირი უნდა გამოსულიყო, პატარა საკრედიტო კომპანიის მმართველი. შეფარდი მხოლოდ ერთ რამეზე ოცნებობდა – ბიჭი კეთილი და სხვებზე მზრუნველი გაზრდილიყო, რასაც მასზე ჯერ-ჯერობით ვერ იტყოდით. შეფარდი ჯერ კიდევ ახალგაზრდა კაცი იყო, მაგრამ თმა ნაადრევად გაჭაღარავებოდა, რომელიც მის ღაჟლაჟა, მგრძნობიარე სახეს თავზე შარავანდედით ედგა.

ბიჭი ბართან მივიდა. ილღიაში ქილა ჰქონდა ამოჩრილი არაქისის კარაქით, ცალ ხელში თეფში ეჭირა შიკოლადის ნამცხვრის მომცრო ნაჭრით, მეორეში კი კეჩუპის ბოთლი. მამამისისთვის ყურადღება

არ მიუქცევია, ისე აძვრა სკამზე და ნამცხვარზე არაქისის კარაქის ნასმა დაიწყო. დიდი, მრგვალი, პარტყუნა ყურები ჰქონდა, რის გამოც თვალებით ოდნავ წაიელმებდა. ტანზე მწვანე მაისური ეცვა, ისეთი გახუნებული, რომ მის წინა მხარეზე გამოსახული თავზეხელაღებული კოვბოისგან აჩრდილილა დარჩენილიყო.

„ნორტონ,“ მიუბრუნდა შეფარდი ბიჭს. „გუშინ რუფუს ჯონსონი ვნახე. იცი რითი იყო დაკავებული?“ ბიჭმა მამას უაზრო მზერა მიაპყრო, უსმენდა და თან არაფერი ესმოდა. მასაც მამამისისვით ცისფერი თვალები ჰქონდა, მხოლოდ უფრო ღია, რომელსაც თითქოს საკუთარი მაისურივით დაკარგვოდა ფერი. ცალი თვალი ოდნავ შესამჩნევად განზე გაურბოდა. „შესახვევში იდგა და ცალი ხელით ნაგვის ყუთში თავისთვის საჭმელს ეძებდა“. შეფარდმა სიტყვა განყვიტა, უნდოდა ბავშვს მისი ნათქვამი კარგად შეესრუტა. „ის მშიერია!“, დაასრულა მან და თან ბავშვს დაჟინებით უყურებდა, ცდილობდა მასში სინდისი გაეღვიძებინა.

ბიჭმა შოკოლადის ნაჭერი აიღო და მას ცალი კუთხე მოაკბიჩა.

„ნორტონ“, განაგრძო შეფარდმა, „საერთოდ თუ გაქვს წარმოდგენა, რას ნიშ-

ნავს სიტყვა „გაზიარება?“

ბიჭი წამიერად გამოერკვა. „როცა რალაც ნაწილი შენია“, მიუგო ნორტონმა,

„რალაც ნაწილი კიდევ მისი“, მძიმედ დააყოლა შეფარდმა. შეფარდს არაფრის იმედი აღარ ჰქონდა. ოღონდ ეგოისტი ნუ იქნებოდა და თუ გინდ ავი ზნის და თუნდაც მატყუარა ყოფილიყო.

ნორტონმა კეჩუპის ბოთლი გადმოაპირქვავა და დარჩენილი შიგთავსი ნემცხვარს დააცალა.

შეფარდს ახლა კიდევ უფრო შეწუხებული მზერა ჰქონდა. „შენ ათი წლის ხარ, რუფუს ჯონსონი კი თოთხმეტის, თუმცა, დარწმუნებული ვარ, რუფუსს შენი ტანსაცმელი კარგად ექნება“. შეფარდი რუფუსს ჯონსონს უკვე ერთი წელი იყო, რაც რეფორმატორიუმიდან იცნობდა და ყველანაირად ცდილობდა მას დახმარებოდა. „როცა რეფორმატორიუმი იყო, საკმაოდ კარგად გამოიყურებოდა, მაგრამ გუშინ რომ ვნახე, ცარიელი ძვალი და ტყავი იყო. ის საუზმეზე არაქისის კარაქნასმულ ნამცხვარს ვერ ჭამს“.

ბიჭმა ჭამა შეწყვიტა. „გამხმარი რომ არის, იმიტომ ვუსვამ ზედ რალაცეებს“, წაილულლულა მან.

შეფარდმა მზერა ბარის ბოლო ფანჯრისკენ გადაიტანა. ფანჯრის ქვეშ გაზონი ლამაზად იყო შეკრეჭილი და მწვანედ ბიბინებდა. იგი ქვევით ეშვებოდა და ორმოცდაათი ფუტის იქით ქალაქის პირას მდებარე პატარა კორომს უერთდებოდა. როცა მისი ცოლი ჯერ კიდევ ცოცხალი იყო, ისინი ხშირად ჭამდნენ გარეთ, ბალახზე, ზოგჯერ საუზმესაც კი. მაშინ არასდროს შეუმჩნევია, რომ ბავშვი ეგოისტი იყო.

„მისმინე“, დაიწყო ისევ შეფარდმა და ბიჭისკენ მიბრუნდა. „სახეში შემომხედე და კარგად მომისმინე“.

ბიჭმა შეხედა, ყოველ შემთხვევაში, თვალეებით მისკენ იყურებოდა. „რუფუსმა რეფორმატორიუმი რომ დატოვა, ამ სახლის გასაღები მივეცი. ეს იმიტომ გავაკეთე, რომ მეჩვენებინა, რომ ვენდობი და რომ

მას აქვს ადგილი, სადაც შეუძლია ნებისმიერ დროს მივიდეს და თავი, როგორც სახლში, ისე იგრძნოს. „ჯერ ამით არ უსარგებელია, მაგრამ, ალბათ, ახლა ისარგებლებს იმიტომ, რომ მნახა და თანაც მშიერია. თუ არადა, მე თვითონ წავალ, მოვძებნი და მოვიყვან. არ შემოძლია ვუყურო, როცა ბავშვი ნაგვის ყუთებიდან ჭამს“.

ბავშვს სახე მოელეშა. მიხვდა, რომ ვილაც მის კუთვნილ რალაცას ემუქრებოდა.

შეფარდმა ტურები ზიზლით მოკუნა.

„რუფუსის მამა იქამდე მოკვდა, სანამ რუფუსი გაჩნდებოდა. დედამისი შტატის ციხეში ზის. რუფუსი ბაბუამ გაზარდა ერთ ქოხში, სადაც არც წყალია და არც დენი. ბებერი მას ყოველდღე სცემდა. ოდესმე მოგინდებოდა, რომ ასეთი ოჯახი გყოლოდა?“

„არ ვიცი“, ენის ბორძიკით წარმოთქვა ბიჭმა.

„კარგი, მაშინ, ოდესმე უნდა დაფიქრდე ამაზე“, მიუგო შეფარდმა.

შეფარდი ქალაქის რეკრეაციის სამსახურის უფროსი იყო, შაბათობით კი რეფორმატორიუმი კონსულტანტობას ითავსებდა, სადაც არაფერს უხდიდნენ, მაგრამ, სამაგიეროდ, კმაყოფილი იყო იმით, რომ ეხმარებოდა ბიჭებს, რომლებზეც არავინ ზრუნავდა. ჯონსონი ყველაზე ჭკვიანი იყო იმ ბიჭებს შორის, ვისთანაც მას მუშაობა უნევდა და, ამავე დროს – ყველაზე უბოვარი.

ნორტონმა, რაც ნამცხვისგან დარჩა, უკან, თეფშზე დააბრუნა ისეთი სახით, თითქოს მისი ჭამა ვინმემ დააძალა.

„იქნებ არ მოვიდეს“, ჩაილაპარაკა ბავშვმა და თვალეები ოდნავ გაუნათდა.

„იფიქრე იმ ყველაფერზე, რაც შენ გაქვს და მას არ აქვს!“ თქვა შეფარდმა. „წარმოიდგინე, რომ საჭმელს ეძებ ნაგვის ყუთში ან უზარმაზარი, გასიებული ფეხი გაქვს და სიარულის დროს ცალ ფეხს უფრო დაბლა ადგამ, ვიდრე მეორეს“. ბიჭი უაზროდ მიშტერებოდა. ცხადი იყო, ასეთი რამ ვერ წარმოედგინა.

„შენ ჯანმრთელი სხეული გაქვს“, განაგ-

რძო შეფარდმა, „და კარგი სახლი. შენთვის სხვა არაფერი უსწავლებიათ, სიმართლის გარდა. შენ მამაშენი გაძლევს ყველაფერს, რაც გსურს და გჭირდება. შენ არ გყავს ბაბუა, რომელიც გცემს, ხოლო დედაშენი არ იხდის სასჯელს შტატის ციხეში.“

ბავშვმა თეფში განზე გასწია. შეფარდმა ხმამაღლა ამოიოხრა.

ბიჭის უცაბედად დამანჭული პირის ქვეშ კვანძის გორგალი გამოიბერა. სახე ღარებით აევსო და ალაგ-ალაგ ემოებურცა.

„ციხეში რომ ყოფილიყო, წავიდოდი და ვვინახავდი“, თქვა ბიჭმა. თვალები ცრემლებით აევსო და ნიკაპზე კეჩუპი ჩამოღვენთა. ისეთი სახე ჰქონდა, თითქოს ვიღაცამ კბილებში მოსდო. ბოლოს, თავი ველარ შეიკავა და აღნავლდა.

შეფარდი კი იჯდა, უმწეო და საცოდავი, იმ ადამიანის მსგავსად, რომელსაც სტიქიურმა ძალებმა თავზარი დასცა. ეს არ იყო ჩვეულებრივი მწუხარება. ის ბავშვის ეგოიზმით იყო გამოწვეული. დედამისი უკვე ერთი წლის მკვდარი იყო. ბავშვები, როგორც წესი, ამდენ ხანს არ დარდობენ. „მალე თერთმეტი წლის გახდები“, ყვედრებით მიმართა მამამ შვილს. ბავშვს გული ამოუჯდა და ხმამაღლა, გულსაკლავად ასლუკუნდა. „თუ მარტო საკუთარ თავზე კი არა, იმაზეც იფიქრებ, სხვას რა შეგიძლია გაუკეთო, დედა აღარ მოგენატრება“. ბავშვი გაჩუმდა, მაგრამ მხრები ჯერ კიდევ უთრთოდა. შემდეგ სახე დაეღრიჯა და ღნავილი დაიწყო. „შენ გგონია, მის გარეშე მე არ ვგრძნობ თავს მარტო? როგორ ფიქრობ, მე ის არ მენატრება? რა თქმა უნდა, მენატრება, მაგრამ არ ვზივარ და შენსავით ცხვირი არ მაქვს ჩამოშვებული. იმით ვარ დაკავებული, რომ სხვა ადამიანებს ვეხმარები. როდის გინახივარ, რომ ვიჯდე და საკუთარ პრობლემებზე ვფიქრობდე? – უფრო რიხიანად აგრძელებდა შეფარდი. ბიჭი უცაბედ მოეშვა, თითქოს ძალა გამოეცალა, მაგრამ ცოტა ხანში თვალები ისევ ცრემლებით აევსო. „რის გაკეთებას აპირებ დღეს? ჰკითხა შეფარდმა. უნდოდა მისი გონება სხვა რამე-

ზე გადაეტანა. ბავშვმა მკლავით ცრემლები მოინმინდა. „თესლები უნდა გავყიდო“, წაიდუღლუნა მან. ყოველთვის რალაცას ყიდის. ოთხი ნახევარლიტრიანი ქილა გაავსო ხუთცენტიანებით და ათცენტიანებით. აგროვებდა და ყოველ დღე საკუჭნაოდან გამოჰქონდა და ითვლიდა.

„რისთვის ყიდი მაგ თესლებს?“

„პრიზი მინდა მოვიგო“.

„რა პრიზია?“

„ათასი დოლარი“.

„რას იზამდი ათასი დოლარი რომ გქონდეს?“

„შევინახავდი“, თქვა ბიჭმა და ცხვირი მკლავით მოიხოცა.

„ეჭვიც არ მეპარება, რომ ასე მოიქცეოდი“, მიუგო შეფარდმა. „მომისმინე“, დაუნია ხმას მამამ და თითქმის მუდარის ტონით უთხრა, „დავუშვათ, რომ შემთხვევით მართლა მოიგე ათასი დოლარი. ნუთუ არ მოგინდებოდა, რომ ეგ ფული იმ ბავშვებზე დაგეხარჯა, ვინც შენზე ნაკლებად იღბლიანები არიან ან ობოლთა სახლისთვის საქანელა, ან სავარჯიშო ძელი გეჩუქებინა, ან სანყალი რუფუს ჯონსონისთვის ახალი ფეხსაცმელები გეყიდა?“

ბიჭმა ბარიდან ნელ-ნელა უკან დაიხია. შემდეგ, უცებ წინ გადაიხარა და პირლია თავი თეფშზე ჩაკიდა. შეფარდმა ისევ ამოიოხრა. ყველაფერი უკან ამოვიდა მუხავე თხევადი მასის სახით – ნამცხვარი, არაქისის კარაქი, კეჩუპი. ბავშვს თავი ისევ თეფშზე ჰქონდა დაკიდებული და იჭინთებოდა. კიდევ ამოანთხია და პირდაღებული თეფშს არ სცილდებოდა, თითქოს ელოდა ამ ყველაფერს გული როდის ამოყვებოდა. „გეყოფა, გეყოფა“, უთხრა შეფარდმა. შენი ბრალი არ იყო. პირი მოინმინდე და დანეჭი.

ბიჭი ცოტა ხანს კიდევ იყო ასე თავჩაკიდებული. შემდეგ თავი ასწია და მამამისს უაზრო თვალები მიაპყრო.

„ნადი. ნადი და დანეჭი“. გაუმეორა მამამ.

ბიჭმა პირი მაისურის ბოლოთი მოინმინდა, სკამიდან ჩამოხტა და სამზარეუ-

ლოდან ბარბაცით გავიდა.

შეფარდი იჯდა და ნახევრად მონელე-ბულ საჭმლის გუბეს შესცქეროდა. უცებ მუავე სუნი შეიგრძნო და უკან დაიხია. გული აერია. წამოდგა, თეფში ნიჟარაში ჩააგდო, ზედ წყალი მიუშვა და დაღვრემილი უყურებდა, მასა სადინარში როგორ ჩადიოდა.

იმ დროს, როცა ჯონსონი საჭმლისთვის ნაგვის ყუთებში იქექებოდა, მის საკუთარ შვილს, ეგოისტს, უპასუხისმგებლო, ხარბ ბიჭს იმდენი ჰქონდა, რომ უკან ამოჰქონდა. შეფარდმა მუშტის ერთი ნაკვრით ონკანი დაკეტა. ჯონსონს პასუხისმგებლობის გრძნობა აქვს, მაგრამ დაბადებიდან ყველაფერს მოკლებულია. ნორტონი კი საშუალოდ ან უფრო ნაკლებ ნიჭიერია და ყველანაირი უპირატესობით სარგებლობს.

შეფარდი ისევ ბარში დაბრუნდა, რომ დაწყებული საუბრე დაესრულებინა. ხორბლის ფაფა კოლოფში ჩაცომებულიყო, მაგრამ ყურადღება არ მიუქცევია, რას ჭამდა. ჯონსონისთვის ყველაფრის გაკეთება ღირდა იმიტომ, რომ მას პოტენციური ჰქონდა. შეფარდი ამას იმ დღიდანვე მიხვდა, როცა ბიჭი მასთან პირველ ინტერვიუზე კოჭლობ-კოჭლობით შებლაყუნდა.

შეფარდის რეფორმატორიუმის ოფისი ერთი ვინრო სათავსო იყო, რომელსაც მხოლოდ ერთი ფანჯარა ჰქონდა და მასში პატარა მაგიდა და ორი სკამი იდგა. აღსარების ოთახში არასდროს ყოფილა, მაგრამ ფიქრობდა, რომ იქაც იგივე ხდებოდა, რაც აქ იმ განსხვავებით, რომ ის ხალხს უხსნიდა, მაგრამ არ შეუნდობდა. მისი რეპუტაცია მღვდლისაზე ნაკლებად საეჭვო იყო; მას ნასწავლი ჰქონდა ის, რასაც აკეთებდა.

როცა ჯონსონი პირველ გასაუბრებაზე მოვიდა, შეფარდი ბიჭის დოსიეს კიდევ ერთხელ კითხულობდა – უაზრო განადგურება, დამსხვრეული ფანჯრები, დამწვარი ნაგვის ყუთები, დაჭრილი საბურავები, რაც ჩვეულებრივი მოვლენა იყო, როცა ბიჭები უცებ სოფლიდან ქალაქში ამოყოფდნენ თავს, როგორც ეს ამ ბიჭს დაემართა. ბოლოს იგი ბიჭის I.Q. ტესტის

შედეგებს მიადგა. 140 ქულა. შეფარდს ცნობისმოყვარეობისგან თვალები გაუფართოვდა.

ბიჭი მოკუნტული იჯდა სკამის კიდეზე. ხელები გაშლილ ბარძაყებს შორის ჰქონდა ჩაშვებული. ფანჯრიდან შემოსული სინათლე პირდაპირ სახეში სცემდა. ფოლადისფერი თვალებით ერთ წერტილს უძრავად მიშტერებოდა. მუქი თმის თხელი კულული შუბლზე გადაეყარცხნა, არა ისე დაუდევრად, როგორც ბიჭებს აქვთ, არამედ ძალიან აკურატულად, როგორც ეს მოხუცებს სჩვევიათ. მისი სახე რალაცნაირი ფანატიკური ინტელექტით იყო აღბეჭდილი.

შეფარდმა ბიჭს გაუღიმა, უნდოდა, როგორმე ის მანძილი შეემოკლებინა, მათ ერთმანეთისგან რომ აშორებდა.

ბიჭს მკაცრი გამომეტყველება არ შესცვლია. იგი სკამზე უკან გადაიხარა და მისი გიგანტური მრუდე თათი მუხლზე შემოიდო. ფეხზე შავი, მძიმე, გაცვეთილი ფეხსაცმელი ეცვა, რომელიც ოთხი თუ ხუთი დეიმის სისქის ქუსლზე იდგა. ერთ ადგილას ტყავი გახეული იყო და შიგნიდან, როგორც გაჩეხილი თავიდან ნაცრისფერი ენა, ცარიელი წინდის თავი გამოჩრილიყო. შეფარდისთვის იმნამსვე ყველაფერი ნათელი გახდა. ბიჭის პრობლემა მისი ფეხის გამო შურისძიება იყო.

„მაშ ასე, რუფუს“, დაიწყო შეფარდმა, „როგორც შენი დოსიედან ჩანს, მხოლოდ ერთი წელი დაგრჩა მოსახდელი. რა გეგმები გაქვს, როცა გარეთ გახვალ?“

„არანაირი გეგმები არ მაქვს“, მიუგო ბიჭმა. იგი შორს, შეფარდის უკან ფანჯარაში რალაცას გულგრილად მისჩერებოდა.

„იქნებ ღირდეს, რომ გქონდეს“, თქვა შეფარდმა და გაიღიმა

ჯონსონი ისევ შეფარდის უკან იყურებოდა.

„ვისურვებდი, რომ შენი ინტელექტი მაქსიმალურად გამოგეყენებინა“.

„რა არის შენთვის ყველაზე მნიშვნელოვანი? მოდი, ვილაპაროთ იმაზე, რაც შენთვის ყველაზე მნიშვნელოვანია.“

შეფარდს მისდაუნებურად მზერა ბიჭის

ფეხისკენ გაექცა.

„უყურეთ და დატკბით“, განელვით წარმოთქვა ბიჭმა.

შეფარდი განითლდა. მის წინ შავი დეფორმირებული მასა კიდევ უფრო გაიზარდა. მან ბიჭის ღვარძლიანი ნათქვამი რეაგირების გარეშე დატოვა.

„რუფუს“, გააგრძელა შეფარდმა, „შენ უამრავ უაზრო პრობლემებში გაეხვიე, მაგრამ, ვფიქრობ, როცა მიხვდები, ამას რატომ აკეთებ, ნაკლებად გაგიჩნდება მისი განმეორების სურვილი“.

შეფარდს გაელიმა. მათ ხომ იქ იმდენად ცოტა მეგობარი ჰყავდათ, იმდენად ცოტა გულთბილ სახეებს ხედავდნენ, რომ, ალბათ, ზოგჯერ ღირს, რომ გაუღიმო კიდევ.

„ბევრი რამეა, რაც შენ გეხება და, ვფიქრობ, შენთვის მათი ახსნა შემოიძლია“, თქვა შეფარდმა.

ჯონსონმა მას გაქვავებული სახით შეხედა. „მე არანაირ ახსნას არ ვითხოვ. ისედაც ვიცი, რატომ ვაკეთებ, რასაც ვაკეთებ“.

„კეთილი!“ არ დააყოვნა პასუხი შეფარდმა. „მაშინ იქნებ მითხრა, რამ გაიძულა გაგეკეთებინა ის, რაც გააკეთე?“

შეფარდს თვალეში შავად აუელვარდა. „ემშაკმა“. მიუგო ბიჭმა. „მე ეშმაკისგან ვარ შეპყრობილი“. შეფარდი ბიჭს ყურადღებით დააკვირდა. მისი სახის გამოტყვევლებით ვერ იტყოდით, რომ ხუმრობდა. ბიჭს ბაგეზე სიამაყის ღიმილი აუთამაშდა. შეფარდს ბაგიდან ღიმილი გაუქრა. ის სევდანარევემას სასონარკვეთილებამ მოიცვა, თითქოს საქმე ბუნებრივ ანომალიასთან ჰქონდა, რომელიც იმდენი ხნის იყო, რომ მისი გამოსწორება უკვე დაგვიანებული იყო. პასუხები ამ ბიჭის კითხვებზე სიცოცხლის შესახებ ფიჭვის ხეზე მილურსმნულ დაფაზე იყო ამოტვიფრული: სატანისგან ხარ შეპყრობილი? მოინანიე ან დაინვი ჯოჯოხეთში“. „ქრისტე ჩვენი მხსნელია.“

ეტყობა, ბიჭმა წაკითხვის გარეშეც კარგად იცის ბიბლია. შეფარდის უიმედო განწყობა ბრახმა შეცვალა.

„სისულელეა!“ ჩაიბურტყუნა შეფარ-

დმა. „ჩვენ კოსმოსურ ეპოქაში ვცხოვრობთ! შენნაირი ჭკვიანი ბიჭი ასეთ პასუხს არ უნდა მაძლევდე“.

ჯონსონს ტუჩები ოდნავ მოეღრცა და შეფარდს თან ქედმაღლურად და თან დაცინვით შეხედა. მის თვალეში გამოწვევამ გაიელვა.

შეფარდი ბიჭის სახეს ყურადღებით დააკვირდა. იქ, სადაც ინტელექტია, არაფერია გამორიცხული. შეფარდს ისევ გაელიმა. ამჯერად ეს ღიმილი უფრო იმას ჰგავდა, ბიჭს რომ საკლასო ოთახში შეიპატიუებ, სადაც სინათლე ფართოდ გაღებული ფანჯრებიდან შემოდის.

„რუფუს, მინდა ისე მოვანყო, რომ მე და შენ კვირაში ერთხელ ვისაუბროთ. იქნებ მაგ შენს განმარტებებს ახსნა მოვუძებნოთ. იქნებ შენს ეშმაკსაც მოვფინოთ ნათელი.“

იმ დღიდან დაწყებული მთელი წლის განმავლობაში შეფარდი ჯონსონს ყოველ დღე ხვდებოდა. ის მას ესაუბრებოდა შემთხვევით თემებზე, რომელთა შესახებაც ბიჭს ადრე არც გაეგონა. ის ბიჭისთვის რთულად გასაგებ თემებს ირჩევდა, ცოტა ტვინი რომ გაენძრია. დაწყებული უბრალო ფსიქოლოგიით და ადამიანის ტვინის უჯრედებით და დამთავრებული კოსმოსური ხომალდებით, რომლებიც დედამიწის ირგვლივ ზებგერითი სიჩქარით დაქრიან და სულ მალე ვარსკვლავებსაც შემოუფლიან. ინსტიქტს მინდობილი, ის ყურადღებას ვარსკვლავებზე ამახვილებდა. უნდოდა ბიჭს, სხვისთვის სიკეთის ქმნის გარდა, სხვა მისწრაფებებიც გასჩენოდა. უნდოდა, მისთვის თვალსაწიერი გაეფართოებინა. უნდოდა, დაენახვებინა სამყარო, აეხსნა, რომ მის ყველაზე ბნელ შრეებშიც კი შეიძლებოდა შეღწევა. ყველაფერს გააკეთებდა, ოღონდ ბიჭის ხელში ტელესკოპი ენახა.

ჯონსონი ცოტას ლაპარაკობდა. თუ რამეს იტყოდა, თავისი სიამაყის გამო, არასდროს გეთანხმებოდა და უაზროდ გენინააღმდეგებოდა. ამ დროს მას მისი მრუდე თათი მუდამ მუხლზე ჰქონდა შე-

მოდებული, ჩახმასზე შეყენებული იარაღის მსგავსად, მაგრამ შეფარდს ასე ადვილად ვერ გააცურებდი. ის ბიჭის თვალებს აკვირდებოდა და ყოველ მომდევნო კვირას ამჩნევდა, რომ მათში რალაც ნელ-ნელა იმსხვრეოდა. ბიჭს გაქვავებულ, მაგრამ გაცივებულ და ოთახში შემოჭრილი შუქით შენუხებულ თვალებზე აშკარად ენერა, რომ შეფარდის თითოეული სიტყვა მიზანს ხვდებოდა.

ჯონსონი ახლა თავისუფალი იყო. შეეძლო დაევიწყებინა ნაგვის ყუთები და თავისი ნარსული ცხოვრება, სრულ უმეცრებაში გატარებული. ცხოვრება საშინლად უსამართლოდ ექცეოდა. იგი კვლავ ბაბუასთან დააბრუნეს; მოხუცის გონებასუსტობას საზღვარი არ ჰქონდა. იქნებ ბიჭი უკვე გაქცეულიც კი არის მისგან. ჯონსონზე მეურვეობის იდეა შეფარდს თავში ადრეც მოსვლია, მაგრამ ბაბუის ფაქტორი უშლიდა ხელს. არადა, რამდენი რამის გაკეთება შეეძლო ამ ბიჭისთვის. უპირველეს ყოვლისა, მისთვის ორთოპედიული ფეხსაცმელისთვის ფეხის ზომა უნდა აელო, თორემ ბიჭი ყოველი ნაბიჯის გადადგმაზე ფეხს სწორი ხაზიდან გადადიოდა. ამის შემდეგ კი შეეცდებოდა მისთვის ინტელექტუალური ინტერესები გაეღვივებინა. რატომღაც, ტელესკოპი აეკვიათა. შეეძლო ნახმარი ეყიდა და სხვენის ფანჯარასთან დადგამდნენ. მთელი ათი წუთი იჯდა და ფიქრობდა, რას გააკეთებდა, ჯონსონი რომ აქ ჰყოლოდა. იმით, რაც ნორტონზე ფუჭად დახარჯა, ჯონსონი უნდა აეყვავებინა. გუშინ, როგორც კი დაინახა, რომ ბიჭი ნაგვის ყუთში იქექებოდა, ხელი დაუქნია და მისკენ გაემართა. ბიჭმაც შენიშნა, ერთი წამით შეჩერდა და უცებ ვირთხასავით სწრაფად გაქრა, მაგრამ მანამდე შეფარდმა აშკარად შენიშნა, ბიჭს სახე როგორ შეეცვალა. მის თვალებში რალცამ გაიელვა, ალბათ, რომელიმე დაკარგულმა ნათელმა მოგონებამ. ნამდვილად ასე იყო, არ შეეშლებოდა.

შეფარდი წამოდგა და ფაფიან კოლოფს ნაგავში გადაუძახა. სახლიდან გასვლამდე

ნორტონის ოთახში შეიხედა, რათა დარწმუნებულიყო, რომ ბიჭი ავად აღარ იყო. ბავშვი ფეხმორთხმული იჯდა საკუთარ სანოლზე. ნახევარლიტრიანი ქილებიდან ხურდა ფული გადმოეყარა და მის წინ ერთ დიდ გროვად დაეხობოლებინა. ხუთ, ათ და ოცდახუთიან მონეტებს ცალ-ცალკე ახარისხებდა.

იმ დღეს ნორტონი სახლში მარტო იყო. თავის ოთახში იატაკზე ჩაცუცქული ყვავილების თესლით სავსე ყუთებს ირგვლივ რიგ-რიგად ალაგებდა. წვიმა ფანჯრის მინებს ხმაურით ეცემოდა და სანვიმარ არხებში ჩუხჩუხით მიედინებოდა. ოთახში სიბნელე ჩამოწვა, თუმცა იგი ყოველ წუთს ჩუმი ელვით ნათდებოდა და იატაკზე დაწყობილ თესლის ყუთებს მხიარულად ანათებდა. ბიჭი ჩაცუცქული იჯდა, გაუნძრევლად, როგორც დიდი გომბემო ამ წარმოსახვით ბაღში. უცებ, ბიჭმა თვალეზი ქყიტა. წვიმამ ერთბაშად გადაილო და მძიმე სიჩუმე ჩამოწვა, თითქოს ღვართქაფი რალაც ძალამ გააჩერა. ბიჭი გაუნძრევლად იჯდა, მხოლოდ თვალებს ატრიალებდა აქეთ-იქით.

სიჩუმეში შორიდან მკაფიოდ მოისმა, შემოსასვლელი კარის საკეტში გასაღები როგორ გადატრიალდა. ხმაზე ეტყობოდა, რომ ვილაც ფრთხილად მოქმედებდა. ის თან ყურადღებას იქცევდა და თან აჩერებდა, თითქოს ხელი კი არა, გონება მართავდა. ბიჭი ფეხზე წამოხტა და საკუჭნაოში შევარდა.

ნაბიჯების ხმა ახლა დერეფანში გაისმა, ფრთხილი და წყვეტილი, ჯერ მსუბუქი, შემდეგ მძიმე, შემდეგ კვლავ სიჩუმე, თითქოს მომსვლელი წამიერად შეჩერდა და ყურს უგდებდა საკუთარ თავს ან რალაცას ამონებდა. ერთი წუთი არ იყო გასული, რომ სამზარეულოს კარმა გაიჭრიალა. ფეხის ხმამ სამზარეულო გაიარა და მაცივართან გაჩერდა. საკუჭნაოს და სამზარეულოს საერთო კედელი ჰქონდათ. ნორტონი იდგა და კედელზე ყური ჰქონდა მიდებული. შემდეგ, მაცივრის კარი გაიღო და ხანგრძლივი სიჩუმე ჩამოვარდა.

ბიჭმა ფეხსაცმელი გაიხადა, საკუჭ-ნაოდან ფეხის წვერებზე გამოვიდა და თესლით სავსე ყუთებს გადააბიჯა. შუა ოთახში გაჩერდა და ადგილზე გაქვავდა. ოთახის კარებში ვიღაც ბიჭი გადაეღობა, გამხდარი სახე ჰქონდა და შავი კოსტიუმი ეცვა, რომელიც წვიმისგან დასველებოდა. თმაც წვიმისგან თავზე ჰქონდა გადატკეპნილი. გაანჩხლებული, განუნული ყვავივით იდგა. ნორტონს თვალი თვალში გაუყარა და ადგილზე მიაღურსმა, შემდეგ, ოთახს თვალი მოავლო, ყველაფერს აკვირდებოდა, აულაგებელ ლოგინს, უზარმაზარ ფანჯრებზე დაკიდებულ ჭუჭყიან ფარდებს, ფართო სახიან ახალგაზრდა ქალის სურათს, რომელიც ტუალეტის მაგიდაზე სხვა ხარახურასთან ერთოდ იდო.

ბავშვმა უცებ ენა ამოიღვა. „ის გელოდება, ახალი ფეხსაცმელი უნდა მოგცეს იმიტომ, რომ იძულებული ხარ ნაგვის ყუთებიდან ჭამო!“ ბიჭის ხმა თავის წრიპინს უფრო ჰგავდა.

„ნაგვის ყუთებიდან ვჭამ“. წარმოთქვა ბიჭმა ნელა და გამჭოლი მზერა ბავშვს მიაპყრო. „იმიტომ, რომ მომწონს ნაგვის ყუთებიდან ჭამა. გაიგე?“

ბიჭმა თავი დაუქნია.

„და ფეხსაცმელსაც თვითონ ვიშოვი როგორმე. გასაგებია?“

„ბავშვი მონუსხულივით უქნევდა თავს.

ბიჭი კოჭლობ-კოჭლობით შევიდა ოთახში და ლოგინზე ჩამოჯდა. ზურგს უკან ბალიში ამოიღო და თავისი მოკლე ფეხი ისე გაჭიმა, რომ დიდი შავი ფეხსაცმელი გამომწვევად ჩამოდო ზენრის ნაკეცებზე. ნორტონი ფეხსაცმელს უყურებდა და უძრავად იდგა.

ნორტონი ბიჭის ფეხს გაუნძრევლად მიშტერებოდა. ქუსლი აგურივით სქელი იყო. ჯონსონი ფეხს ოდნავ აქეთ-იქით აქნევდა და ილიმებოდა. „ეს თუ ვინმეს მოხვდა, მიხვდება, რომ ჩემთან საქმე აღარ უნდა დაიჭიროს“. თქვა ბიჭმა.

ბიჭმა ისევ დაუქნია თავი.

„სამზარეულოში შედი და იქ რომ ჭვავის პური და ლორია, იმისგან სენდვიჩი გამიკე-

თე. ერთი ჭიქა რძეც წამოაყოლე“. უთხრა ჯონსონმა ბავშვს ბრძანების ტონით.

ნორტონი იმ მოსამართი სათამაშოსავით ირჯებოდა, რომ დაქოქავ და საჭირო მიმართულებით გაუშვებ. ლორის დიდი ქონიანი სენდვიჩი გააკეთა. ლორი პურის კიდეებიდან იყო გამოჩრილი. ჭიქაში რძე ჩამოასხა. სამზარეულოდან რომ გამოვიდა, ცალ ხელში ჭიქა რძე ეჭირა, მეორეში კი – სენდვიჩი.

ჯონსონი მეფურად გადანოლილიყო ბალიშზე.

„გმადლობ, ოფიცინტო“, თქვა ბიჭმა და სენდვიჩი გამოართვა.

ნორტონი საწოლის გვერდით იდგა და ხელში ჭიქა ეჭირა.

ბიჭმა სენდვიჩი ხარბად ჩაკბინა და იქამდე ილუკმებოდა, ვიდრე მთლიანად არ გადასანსლა. შემდეგ, რძეს მიადგა. ჭიქა ორივე ხელით ეჭირა, პატარა ბავშვებმა რომ იციან, ისე და ერთი მიყუდებით დაცალა. ტუჩის კიდეებზე რძის თეთრი ზოლი დარჩა. ბიჭმა ნორტონს ცარიელი ჭიქა მიაწოდა.

„ოფიცინტო, ნადი და ერთი ფორთოხალი წამომიღე“, კვლავ გაისმა ხრინწიანი ხმით ნათქვამი ბრძანება.

ნორტონი სამზარეულოში გავიდა და უკან ფორთოხლით დაბრუნდა. ჯონსონმა ფორთოხალი ხელით გაფრცქვნა და კანი საწოლზე დაყარა. ნელა ჭამდა და კურკებს მის წინ აფურთხებდა. ჭამა რომ დაასრულა, ხელები ზენარზე გაიწმინდა და ნორტონს გამომცდელი მზერა მიაპყრო. როგორც ჩანს, მომსახურებით კმაყოფილი იყო.

„როგორ გეტყობა, რომ მისი შვილი ხარ. ისეთივე იდიოტის სახე გაქვს“, გაბადრული სახით თქვა ჯონსონმა.

ბავშვი გაუნძრევლად იდგა ერთ ადგილზე, თითქოს ბიჭის ნათქვამი ვერ გაიგო.

„არაფრის გარტყმაში რომ არ არის“, თქვა ნასიამოვნებმა ჯონსონმა ხრინწიანი ხმით.

„ბლა ბლა ბლა და სინამდვილეში ვერაფერს ვერ ამბობს“.

ბავშვს ზედა ტუჩი ოდნავ შეერხა, მაგრამ არაფერი თქვა.

„ყბედია, მეტი არაფერი“. თქვა ჯონსონმა

ბავშვის შეწუხებული სახეზე აგრესიული მზერა გაკრთა. ოდნავ უკან დაიხია, თითქოს მომენტს ელოდა, რომ უცებ გამქრალიყო.

„ის კარგია“, ნაილუღლულა ბავშვმა. „ის ადამიანებს ეხმარება“.

„კარგია!“ ველურივით შეჰყვირა ჯონსონმა და წინ გადაიხარა. „კარგად მომისმინე“, ჩაისისინა ბიჭმა, „არ მაინტერესებს, კარგია, თუ არა. ის მართალი არ არის!“

ნორტონი შეცბუნებული იდგა.

სამზარეულოს კარმა გაიჯახუნა და ვილაც შემოვიდა. ჯონსონი მომენტალურად წამოჯდა. „ის არის?“ იკითხა მან.

„მზარეულია“, უპასუხა ნორტონმა. „შუადღეს მოდის ხოლმე“.

ჯონსონი ფეხზე წამოდგა, კოჭლობით დერეფანში გავიდა და სამზარეულოს კარებში ჩადგა. ნორტონი უკან გაჰყვა. საკუჭნაოში ფერადკანიანი გოგო ღია ნითელი ფერის სანვიმარს იხდიდა. მაღალი გოგო იყო, შავ-ყვითელა, ტუჩები დიდ გაშლილ ვარდს მიუგავდა, დროთა განმავლობაში რომ ფერი დაკარგა და დაჭკნა. თავზე თმა სართულეზად ჰქონდა ახოხოლავებული, რომელიც გვერდზე პიზის კოშკით იყო გადახრილი.

„ერთი ამ დეიდა ჯემიმას შეხედეთ“, კბილებში გამოსცრა ჯონსონმა. გოგონა შერჩერდა და ჯონსონს უტიფარი მზერა ესროლა.

„წამო, მოდი ერთი ვნახოთ, ამ ნიგერის გარდა, კიდევ რა გაბადიათ“.

ჯონსონმა დერეფანში, მის მარჯვნივ, პირველივე კარი შეაღო და ვარდისფერი ფილებით მოპირკეთებულ აბაზანაში შეიხედა.

„ვარდისფერი ტუალეტი!“ ჩურჩულით თქვა ჯონსონმა და ბავშვისკენ დამცინავი ღიმილით გაიხედა.

„ის ამაზე ჯდება?“

„ეს სტუმრებისთვის არის“, უპასუხა

ნორტონმა, „მაგრამ ზოგჯერ ისიც ჯდება“.

„ურჩევნია ამაში, რაც თავში აქვს, ის ჩაცალოს“, თქვა ჯონსონმა.

მეზობელ ოთახში გასასვლელი კარი ღია იყო. ეს ის ოთახი იყო, რომელშიც შეფარდს ეძინა მას შემდეგ, რაც მისი ცოლი გარდაიცვალა. შიშველ იატაკზე მდგარი სანოლი ეულად გამოიყურებოდა. ოთახის ერთ კუთხეში შეფარდის ბავშვთა გუნდის ბეისბოლის ფორმები იყო დახვავებული. დიდ სანერ მაგიდაზე ფურცლები ეყარა. ჯონსონი იდგა და ოთახს ჩუმად ათვალიერებდა. ბიჭმა ცხვირი შეჭმუნა.

„აბა, გამოიცანი, ვისია?“

მეზობელი ოთახის კარი დაკეტილი იყო, მაგრამ ჯონსონმა გააღო და სიბნელეში თავი შეეყო. აჩრდილები ქვევით გაფენილიყვნენ და ჰაერში სუნამოს მსუბუქი სურნელი იდგა. ოთახში ძველი ფართო სანოლი და უზარმაზარი ტანსაცმლის კარადა იდგა, რომლის სარკე ნახევრად სიბნელეში უცნაურად ბზინავდა. ჯონსონმა კარის გვერდით შუქის ჩამრთველს თითი აჰკრა, ოთახი გაიარა, სარკესთან მივიდა და შიგ ჩაიხედა. სარკის ქვეშ, ტილოს მუშამბაზე, ვერცხლისფერი სავარცხელი და ჯაგრისი იდო. ბიჭმა სავარცხელი აიღო და თმის ვარცხნას შეუდგა. თმა ჯერ შუბლზე ჩამოივარცხნა, შემდეგ კი გვერდზე გადაიტანა, ჰიტლერისებურად.

„მის სავარცხელს ხელი არ ახლო!“ გაისმა ბავშვის ხმა, რომელიც ფერწასული იდგა კარებში და მძიმედ სუნთქავდა. ისე იყურებოდა, თითქოს წმინდა ადგილას რომელიღაც სინმინდეს უყურებდა. ჯონსონმა სავარცხელი დადო, მაგრამ ახლა ჯაგრისი აიღო და თმა გადაივარცხნა.

„ის მკვდარია“, თქვა ბავშვმა.

„მკვდრების ნივთების არ მეშინია“, თქვა ჯონსონმა. შემდეგ სულ ზედა უჯრა გამოაღო და შიგ ხელი ჩააცურა.

„გაუშვი შენი ბინძური ხელი დედაჩემის ტანასაცმელს!“ აღმოხდა ბავშვს ყელიდან.

„დამინყნარდი, საყვარელო“, ნაიბურტყუნა ჯონსონმა. ახლა ჯერ ნითელი ფერის დაჭმუჭნული კოპლებიანი ბლუზი

ამოილო და ისევ უკან ჩააგდო. შემდეგ აბრეშუმის მწვანე თავსაფარი ამოაძვრინა, თავზე გადაიტარა და ფრიალით იატაკზე დაუშვა. ბიჭის ხელი უჯრაში სულ უფრო და უფრო ღრმად იქექებოდა. ცოტა ხანში უჯრიდან გახუნებული კორსეტი ამოაძვრინა, რომელზეც ოთხი რკინის სამაგრი იყო ჩამოკონწიალებული.

„ამას, ალბათ, უნაგირად თუ ხმარობდა“, შენიშნა ბიჭმა და კორსეტი ხელით ფრთხილად მალა ანია და აქეთ-იქით გააქნია. შემდეგ, იგი წელზე შემოირტყა და ხტუნაობა დაიწყო ისე, რომ რკინის სამაგრებს ჟღარუნი გაუდიოდათ.

“Gonter rock, rattle and roll”,

“Gonter rock, rattle and roll. Can't please that woman, to save my doggone soul”. წაიძღვრა ბიჭმა ბიგ ჯო ტერნერის ცნობილი ჰიტი და აცეკვდა. ჯანმრთელ ფეხს მიწაზე ატყაპუნებდა, მძიმე ტორს კი განზე იქნევდა. ასე, ცეკვა-ცეკვით ოთახიდან გავიდა, გოცებისაგან პირდაღებულ ნორტონს გვერდით ჩაუარა და დერეფნის გავლით გეზი სამზარეულოსკენ აიღო.

დაახლოებით ნახევარ საათში შეფარდი სახლში დაბრუნდა. საწვიმარი ლაბადა იქვე, დერეფანში, სკამზე მიაგდო და ისიც იყო სასტუმრო ოთახში უნდა შესულიყო, რომ უცებ შეჩერდა. სახე შეეცვალა. თვალები სიხარულისგან გაუბრწყინდა. ჯონსონი იჯდა მალალ ზურგიან სკამზე, გამორჩევით შავი ვარდისფერი გადასაკრავის ფონზე. მის უკან კედელი იატაკიდან ჭერამდე წიგნებით იყო დახუნძლული. ბიჭი ერთ-ერთ წიგნს კითხულობდა. შეფარდს თვალები დაუნვრილდა. ეს „ენციკლოპედია ბრიტანიკის“ ტომი იყო. ის ისე იყო კითხვით გართული, რომ თავი არც კი აუნევია. შეფარდს სუნთქვა შეეკრა. ეს ხომ ბიჭისთვის იდეალური გარემო იყო. მას ყველაფერი უნდა გაეკეთებინა, რომ ბიჭი აქ დარჩენილიყო.

„რუფუს“, როგორ მიხარია შენი ნახვა, ბიჭო! თქვა შეფარდმა და ხელებგაშლილი

მისკენ გაემართა.

ჯონსონმა თავი ასწია და შეფარდს უაზროდ შეხედა.

„ოჰ, გამარჯობა“. მიუგო ბიჭმა. ბიჭი შეფარდს ხელს დიდხანს არ ართმევდა, მაგრამ როცა კაცი აღარ მოეშვა, ხელი უხალისოდ გაუნოდა.

შეფარდისთვის მსგავსი რეაქცია მოულოდნელი არ ყოფილა. სწორედ ასეთი იყო ჯონსონის ნილაბი – გრძნობები არასდროს უნდა გამოემჟღავნებინა.

„როგორ არის საქმეები? როგორ გეცევა ბაბუაშენი? თქვა ჯონსონმა და ტახტის კიდეზე ჩამოჯდა.

„სული გასძვრა“, გულგრილად მიუგო ბიჭმა.

„არ არსებობს!“ წამოიყვირა შეფარდმა. იგი ადგა და ბიჭთან ახლოს, ყავის მაგიდაზე გადაჯდა.

„მართლა კი არა, მაგრამ ნეტავ ასე იყოს.

„სად არის ახლა?“ ჩუმად ჩაეკითხა შეფარდი.

„მთაში წავიდა“, თქვა ჯონსონმა. „და სხვებიც თან წაიყვანა. ბიბლიის წიგნები უნდა დამარხონ გამოქვაბულში. სხვადასხვა ცხოველებიც უნდა წაიყვანონ წყვილ-წყვილად და ასე შემდეგ. როგორც ნოემ გააკეთა, მაგრამ ამჯერად წარღვნის ნაცვლად ხანძარი იქნება“.

შეფარდს გაეღიმა.

„გასაგებია, სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, ბებერმა სულელმა მიგატოვა, არა?

„ის სულელი არ არის“, მკვახედ მიუგო ბიჭმა

„ბოლოს და ბოლოს, მიგატოვა, თუ არა?“ მოთმინება დაკარგა შეფარდმა.

ბიჭმა თავი გააქნია.

„შენი პრობაციის ოფიცერი სადღაა?“

„ჩემთვის მისი მწყემსობა არავის დაუვალვია. ის უნდა მწყემსავდეს მე“. მიუგო ჯონსონმა.

შეფარდს გაეცინა.

„ერთი წუთით მოიცადე“, თქვა მან, ადგა, დერეფანში გავიდა, სკამიდან ლაბადა აიღო და იქვე, საკუჭნაოში დაკიდა. დრო

სჭირდებოდა იმის მოსაფიქრებლად, თუ რა ეთქვა ბიჭისთვის ისეთი, რომ დარჩენილიყო. ეს ნებაყოფლობით უნდა მომხდარიყო. ჯონსონი თავს იკატუნებდა, რომ იგი არ მოსწონდა. ამას ბიჭი, რა თქმა უნდა, მხოლოდ თავმოყვარეობის გამო აკეთებდა. ამიტომ, მას ბიჭისთვის დარჩენა ისე უნდა ეთხოვა, რომ მისი თავმოყვარეობა არ შეეღალა. შეფარდმა საკუჭნაოს კარი გააღო და საკიდი გამოიღო. მისი ცოლის ნაცრისფერი საზამთრო პალტო კვლავ თავის ადგილზე ეკიდა. შეფარდმა მას ხელი ნაპკრა, მაგრამ ის ადგილიდან არ დაძრულა. შემდეგ პალტოს კალთა ხელით უხეშად გამოსწია და შეკრთა, როგორც პარკში გახვეულ ჭურჭლის დანახვისას. შიგნით ნორტონი იდგა, სახე შეშუპებული და ფერმკრთალი ჰქონდა და ზედ ტანჯვა და მწუხარება ეწერა. შეფარდი ბიჭს მიაშტერდა. უცებ გონება გაუნათდა.

„გამოდი მაქედან“, უბრძანა ბიჭს. შემდეგ მას მხარში ხელი ჩაავლო, ხელის კვრით სასტუმრო ოთახისკენ წინ გაიგდო და იმ ვარდისფერ სკამთან მიიყვანა, სადაც ჯონსონი იჯდა და მუხლებზე წიგნი გადაეშალა. ყველაფერი ერთი დარტყმით უნდა გადანწყვეტილიყო.

„რუფუს“, თქვა ჯონსონმა. „პრობლემა მაქვს. შენი დახმარება მჭირდება“. ჯონსონმა ეჭვის თვალთაგან ამოხედა.

„მისმინე. ამ სახლში კიდეც ერთი ბიჭია საჭირო“.

შეფარდის ხმაში გულწრფელმა იმედგაცრუებამ გაიჟღერა.

„ნორტონს ცხოვრებაში არასდროს არავისთვის არაფერი გაუყვია. არც კი იცის, რას ნიშნავს გაზიარება. ამიტომ, ვილაც მჭირდება, რომ ასწავლოს. იქნებ დამეხმარო? დარჩი აქ ცოტა ხნით, რუფუს. შენი დახმარება მჭირდება“. შეფარდს მღელვარებისგან ხმა დაუნვრილდა.

ბავშვი მყისიერად გამოცოცხლდა. სახე ბრაზისგან გაუსივდა.

„ის მის ოთახში შევიდა და მისი სავარცხელი აიღო!“ დაიყვირა მან და შეფარდს სახელოზე ჩამოეკიდა. მისი კორსეტი ჩა-

იცვა და ლეოლასთან ერთად ცეკვავდა, ის...“

„გეყოფა!“ თქვა შეფარდმა.

„ჭორობის მეტი რომ არაფერი იცი?“ მე შენთვის არ მითხოვია რუფუსის ქცევაზე ანგარიში ჩამაბარე-მეთქი. მე მხოლოდ იმას გთხოვ, რომ მას გულთბილად მოეპყრა. „გესმის, რას გეუბნები?“

„ხედავ, რა ხდება?“ მიუბრუნდა შეფარდი ჯონსონს.

ნორტონმა ბრაზისგან ფეხი ჯონსონის გასიებულ ფეხს მოუქნია, მაგრამ ააცილა და ვარდისფერი სკამის ფეხს გაარტყა. შეფარდმა ბავშვი ხელით უკან განია.

„შენზე თქვა, ყბედია, მეტი არაფერიო!“ დაიკვივლა ბავშვმა

ჯონსონის სახეს კმაყოფილების ღიმილმა გადაურა. შეფარდს არ გაჰკვირვებია. მსგავსი ქცევა ბავშვის დამცავ მექანიზმზე მეტყველებდა.

„რას იტყვი ამაზე, რუფუს?“ დარჩები ცოტა ხნით ჩვენთან?“

ჯონსონი პირდაპირ იყურებოდა და არაფერი უთქვამს. ოდნავ ჩაელიმა. როგორც ჩანს, რალაცა ისეთზე ფიქრობდა, რაც მომავალში უნდა მომხდარიყო და, აშკარად ჩანდა, მასზე ფიქრი სიამოვნებას გვრიდა.

„ჩემთვის სულერთია“, მიუგო ნორტონმა და ენციკლოპედიის გვერდი გადაფურცლა. „მე ყველგან შემიძლია გავძლო.“

„ძალიან კარგი“, კმაყოფილებით თქვა შეფარდმა“.

„მან თქვა, რომ ყბედი ხარ, მეტი არაფერი“ ხრინწიანი ხმით თქვა ბავშვმა.

სიჩუმე ჩამოვარდა. ჯონსონმა თითი დაისველა და ენციკლოპედია გადაფურცლა.

„ორივეს ერთი რამ უნდა გითხრათ“, აუღელვებლად დაიწყო შეფარდმა.

საუბრის დროს მზერა ერთი ბიჭიდან მეორეზე გადაჰქონდა და სათქმელს წელავდა, თითქოს, რასაც ამბობდა, მეორეჯერ აღარ გაიმეორებდა და ამიტომ უნდოდა ყურადღებით მოესმინათ.

„რასაც რუფუსი ჩემზე ფიქრობს, ჩემ-

თვის რომ რაიმე მნიშვნელობა ჰქონდეს, მას აქ დარჩენას არ ვთხოვდი. რუფუსი მე უნდა დამეხმაროს, მე – რუფუსს, ჩვენ ორივე კი – შენ.

„ეგოისტი ვიქნებოდი, თუ რასაც რუფუსი ჩემ შესახებ ფიქრობს, ხელს შემომლიდა იმაში, რისი გაკეთებაც მე მისთვის შემიძლია. თუ შემიძლია ვინმეს დავეხმარო, უბრალოდ დავეხმარები. სხვა ყველაფერი ჩემთვის წვრილმანია“.

ბიჭები ხმას არ იღებდნენ. ნორტონი სკამის საზურგეს მიშტერებოდა, ჯონსონი კი ენციკლოპედიაში წვრილი შრიფტით ნაბეჭდი რომელიღაც სტატიის კითხვით იყო დაკავებული. შეფარდი მხოლოდ ბიჭების თავებს ხედავდა. გაელიმა. ბოლოს და ბოლოს მან გაიმარჯვა. ბიჭი რჩებოდა. შეფარდმა ხელი გაიწვინა, ნორტონს თმები აუჩქრა და ჯონსონს მხარზე მოუთათუნა.

„კარგი, ბიჭებო, აქ იჯექით და ერთმანეთს მიეჩვიეთ“, მხიარულად წარმოთქვა მან და კარისკენ გაემართა. „ნავალ, ვნახავ ლეოლამ ვახშმისთვის რა დაგვიტოვა“.

შეფარდი რომ წავიდა, ჯონსონმა თავი ასწია და ნორტონს შეხედა. ბავშვმა ცივი მზერით უბასუხა.

„ღმერთო, პატარავ“, ხრინწიანი ხმით თქვა ჯონსონმა და სიბრაზისგან სახე დაეძაბა. „როგორ უძლებ ამას? თავი იესო ქრისტე ჰგონია!“

შეფარდის სხვენი ერთი დიდი დაუმთავრებელი ოთახი იყო, უშუქო და გაშიშვლებული ძელებით. ტელესკოპი მანსარდის ერთ-ერთ ფანჯარაში სამფეხაზე დაედგათ. ახლა იგი ჩაბნელებული ცისკენ იყო მიმართული, სადაც კვერცხის ნაჭუჭივით მყიფე ვერცხლისფერი მთვარე ღრუბლის ბრწყინვალე ვერცხლისფრად განათებული კიდიდან გამოცურებულიყო. ოთახში ზანდუკზე დადგმული ნავთის ლამფის შუქზე აჩრდილები მალლა აცოცებულიყვნენ და ერთმანეთში გადახლართულები და ჭერის ძელებზე მინებებულები ოდნავ ირხეოდნენ. შეფარდი ხის ყუთზე

იჯდა და ტელესკოპში იყურებოდა. ჯონსონი მის გვერდით იდგა და მოუთმენლად ელოდა თავის რიგს. შეფარდმა ტელესკოპი ლომბარდში ორი დღის წინ თხუთმეტ დოლარად იყიდა.

„ნუ ხარ ლორი“, აწუნუნდა ჯონსონი.

შეფარდი ყუთიდან წამოდგა. ახლა ჯონსონი აძვრა ყუთზე და თვალთ ხელსანყოს მიეკრა. ჯონსონი იქვე, რამდენიმე ნაბიჯის მოშორებით მაღალ სკამზე გადაჯდა. სახე სიამოვნებისგან უბნყინავდა. ოცნება დიდ წილად აუხდა. ერთ კვირაში იმდენი მოახერხა, რომ ბიჭის მზერა ამ ვინრო მილაკის საშუალებით ვარსკვლავებისკენ მიმართა. შეფარდი ჯონსონის მოხრილ ზურგს სრული კმაყოფილებით უყურებდა. ბიჭს ტანზე ნორტონის კუბოკრული პერანგი და შეფარდის ნაყიდი ახალი ხაკის შარვალი ეცვა. ფეხსაცმელი მომავალ კვირაში უნდა ყოფილიყო მზად. შეფარდმა ბიჭი მისი აქ მოსვლიდან მეორე დღესვე პროთეზების მაღაზიაში წაიყვანა და ახალი ფეხსაცმლის ზომა აულო. ჯონსონი საკუთარ ფეხს ისე უფრთხილდებოდა, როგორც რალაც წმინდა ნივთს. სანამ ახალგაზრდა გამყიდველი, მელოტი თავი ვარდისფრად რომ უპრიალებდა, თავისი ცოდვილი ხელებით ფეხის ზომას უღებდა, ბიჭი მოღუშული სახით იჯდა. ფეხსაცმელს ბიჭის დამოკიდებულებაში ბევრი რამე უნდა შეეცვალა. ახალი ფეხსაცმელები იმ ბავშვსაც კი ალაფრთოვანებს ალერსით და სიყვარულით, ვისაც ნორმალური ფეხები აქვს. როცა ახალი ფეხსაცმელი ნორტონს უყიდა, ბიჭი მთელი დღე დადიოდა და ფეხებზე იყურებოდა.

შეფარდმა ოთახის მეორე მხარეს მჯდარ შვილს გახედა. ბავშვი იატაკზე იჯდა, ზურგით ზანდუკზე მიყრდნობილი. სადღაც ბანარი ეპოვნა და ტერფებიდან მუხლებამდე ფეხებზე დაეხვია. ბავშვი საკუთარ ფიქრებში იყო ჩაძირული და იმდენად შორს იყო, რომ შეფარდს ერგებოდა, თითქოს მას ტელესკოპის მეორე მხრიდან უყურებდა. რაც ჯონსონი საცხოვრებლად მათთან გადმოვიდა, შეფარ-

დმა ბავშვი მხოლოდ ერთხელ გაროზგა. ეს პირველ ღამეს მოხდა, როცა ნორტონი მიხვდა, რომ ჯონსონი დედამისის ლოგინში აპირებდა დაძინებას. შეფარდს ბავშვის გაროზგის დიდად არ სწამდა, მითუმეტეს გაბრაზებულ გულზე. ამ შემთხვევაში მან ორივე ერთად გააკეთა და კარგი შედეგიც მიიღო. მას შემდეგ ნორტონთან პრობლემები აღარ ჰქონია.

ბავშვი ჯონსონისადმი არანაირ კეთილგანწყობას არ გამოხატავდა, მაგრამ, როგორც ჩანს, რადგან ვერაფერი გააწყობ, ბედს შეურიგდა. დილაობით შეფარდი ორივეს საბავშვო აუზში უშვებდა და თან ფულს ატანდა, კაფეში რომ ესადილათ. შუადღეს კი მათ პარკში ელოდებოდა მისი ბავშვთა ბეისბოლის გუნდის ვარჯიშის საყურებლად. ბიჭები ყოველ შუადღეს პარკში მიდიოდნენ, ფეხებს უხალისოდ მათრევენ, დადუმებულები, თავ-თავიან ფიქრებში წასულები, თითქოს ერთმანეთის არსებობაც კი არ ახსოვდათ. შეფარდი იმითაც კმაყოფილი იყო, რომ არ ჩხუბობდნენ.

ნორტონი ტელესკოპის მიმართ არანაირ ინტერესს არ იჩენდა.

„არ გინდა ადგი და ტელესკოპში გაიხედო, ნორტონ?“ ჰკითხა შეფარდმა ბავშვს. შეფარდს საშინლად აღიზიანებდა ის ფაქტი, რომ ბავშვი არანაირ ინტელექტუალურ ცნობისმოყვარეობას არ ამჟღავნებდა.

„რუფუსი მალე გაგასწრებს“.

ბიჭი წინ გადაიხარა და დაბნეული მზერა ჯონსონის ზურგს მიაპყრო. ჯონსონი მოტრიალდა. ბიჭს სახე ნელ-ნელა მოუღბა. მისი ჩაცვნილი ლოყებიდან აღშფოთება გაქრა და თვალის უბებში შეიმალა, თითქოს შეპარდის სიკეთეს გაურბოდა.

„ტყუილად ნუ ხარჯავ შენს ძვირფას დროს, პატარავ“, თქვა ნორტონმა. „მთვარე უკვე ნანახი გაქვს“.

შეფარდს ძალიან ახალისებდა ჯონსონის უკუღმართი ხასიათი. ბიჭი ეწინააღმდეგებოდა იმას, რაც, ეჭვი ჰქონდა, რომ მისი განათლებისთვის კეთდებოდა, ხოლო თუ რაღაცით ძალიან დაინტერესდებოდა, ისე იქცეოდა, თითქოს ეს საერთოდ

არ ანალვლებდა. მაგრამ შეფარდს ასე ადვილად ვერ გააცურებდი. ჯონსონი ჩუმ-ჩუმად სწავლობდა იმას, რაც შეფარდს უნდოდა, რომ ბიჭს ესწავლა. ბიჭის კეთილისმყოფელი მოუწყვლადი იყო შეურაცხყოფების მიმართ, მისი სიკეთის და მოთმინების ჯავშანი კი იმდენად გაუმტარი იყო, რომ მასში ვერანაირი მახვილი ისარი ვერ შეაღწევდა.

„ერთ მშვენიერ დღეს შეიძლება მთვარეზეც გაფრინდეთ“, მიუბრუნდა შეფარდი ბიჭებს. „დაახლოებით ათ წელიწადში ადამიანები ალბათ მთვარეზე წინ და უკან იფრენენ. ვინ იცის, იქნებ კოსმონავტებიც გახდეთ, უფრო სწორად, ასტრონავტები! „ასტრო-ნავტები“, განზრახ დაამახინჯა სიტყვა ჯონსონმა.

„ნავტებია, თუ ნავტები, არ ვიცი, მაგრამ სრულიად შესაძლებელია, რომ თქვენ, რუფუს ჯონსონ, მთვარეზე გაემგზავროთ“.

ჯონსონის გაქვავებული თვალების ფსკერზე რაღაც შეირხა. მთელი დღე უხასიათოდ იყო.

„მე მთვარემდე ვერ მივალ და იქ ვერც ცოცხალი ჩავალწევ“, მიუგო ჯონსონმა, „მაგრამ როცა მოკვდები ჯოჯოხეთში ნავალ“.

„ყოველ შემთხვევაში, მთვარემდე მისვლა რეალური მაინც არის“, შეეცადა შეფარდი საუბარში მსუბუქი ირონია გაერია, რაც, მისი აზრით, მსგავს სიტუაციაში საუკეთესო გამოსავალი იყო.

„ვხედავთ მაინც და ვიცი, რომ ის იქ არის. ჯოჯოხეთის არსებობის შესახებ კი არანაირი სარწმუნო მტკიცებულებები არ არსებობს“.

„ბიბლიაში არსებობს და თუ მოკვდები და იქ ნახვალ, სამუდამო ცეცხლში დაინვეები“, ოდნავ გასაგონი ხმით თქვა ჯონსონმა.

ბავშვი წინ გადაიხარა.

„ვინც ამბობს, რომ ჯოჯოხეთი არ არსებობს“, განაგრძო ჯონსონმა, „ის იესოს წინააღმდეგია“. მკვდრები განიკითხებიან, ბოროტებს კი სამუდამო წყევლა არ ასცდებათ. და იქნება იქ ტირილი და კბილთა

ლრჭიალი და მარადიული უკუნი“.

ბავშვმა პირი დაალო და თვალეზი ჩა-
უცვივდა.

„იგი ეშმაკისგან არის შეპყრობილი“.

„ნორტონი ნამოდგა და ბარბაცით შე-
ფარდისკენ დაიძრა.“

„ის იქ არის?“ დაბალი ხმით იკითხა
ბიჭმა

„იქ არის და ინვის?“ მან თოკი ფეხის
ერთი მოქნევით მოიშორა.

„ის ცეცხლში ინვის?“

„ოჰ, ღმერთო“, ჩაილაპარაკა შეფარ-
დმა. არა, არა, რა თქმა უნდა არა. რუფუ-
სი ცდება. დედაშენი არსად არ არის. ის არ
იტანჯება. ის უბრალოდ აღარ არის“.

შეფარდისთვის ყველაფერი გაცილე-
ბით უფრო მარტივად იქნებოდა, როცა
მისი ცოლი მოკვდა, ნორტონისთვის რომ
ეთქვა, რომ დედამისი ზეცაში გაემგზავრა
და რომ ერთ დღეს იგი მას იქ ნახავდა,
მაგრამ იგი ვერ დაუშვებდა, რომ ბავშვი
სიცრუეში გაეზარდა.

„მისმინე“, სწრაფად წარმოთქვა შე-
ფარდმა და ბავშვი თავისკენ მიიზიდა.
„დედაშენის სული ისევ ცოცხლობს სხვა
ადამიანებში, მე კი შენში გავაგრძელებ სი-
ცოცხლეს, თუ შენც მასავით კეთილი და
სულგრძელი იქნები“.

ბავშვს გაქვავებულ თვალეზზე ეტყო-
ბოდა, რომ არ სჯეროდა. შეფარდის თა-
ნაგრძნობა უცებ ზიზღმა შეცვალა. გამო-
დის, რომ ბიჭს ურჩევნია დედამისი ჯო-
ჯოხეთში იყოს, ვიდრე არსად.

„გესმის? ის არ არსებობს“. შეფარდმა
ბავშვს ხელი მხარზე დაადო. „სულ ეს
არის, რაც შემიდლია გითხრა“. შეურბილ-
და ხმა შეფარდს. „სიმართლე“.

ნაცვლად იმისა, რომ ღნავილი დაეწყო,
ბიჭმა მამის ხელებიდან თავი გაითავისუფ-
ლა და ჯონსონს სახელოზე ჩააფრინდა.

„იქ არის, რუფუს? იქ არის და ცეც-
ხლში ინვის?“

ჯონსონს თვალეზი გაუბრწყინდა.

„რა გითხრა, ალბათ კი, თუ ცოდვილი
იყო. მეძავი იყო?“

„დედაშენი მეძავი არ ყოფილა“, მყისი-

ერად ჩაერია შეფარდი. ისეთი შეგრძნება
ჰქონდა, თითქოს ავტომანქანას მართავ-
და, რომელსაც მუხრუჭები არ ჰქონდა.

„მოვრჩეთ ამ სისულელეებს. მგონი
მთვარეზე ვსაუბრობდით.“

„იესო სწამდა?“ იკითხა ჯონსონმა

„კი“, უპასუხა ნორტონმა უაზრო გამო-
მეტყველებით. თითქოს ფიქრობდა, რომ
ამის თქმა აუცილებელი იყო.

„სწამდა, ყოველთვის“.

„არ სწამდა“, წაილულულა შეფარდმა.

„ყოველთვის სწამდა, ბევრჯერ მომის-
მენია, როგორ ამბობდა, რომ სწამდა“, თა-
ვისას არ იშლიდა ნორტონი

„ის გადარჩენილია“, თქვა ჯონსონმა.

ბავშვს ჯერ კიდევ დაბნეული სახე
ჰქონდა. „სად? სად არის ის?“

„მაღლა“, უპასუხა ჯონსონმა.

„ეგ სად არის?“ იკითხა ნორტონმა

„სადაც ზეცაში“, უპასუხა ჯონსონმა,

„მაგრამ თუ არ მოკვდი, იქ ვერ მოხვდები.
იქამდე ვერანაირი კოსმოსური ხომალდით
ვერ მიხვალ“.

„ადამიანის მთვარეზე გამგზავრება“,
წარმოთქვა შეფარდმა მოლუშული სახით,
ძალიან ჰგავს იმას, როცა მილიარდობით
წლის წინ პირველი თევზი წყლიდან ხმე-
ლეთზე ამოხობდა. მას არ ჰქონდა ხმელე-
თისთვის შესაფერისი კოსტიუმი. ამიტომ,
რადგან ორგანიზმის შეგუება შიგნიდან
უნდა მომხდარიყო, მას ფილტვები განუ-
ვითარდა.

„როცა მოკვდები, ჯოჯოხეთში წავალ
თუ იქ, სადაც დედაა?“ იკითხა ნორტონმა.

„ახლა იქ ნახვიდოდი, სადაც დედაშე-
ნია, მაგრამ თუ დიდხანს იცოცხლებ, ჯო-
ჯოხეთში წახვალ“.

შეფარდი უცებ წამოდგა და ლამფა აი-
ლო.

„ფანჯარა დაკეტე, რუფუს, დროა და-
საძინებლად წავიდეთ“. თქვა მან.

სხვენის კიბეზე რომ ჩადიოდა, ზურგს
უკან ჯონსონის ჩურჩული გაიგონა, „ამა-
ზე ხვალ ვილაპარაკოთ, პატარავ, როცა
ეგ სახლში არ იქნება“.

●
 მეორე დღეს ბიჭები სტადიონზე გამოჩნდნენ. შეფარდი თვალს ადევნებდა, მაცურებლების ტრიბუნის უკანა მხრიდან როგორ შემოვიდნენ და სათამაშო მოედანს წრე როგორ დაარტყეს. ჯონსონს ხელი ნორტონის მხარზე ედო, თავი ბავშვის ყურთან ჰქონდა დახრილი, ბავშვს კი სახეზე სრულიად თავდაჯერებული გამომეტყველება ჰქონდა, თითქოს გონება რაღაც ძალიან მნიშვნელოვანმა გაუნათა. შეფარდს სახე შეეჭმუნა. ჯონსონმა ალბათ კიდევ რაღაც მოიგონა, რომ ბავშვი საგონებელში ჩაეგდო, თუმცა ეს ადვილი საქმე არ იყო. ნორტონს არც იმდენი ტვინი ჰქონდა, რომ ვილაცის ძლიერი გავლენის მსხვერპლი გამხდარიყო. შეფარდი ბავშვის მოლუშულ და ფიქრებში ჩაძირულ პატარა სახეს უყურებდა. ნეტავ რისთვის ცდილობს, რომ ის უკეთესი გახდეს? სამოთხე და ჯოჯოხეთი უნიჭობისთვის არის და თუ ვინმე უნიჭოა, ეს ნორტონია.

ბიჭები მაცურებლების ტრიბუნაზე შემოვიდნენ და შეფარდისგან რამდენიმე ფუტის მოშორებით, სახით მისკენ დასხდნენ, მაგრამ არც ერთმა მათგანმა არ შეიმჩნია, რომ ის შეამჩნიეს. შეფარდმა უკან გაიხედა, სადაც მისი ბავშვთა ლიგის პატარა აღსაზრდელები სათამაშო მოედანზე მიმოფანტულიყვნენ. შეფარდი ტრიბუნისკენ გაემართა. როგორც კი ბიჭებს მიუახლოვდა, ჯონსონის სისინა ხმა უცბად განწყდა.

„აბა, ბიჭებო, რას აკეთებდით დღეს?“ იკითხა შეფარდმა შინაურულად.

„ის მიყვებოდა...“ დაიწყო ნორტონმა.

ჯონსონმა ბავშვს გვერდში იდაყვი გაჰკრა.

„არაფერს არ ვაკეთებდით“, უპასუხა ბავშვმა. იგი უაზროდ იყურებოდა, მაგრამ მისი თვალეები კადნიერი თანამზრახველობის ვნებას აშკარად ვერ მალავდნენ.

შეფარდმა იგრძნო, სახეზე ალმური როგორ მოაწვავდა, მაგრამ არაფერი თქვა. მის უკან სპორტულ უნიფორმაში გამონყობილი მისი გუნდის პატარა წევრი იდგა

და მასწავლებელს, მოუთმენლად, ბეისბოლის ბიტით უკნიდან ფეხზე აწვეებოდა. შეფარდი მიბრუნდა, ბავშვს ხელი მხარზე მოხვია და მასთან ერთად სათამაშო მოედნისკენ დაეშვა.

იმ ღამეს, როცა შეფარდი სხვენზე ტელესკოპთან მიმჯდარი ბავშვების სანახავად ავიდა, იქ მას მხოლოდ ნორტონი დახვდა. ბიჭი ყუთზე იჯდა და ზურგში მოხრილი ტელესკოპში დაძაბული იყურებოდა. ჯონსონი იქ არ იყო.

„რუფუსი სად არის?“ ჰკითხა შეფარდმა

„რუფუსი სად არის-მეთქი“, ხმას აუნია შეფარდმა

„სადღაც ნავიდა“, უპასუხა ბავშვმა ისე, რომ თავი არ მოუბრუნებია.

„სად ნავიდა?“

„მითხრა, რომ სადღაც მიდიოდა. მითხრა, ვარსკვლავების ყურება ყელში ამომივიდაო“.

„გასაგებია“, უხალისოდ ჩაილაპარაკა შეფარდმა, შეტრიალდა და კიბით ქვევით ჩავიდა. მთელი სახლი გადაატრიალა, მაგრამ ჯონსონი ვერსად იპოვა. შემდეგ სასტუმრო ოთახში შევიდა და სკამზე ჩამოჯდა. ჯერ კიდევ გუშინ ის დარწმუნებული იყო, რომ ბიჭთან წარმატებას მიაღწია, დღეს უკვე ამაში, ცოტა არ იყოს, ეჭვი შეეპარა. ჯონსონთან ზედმეტად რბილი ხომ არ იყო ან ზედმეტად მონდომებული, რომ ბიჭისთვის თავი მოეწონებინა? თავს დამნაშავედ გრძნობდა. რა მნიშვნელობა ჰქონდა, ის ჯონსონს მოსწონდა, თუ არა? განა ეს მისთვის რამეს ცვლიდა? როგორც კი ბიჭი დაბრუნდებოდა, მასთან რაღაც რაღაცები უნდა გაერკვია. სანამ აქ ცხოვრობ, ღამ-ღამობით გარეთ მარტო ვერ გახვალ, გასაგებია?

აუცილებელი არ არის, აქ დავრჩე. ჩემთვის სულერთია, აქ დავრჩები, თუ არა. ღმერთო ჩემო, ფიქრობდა შეფარდი. საქმე აქამდე არ უნდა მიეყვანა. მეტი სიმტკიცე უნდა გამოიჩინოს, მაგრამ არც უნდა გადაამლაშოს. შეფარდმა გაზეთი აიღო. სიკეთე და მოთმინება ნებისმიერ შემთხვე-

ვაში აუცილებელია, მაგრამ მას მეტი სიმტკიცე მართებს. შეფარდი იჯდა და ხელში გაზეთი ეჭირა, მაგრამ არ კითხულობდა. თუ სიმტკიცეს არ გამოიჩინს, ბიჭი პატივისცემით არ მოეპყრობა. კარებზე ზარი დაირეკა და შეფარდი კარის გასაღებად გაემართა. მან კარი გააღო და დაბნეული და შეშფოთებული სახით უკან დაიხია.

კარის ზღურბლზე ზორბა ტანის პოლიციელი იდგა და იდაყვით ჯონსონი ეჭირა. გარეთ, ტროტუართან პოლიციის მანქანა იცდიდა. ჯონსონს სახეზე ფერი არ ედო. ნიკაპი წინ ჰქონდა გამოწეული, თითქოს არ უნდოდა, რომ დაენახათ, როგორ უცახცახებდა.

„ჯერ აქ იმიტომ მოვიყვანეთ, რომ მთელი პანიკა ატეხა“, თქვა პოლიციელმა. „მაგრამ რადგან ნახეთ, ახლა პოლიციაში წავიყვანთ და რამდენიმე კითხვას დავუსვამთ“.

„რა მოხდა?“ ჩუმად წაილულულა შეფარდმა.

„აქვე, კუთხეს რომ გასცდები, რომ სახლია, ნამდვილი პოგრომია, მთელ იატაკზე დამსხვრეული ქურჭლის ნატეხები, ავეჯი ამოტრიალებული..“.

„მერე მე რა შუაში ვარ! შეიცხადა ჯონსონმა. „ჩემთვის მივდიოდი ჩემს საქმეზე, ეს პოლიციელი რომ მოვიდა და დამიჭირა“.

შეფარდმა ბიჭს პირქუშად გახედა. არც კი უცდია მკაცრი გამომეტყველება შეერბილებინა.

ჯონსონი განითლდა.

„მე მხოლოდ ვსეირნობდი“, წალულულა მან, თუმცა ამჯერად ნაკლებად დამაჯერებლად.

„წავედით, მეგობარო“, თქვა პოლიციელმა

„აღბათ არ მისცემ უფლებას წამიყვანონ, არა?“ თქვა ჯონსონმა. „ხომ გჯერა ჩემი?“ ბიჭის ხმაში მუდარის ნოტი გაისმა, რაც შეფარდს მისგან ადრე არ სმენია.

ეს ძალიან ბევრს ნიშნავდა. ბიჭს უნდა ცოდნოდა, რომ, თუ რამეს დააშავებდა, არ დაიცავდნენ.

„უნდა გაჰყვე, რუფუს“.

„გეუბნები, რომ არაფერი გამიკეთებია და შენ მაინც უფლებას აძლევ წამიყვანონ?“ დაინიკვინა ბიჭმა. რაც უფრო მეტად ეპარებოდა ეჭვი ბიჭის უდანაშაულობაში, სახე მით უფრო მკაცრი უხდებოდა. ბიჭმა იმედი გაუცრუა იქამდე, სანამ შანსი ჰქონდა მისთვის ფეხსაცმელი ეყიდა. ის ხომ ხვალ უნდა აეღოთ. უცებ, ყველაფერზე მეტად ფეხსაცმელი დაენანა და ჯონსონის დანახვამ ორმაგად გააღიზიანა.

„შენ კიდევ ამბობდი, რომ ბოლომდე გჯეროდა ჩემი“, ჩაიბურტყუნა ბიჭმა.

„კი, ნამდვილად მჯეროდა“, უპასუხა შეფარდმა გაქვავებული სახით.

ჯონსონი პოლიციელებთან ერთად შეტრიალდა, მაგრამ სანამ წაიყვანდნენ, ერთხელ კიდევ მოიხედა, შეფარდს ზიზულით სავსე მზერა ესროლა.

შეფარდი კარებში იდგა და უყურებდა პატრულის მანქანაში როგორ ჩასხდნენ და წავიდნენ. შეფარდი ცდილობდა ბიჭის მიმართ თანაგრძნობა დაეგრუნებინა. ხვალ პოლიციაში წავიდოდა და გაარკვევდა, რისი გაკეთება შეეძლო, რომ ბიჭი ამ გასაჭირიდან დაეხსნა. საპატიმროში ერთი ღამე ბიჭს არაფერს დაუშავებოდა. სამაგიეროდ, ეს გამოცდილება ასწავლიდა, რომ იმ ადამიანს, ვისაც მისთვის მხოლოდ სიკეთე უნდოდა, ასე დაუსჯელად ვერ მოეპყრობოდა. შემდეგ ისინი წავლენ და ფეხსაცმელს გამოიტანენ, რომელიც ალბათ ციხეში გატარებული ერთი ღამის შემდეგ ბიჭისთვის უფრო ღირებული გახდება.

მეორე დღეს, დილის რვა საათზე, შეფარდს პოლიციის ოფიცერმა დაურეკა და უთხრა, რომ შეეძლო პოლიციაში მისულისყო და ჯონსონი წაეყვანა. „ამ საქმეზე ერთი ნიგერი დავაკავეთ“, უთხრა შეფარდს პოლიციელმა. „თქვენი ბიჭი აქ არაფერ შუაშია“. შეფარდი ათ წუთში უკვე პოლიციაში იყო. სახე სირცხვილისგან ეწვოდა. ჯონსონი მუქ ყავისფრად შეღებულ დარბაზში გრძელ სკამზე წამოსკუპულიყო და

პოლიციის ჟურნალს კითხულობდა. ოთახში სხვა არავინ იყო. შეფარდი ბიჭს გვერდით მიუჯდა და ხელი მხარზე ფრთხილად დაადო. ბიჭმა ქვემოდან ამოხედა, წამით ტუჩი აიბზუა და ისევ ჟურნალის კითხვა განაგრძო.

შეფარდი თავს საშინლად გრძნობდა. უცებ მთელი სიცხადით შეიგრძნო, თუ როგორ საზიზღრად მოიქცა. სწორედ მაშინ უღალატა, როცა შეეძლო მისთვის ერთხელ და სამუდამოდ სწორი გზა ეჩვენებინა.

„რუფუს“, გაუბედავად დაიწყო შეფარდმა. „ბოდიშს გიხდის. არასწორად მოვიქეცი. შენ მართალი იყავი. შევცდი შენში“.

ბიჭი კითხვას აგრძელებდა.

„ვნუხვარ“.

ბიჭმა თითი დაისველა და გვერდი გადაფურცლა. შეფარდმა ისევ მოიკრიბა გამბედაობა.

„სულელურად მოვიქეცი, რუფუს“.

ჯონსონს ტუჩი ოდნავ მოეღრია და მხრები აიჩეჩა ისე, რომ წიგნიდან თავი არ აუნწევია.

„ამჯერად მაპატიე, კარგი?“ მუდარის ტონით წარმოთქვა შეფარდმა. „ეს აღარ განმეორდება“.

ბიჭმა, როგორც იქნა, თავი აწია. თვალები ბრაზისგან უელავდა.

„დავივინყებ“, თქვა მან, „მაგრამ შენ ჯობია დაიმახსოვრო“.

ბიჭი ადგა და მედიდური სახით კარებისკენ გაემართა. შუა ოთახამდე არ იყო მისული, რომ მოტრიალდა და შეფარდს ხელით ანიშნა, წამომყევით. შეფარდი წამოხტა და უკან გაჰყვა ისე, თითქოს უხილავი საბელიდან აუშვესო.

„შენი ფეხსაცმელები“, სიხარულით წამოიძახა შეფარდმა, „დღეს შენი ფეხსაცმელები უნდა გამოვიტანოთ! მაღლობა ღმერთს ფეხსაცმელებისთვის!“

პროთეზების მაღაზიაში რომ მივიდნენ, აღმოჩნდა, რომ ორი ზომით პატარა ფეხსაცმელი დაემზადებინათ, ახალი ფეხსაცმელები კი მხოლოდ ათი დღის შემდეგ იქნებოდა მზად. ჯონსონი ხასიათზე მოვიდა. მაღაზიის გამყიდველს, როგორც

ჩანს, ზომა შეეშალა, მაგრამ ბიჭი ჯიუტად ამტკიცებდა, რომ მას ფეხი გაეზარდა. ჯონსონი მაღაზიიდან კმაყოფილი სახით გამოვიდა, თითქოს ფეხი იმიტომ გაეზარდა, რომ თავად ასე მოინდომა. შეფარდს შენუხებული სახე ჰქონდა.

ამის შემდეგ შეფარდმა გააორკეცა ძალიანსხმევა. ვინაიდან ჯონსონმა ტელესკოპის მიმართ ყოველგვარი ინტერესი დაკარგა, შეფარდმა მიკროსკოპი და მთელი ყუთი მზა სლაიდები იყიდა. თუ ბიჭი მასშტაბურობით ვერ მოხიბლა, იქნებ ბედი მიკროსამყაროში ეცადა. ჯონსონი მთელი ორი ღამე მიკროსკოპთან იყო მიმჯდარი, ერთ მშვენიერ დღეს კი უცებ მის მიმართ ინტერესი საერთოდ გაუნელდა. სამაგიეროდ, კმაყოფილი ჩანდა იმით, რომ საღამოობით შეეძლო სასტუმრო ოთახში მჯდარიყო და ენციკლოპედია ეკითხა. ენციკლოპედიას ისევე ნთქავდა, როგორც თავის სადილს, შეუჩერებლივ და უდრტვინველად. თითქოს ყველაფერს, რასაც თავში უშვებდა, ანადგურებდა და გარეთ ანთხევდა. არავინ იყო შეფარდზე ბედნიერი, როცა ხედავდა, როგორ იყო ბიჭი გადწოლილი ტახტზე და წიგნს მღუმარედ როგორ კითხულობდა. როცა ორი-სამი საღამო ბიჭს ამ ყოფაში უყურა, შეფარდი კვლავ თავის ძველ ოცნებებს დაუბრუნდა. კვლავ თავდაჯერებული გახდა. იცოდა, რომ დადგებოდა დრო, როცა ის ჯონსონით იამაყებდა.

ხუთშაბათ საღამოს შეფარდი ქალაქის საბჭოს სხდომას დაესწრო. სხდომაზე მიმავალმა გზად ბიჭები კინოში დატოვა და უკანა გზაზე გამოუარა და წამოიყვანა. სახლში რომ დაბრუნდნენ, სახლის წინ ავტომანქანა დახვდათ, რომელსაც საქარე მინის თავზე ერთი წითელი თვალი ედგა. შეფარდმა ეზოში შეუხვია და მისი ავტომანქანის მამუქებმა მანქანაში მსხდომი ორი ადამიანის სახე გაანათა.

„ძაღვები!“ ჩაილაპარაკა ჯონსონმა. „ვილაც ნიგერმა რაღაც გატეხა და ისევ ჩემთან მოვიდნენ“.

„ვნახავთ“, ჩაიბუტბუტა შეფარდმა. მან

მანქანა ეზოში გააჩერა და შუქები გამორთო. „ბიჭებო, თქვენ სახლში შედით და დაიძინეთ. ამას მე მივხედავ“.

„შეფარდი თავისი მანქანიდან გადმოვიდა, პოლიციის მანქანასთან მივიდა და თავი ფანჯარაში შეყო. პოლიციელებმა მდუმარედ შეხედეს. სახეზე მრავლისმთქმელი გამომეტყველება ჰქონდათ.“

„სახლი შელტონის და მილზის კუთხეში. თითქოს მატარებელმა გადაურაო“. თქვა საჭესთან მჯდომმა პოლიციელმა.

„ის ქალაქში იყო, კინოში“, თქვა შეფარდმა. „ჩემი ბიჭიც მასთან ერთად იყო. მას არც წინა და არც ამ საქმესთან საერთო არაფერი აქვს. მე ვაგებ პასუხს.“

„თქვენს ადგილზე, არც ერთ მისნაირ პატარა ნაბიჭვარზე პასუხისმგებლობას არ ავიღებდი“, მიუგო მის მხარეს რომ იჯდა, იმ პოლიციელმა.

„გითხარით, მე, პასუხს მე ვაგებ-მეთქი“, ცივად გაიმეორა შეფარდმა. „ადრე ერთხელ უკვე შეცდით. კიდევ ერთხელ ნუ დაუშვებთ იმავე შეცდომას“.

პოლიციელებმა ერთმანეთს გადახედეს. „თქვენი საქმისა თქვენ იცით“, თქვა საჭესთან მჯდომმა პოლიციელმა და მანქანა დაქოქა.

შეფარდი სახლში შევიდა და სასტუმრო ოთახში დაჯდა. ოთახში ბნელოდა. ჯონსონში ეჭვი არ ეპარებოდა და არც ის უნდოდა, ბიჭს ეფიქრა, რომ ის მასზე ეჭვობდა. თუ ჯონსონი იფიქრებდა, რომ შეფარდი მასზე ეჭვობდა, ის ყველაფერს დაკარგავდა, მაგრამ შეფარდს უნდოდა სცოდნოდა, რომ ბიჭის ალიბი უტყუარი იყო. ფიქრობდა, ნორტონის ოთახში შესულიყო და ბავშვისთვის ეკითხა, ჯონსონმა კინოთეატრი ხომ არ დატოვა. არა, ეს უარესი იქნებოდა. ჯონსონი ამის შესახებ გაიგებდა და გაცოფდებოდა. ბოლოს გადაწყვიტა, თვითონ ჯონსონისთვის ეკითხა. პირდაპირ შეეკითხებოდა. წინასწარ მოიფიქრა, რა უნდა ეთქვა და ბიჭის ოთახის კართან მივიდა.

„კარი ღია იყო, თითქოს მას იქ უკვე ელოდებოდნენ. ჯონსონი ლოგინში იწვა.“

დერეფნიდან შემოსული სინათლე საკმარისი იყო იმისთვის, რომ შეფარდს ზენრის ქვეშ ბიჭის ტანი გაერჩია. შეფარდი შევიდა და სანოლის თავთან დადგა.

„წავიდნენ“, თქვა მან „მე მათ ვუთხარი, რომ შენ ამ საქმესთან საერთო არაფერი გაქვს და რომ პასუხს მე ვაგებ“.

„ხო“, ჩურჩული გაისმა ბალიშიდან.

შეფარდი შეყოყმანდა.

„რუფუს“, შენ კინოთეატრიდან არანაირ საქმეზე არ გასულხარ, ხომ ასეა?“

„თავი ისე გიჭირავთ, თითქოს ჩემი გჯერათ!“ დაიყვირა უცებ შეურცხყოფილმა ხმამ, „არა, არ გჯერათ! არც მაშინ გჯეროდათ და არც ახლა“.

ეს ხმა, თითქოს, საიდანღაც სხეულის სიღრმიდან გამოთავისუფლდა და არა მისი ბაგიდან, რომელიც ახლა კარგად მოჩანდა. ეს საყვედურის ყვირილი იყო, ოდნავ ზიზღნარევი.

„მე ნამდვილად მჯერა შენი“, დამაჯერებელი ტონით უპასუხა შეფარდმა. „ყველანაირად მჯერა შენი. მჯერა შენი და ბოლომდე გენდობი“.

„სულ მითვალთვალე“, დაღვრემილი სახით თქვა ბიჭმა.

„ჩემ დაკითხვას რომ მორჩები ხოლმე, ნორტონთან გარბიხარ და და მასაც იმავეს ეკითხები“.

„არანაირი სურვილი არ მაქვს ნორტონს რამე ვკითხო და არც არასდროს მიკითხავს“, მიუგო რბილად შეფარდმა „და საერთოდ შენში ეჭვი არ მეპარება. თანაც, კინოთეატრიდან აქამდე მოსვლას, ვილაციის სახლში შესვლას და უკან დაბრუნებას ვერანაირად ვერ მოასწრებდი“.

„აი, თურმე რატომ გჯერა ჩემი, იმიტომ, რომ უკან დაბრუნებას ვერ მოვასწრებდი“, დაუყვირა ბიჭმა

„არა, არა! შენი იმიტომ მჯერა, რომ ვიცი, იმდენი ჭკუა და ნებისყოფა გაქვს, რომ ახალ უსიამოვნებებში არ გაეხვიო. მჯერა, რომ თვითონაც კარგად იცი, რომ ასეთი რამეები აღარ უნდა გააკეთო. მჯერა, რომ, თუ მოინდომებ, ყველაფერი გამოგივა“, მიუგო შეფარდმა.

ჯონსონი ლოგინზე წამოჯდა. მკრთალი შუქი შუბლს უნათებდა, მაგრამ დანარჩენი სახე არ უჩანდა.

„სხვათა შორის, რომ მომენდომებინა იქ შესვლასაც მშვენივრად მოვასწრებდი“, თქვა ბიჭმა.

„მაგრამ ვიცი, რომ იქ არ ყოფილხარ. ერთი წუთითაც არ მეპარება ეჭვი“.

სიჩუმე ჩამოვარდა. ჯონსონი ისევ დანვა. ცოტა ხანში, მისი ხმა ისევ გაისმა, ყრუ, ჩახლეჩილი, თითქოს ყელიდან გაჭირვებით ამოთქმული.

„რაში გჭირდება რალაცის მოპარვა და გაფუჭება, თუ კი ისედაც ყველაფერი აქვს“. შეფარდს სუნთქვა შეეკრა. ბიჭი მას მადლობას უხდოდა! ის მას მადლობას უხდოდა! მის ხმაში მადლიერება იგრძნობოდა. ის მას აფასებდა. შეფარდი ისევ იქ იდგა, სიბნელეში და სულელურად იღიმებოდა, უნდოდა ეს წამი შეჩერებულიყო. მისდაუნებურად, ბიჭის ბალიშისკენ ნაბიჯი გადადგა, ხელი განია და ბიჭს შუბლზე დაადო. მისი შუბლი ჟანგიანი რკინასავით ცივი და მშრალი იყო.

„მესმის. ღამე მშვიდობისა, შვილო“. თქვა შეფარდმა, სწრაფად შეტრიალდა და ოთახიდან გავიდა.

შეფარდმა ოთახის კარი ზურგს უკან მიიხურა და ცოტა ხანს შეყოვნდა. ჯერ კიდევ ემოციების ქვეშ იყო.

ამიერიდან ჯონსონთან ერთად სავალ გზაზე ხელს აღარაფერი შეუშლიდა.

ნორტონი ლოგინზე წამოჯდა და შეფარდს ხელი დაუქნია.

მან ბავშვი დაინახა, მაგრამ თვალი აარიდა. ახლა მას არ შეეძლო ნორტონთან შესვლა და საუბარი. არ უნდოდა ჯონსონის ნდობისთვის ეღალატა. ყოყმანობდა, მაგრამ იქ დარჩა, სადაც იყო, ვითომ არაფერი შეუშინებია. ხვალ ფეხსაცმელების გამოსატანად უნდა წასულიყვნენ. ეს ალბათ საბოლოოდ შეუწყობდა ხელს მათ შორის დადებითი გრძნობების ჩამოყალიბებას. შეფარდი სწრაფად შებრუნდა და თავის ოთახში დაბრუნდა. ბავშვი კიდევ რამდენიმე ხანს იყო ასე წამომჯდარი და

იმ ნერტილს მიშტერებოდა, სადაც ცოტა ხნის წინ მამამისი იდგა. ბოლოს, მზერა უაზრო გაუხდა და ისევ ლოგინში ჩანვა.

მეორე დღეს ჯონსონი მთელი დღე მოლუშული იყო და ხმას არ იღებდა, თითქოს რცხვენოდა, რომ საკუთარი თავი გასცა. შეფარვით იყურებოდა. საკუთარ თავში ჩაიკეტა. როგორც ჩანს, მის ტვინში მისთვის რალაც ძალიან მნიშვნელოვანი წყდება. შეფარდს მალაზიაში მისვლა დაავიანდა. მან ნორტონი სახლში დატოვა, რადგან არ სურდა ყურადღება გაფანტვოდა და უნდოდა თავისუფლად ედევნებინა თვალი ჯონსონის რეაქციებისთვის. მართალია, ბიჭს ახალი ფეხსაცმლის შეძენის პერსპექტივა მაინცდამაინც არ ახარებდა და არც აინტერესებდა, მაგრამ, როცა იგი ფაქტის წინაშე დადგებოდა, მასზე ეს, რა თქმა უნდა, შთაბეჭდილებას მოახდენდა.

პროთეზების მალაზია პატარა ბეტონის კონსტრუქციის სანყოფი იყო, რომელიც საგსე იყო შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ადამიანებისთვის საჭირო მოწყობილობებით. იატაკი ინვალიდის ეტლებით და სხვა სასიარულო სარეაბილიტაციო საშუალებებით იყო მოფენილი. კედლებზე ყველანაირი სახის ყავარჯნები და პროთეზები ეკიდა. თაროებზე ხელოვნური კიდურები, ფეხები და ხელები და მტევნები, ბრჭყალები და კაუჭები, სარტყელები და ღვედები და ფიზიკურ უნარშეზღუდულთათვის განკუთვნილი სხვა გაურკვეველი დანიშნულების ხელსაწყოები ელაგა. ოთახის შუაგულში, იქ, სადაც ჯერ კიდევ იყო დარჩენილი თავისუფალი ადგილი, რიგებად ეწყო ყვითელი პლასტმასის სკამები და ფეხსაცმლის გასასინჯი ტაბურეტი. ჯონსონი ერთ-ერთ სკამზე წამოსკუპდა, ფეხი ტაბურეტზე შემოდო და საკუთარ ფეხს პირქუში სახით მიაშტერდა. ფეხსაცმლის ჭვინტს პირი ისევ დაელო და ბიჭს იგი ბრეზენტის ნაჭრით ამოეკემსა; სხვა ადგილებიც დაკემსილი იყო იმით, რაც, სავარაუდოდ, ოდესღაც ფეხსაცმლის ენა უნდა ყოფილი-

ყო. ორივე მხარე, თასმების ნაცვლად, ბან-რის ნაჭრებით იყო გაკვანძული.

შეფარდს ალელეებისგან სახე ნამოუნითლდა; გული ამოვარდნაზე ჰქონდა.

მაღაზიის უკანა მხრიდან გამყიდველი გამოჩნდა. ილლიაში ახალი ფეხსაცმელი ჰქონდა ამოჩრილი.

„ამჯერად ზუსტად დავსვი! კმაყოფილებით თქვა გამყიდველმა. ის გასასინჯტაბურეტზე დაჯდა და ფეხსაცმელი ზევით ასწია, თან ილიმებოდა, თითქოს ამბობდა აი, ხომ ხედავთ, რა ჯადოსნური რალაც გავაკეთეო. ფეხსაცმელი შავი ფერის პრიალა, უფორმო საგანი იყო, საზიზღრად ლაპლაპებდა. კარგად გაპრიალებულ ბლავგ იარალს ჰგავდა. ჯონსონმა ფეხსაცმელს დაღვრემილი სახით შეხედა.

„ამ ფეხსაცმლით ვერც კი მიხვდები, რომ დადიხარ. გეგონება, თვითონ დადის!“

გამყიდველმა ლაპლაპა ვარდისფერი მელიოტი თავი დახარა და ფრთხილად შეუდგა ბანრის გახსნას. მან ბიჭს ძველი ფეხსაცმელი გახადა ისე, თითქოს ჯერ კიდევ ცოცხალ ცხოველს ატყავებდა. დაძაბული სახე ჰქონდა. ბინძური წინდით შემოსილი ფეხის მასის დანახვაზე შეფარდს გული აერია. თვალი მოარიდა, სანამ ბიჭს ახალ ფეხსაცმელს არ ჩააცვამდნენ. გამყიდველმა ფეხსაცმელს თასმები ხელის სწრაფი მოძრაობით გაუყარა და შეკრა.

„ახლა ადექი და გაიარე, ნახავ როგორ იფრენ“, თვალის ჩაკვრით უთხრა გამყიდველმა ბიჭს.

„ამ ფეხსაცმელებში ვერც კი მიხვდება, რომ ფეხის პრობლემა აქვს“.

„შეფარდს სახე სიამოვნებისგან უბრწყინავდა.

ჯონსონი ადგა და რამდენიმე ნაბიჯი გადადგა. მყარად დადიოდა, მოკლე ფეხს დაბლა თითქმის აღარ ადგამდა. შემდეგ ერთი წამით შედგა, გაშეშებული, დანარჩენებისკენ ზურგით მდგომი.

„შესანიშნავია!“ თქვა შეფარდმა ისე, თითქოს ბიჭს ახალი ხერხემალი აჩუქა.

ჯონსონი მოტრიალდა. ტუჩები თხელი ყინულის ზოლად მოეკუმა. სკამთან დაბ-

რუნდა და ფეხსაცმელები გაიხადა. შემდეგ, ძველები ჩაიცვა და თასმების შეკვრას შეუდგა.

„გინდა სახლში წაიღო და ცოტა ხანა იქ შეეჩვიო, არა?“ ჩურჩულით ჰკითხა გამყიდველმა.

„არა, მის ჩაცმას საერთოდ არ ვაპირებ“.

„რა ჭირს?“ ხმას აუნია შეფარდმა.

„არ მჭირდება ახალი ფეხსაცმელი. თუ დამჭირდა, ვიცი, მე თვითონ როგორ ვიშოვო“. თქვა ჯონსონმა გაქვავებული სახით, მაგრამ მის თვალეში გამარჯვების სხივი აკიაფდა.

„ბიჭიკო, პრობლემა ფეხში გაქვს, თუ თავში?“ გამოსცრა კბილებში გამყიდველმა.

„მიდი, მიდი, თავი გაიგრილე, ტვინი არ გადაგენვას“. მიუგო ბიჭმა.

„გამყიდველი პირქუში, მაგრამ ამაყი სახით სკამიდან წამოდგა. ფეხსაცმელი თასმით ცალ ხელზე ჰქონდა ჩამოკონწილებული.

„ამ ფეხსაცმელებს რა ვუყო?“ ჰკითხა შეფარდს გამყიდველმა.

„შეფარდს სახე სიბრაზისგან მუქი ვარდისფერი გაუხდა. ის მის წინ ხელოვნურ ხელზე მიმაგრებულ ტყავის კორსეტს მიშტერებოდა.

გამყიდველმა კითხვა გაუმეორა.

„შეახვიეთ“, ჩუმად ჩაილაპარაკა შეფარდმა და ჯონსონს გადახედა.

„ეტყობა, ამისთვის ჯერ არ მომწიფებულა. მე კი მეგონა, უკვე გაიზარდა“.

ჯონსონმა მას აღმაცერად შეხედა.

„ამაზე ადრე უნდა გეფიქრათ“ თქვა ბიჭმა.

იმ ღამეს სასტუმრო ოთახში ისხდნენ და, როგორც წესი, კითხულობდნენ. შეფარდი, მოლუშული სახით, თავის „სანდეი ნიუ იორკ თაიმსში“ იყო ჩაფლული. უნდოდა ხასიათზე მოსულიყო, მაგრამ, როგორც კი დანუნებული ფეხსაცმელი გაახსენდებოდა, გუნება-განწყობილება ისევ უფუჭდებოდა. ჯონსონისკენ გახედვისაც

კი ეშინოდა. შეფარდი მიხვდა, რატომ თქვა ბიჭმა ფეხსაცმელზე უარი – მას შეეშინდა. მასში გაღვიძებული მადლიერების გრძნობის შეეშინდა. არ იცოდა, რა მოეხერხებინა იმ თავისი ახალი „მე“-თვის, რომელსაც ნელ-ნელა აცნობიერებდა. მიხვდა, რომ იმას, რაც იგი ადრე იყო, საფრთხე შეექმნა და საკუთარი თავისა და შესაძლებლობების პირისპირ პირველად აღმოჩნდა. საკუთარი პიროვნება ეჭვის ქვეშ დააყენა. შეფარდმა იგრძნო, რომ ბიჭზე გული ოდნავ მოუღება და ეს არ ესია მოგონა. რამდენიმე წუთში გაზეთი ძირს დაუშვა და მზე-რა ბიჭს მიაპყრო.

ჯონსონი დივანზე იჯდა და ენციკლოპედიის ზემოდან მონუსხულივით სადღაც იყურებოდა. თითქოს შორს რაღაცას უსმენდა. შეფარდი ბიჭს დაჟინებით უმზერდა, მაგრამ ბიჭი კვლავ რაღაცას უსმენდა და თავს არ აბრუნებდა. სანყალი ბიჭი, როგორი დაბნეულია, ფიქრობდა შეფარდი. მთელი საღამო ასე იჯდა დაღვრემილი სახით, გაზეთს კითხულობდა და ერთი სიტყვაც კი არ უთქვამს დაძაბულობა რომ გაეფანტა.

„რუფუს“, თქვა შეფარდმა. ჯონსონი ისევ ისე, გაუნძრევლად იჯდა და რაღაცას უსმენდა.

„რუფუს“, დაიწყო შეფარდმა ჩუმი, მომაჯადოვებელი ხმით, „შენ ამ ქვეყნად, რაც გინდა, ის შეგიძლია გახდე. შეგიძლია იყო მეცნიერი ან არქიტექტორი, ან ინჟინერი, ან ნებისმიერი რამ, რასაც მოისურვებ და იმ საქმეში შეგიძლია იყო საუკეთესო საუკეთესოებს შორის“.

მან უცებ წარმოიდგინა, რომ მისი ხმა ბიჭში მისი სულის შავი ხვრელების გავლით აღწევდა. ჯონსონი წინ გადაიხარა, მაგრამ შეფარდისთვის არ შეუხედავს. ქუჩაში მანქანის კარის მიჯახუნების ხმა გაისმა. შემდეგ სიჩუმე ჩამოვარდა. ცოტა ხანში კი კარებზე ზარის რეკვა ატყდა.

შეფარდი წამოხტა და კარი გააღო. იქ, ადრე რომ იყო მოსული, ისევ ის პოლიციელი იდგა. ტროტუართან პატრულის მანქანა იცდიდა.

„თუ შეიძლება, ის ბიჭი უნდა ვნახო“, თქვა პოლიციელმა.

შეფარდმა წარბი შეიკრა და განზე გადაგა.

„მთელი საღამო აქ იყო. თავდებში შემიძლია დავუდგე“.

„პოლიციელი სასტუმრო ოთახში შევიდა. ჯონსონი ისევ თავის წიგნში იყო ჩაფლული. ცოტა ხანში თავი ასწია შენუხებულ სახით, ვინმე გამოჩენილ ადამიანს რომ მუშაობას შეანყვეტინებენ, ისე.“

„მეგობარო, დაახლოებით ნახევარი საათის წინ ვინთერ ევენიუზე სამზარეულოს ფანჯარაში რას უყურებდი, ხომ ვერ მტყუვი?“

„შენყვიტეთ ამ ბიჭის დევნა. პასუხს ვაგებ, რომ ის აქ იყო. მეც აქ ვიყავი მასთან ერთად“.

„ვერ გაიგეთ, რა გითხრათ? სულ აქ ვიყავი“, თქვა ჯონსონმა.

„შენნაირ ნაფეხურებს ყველა არ ტოვებს“, თქვა პოლიციელმა და ბიჭის თათს თვალი შეავლო.

„შეუძლებელია, რომ მისი ნაფეხურები ყოფილიყო“, გაბრაზებულმა შეუბღვირა პოლიციელს შეფარდმა.

„მთელი ამ დროის განმავლობაში აქ იყო. ამოდ ხარჯავთ საკუთარ დროსაც და ჩვენსაც“.

იგრძნო, რომ სიტყვამ „ჩვენსაც“ საბოლოოდ დაუსვა ბეჭედი ბიჭთან სოლიდარობას.

„ყელში ამომივიდა“, თქვა შეფარდმა. „ფეხის განძრევა გეზარებათ, რომ გარეთ გახვიდეთ და იპოვოთ ის, ვინც ამ საქმეებს სჩადის. ავტომატურად აქეთ გამორბიხართ“.

პოლიციელს მისი ნათქვამისთვის ყურადღება არ მიუქცევია და ჯონსონის ძებნა გააგრძელა. მისი მსუქანი სახიდან ორი წვრილი და დაკვირვებული თვალი იყურებოდა. ბოლოს, ისევ გასასვლელი კარებისკენ დაბრუნდა.

„ადრე თუ გვიან მაინც დავიჭერთ, თავი ფანჯარაში რომ ექნება შეყოფილი და კუდი გარეთ დარჩება“ თქვა პოლიციელ-

მა. შეფარდმა პოლიციელი კარებამდე მი-
აცილა და კარი მის ზურგს უკან მიხურა.
ხასიათი ოდნავ გამოუკეთდა. სწორედ ეს
სჭირდებოდა. უკან რომ დაბრუნდა, სახე-
ზე მოუთმენლობა ეწერა. ჯონსონს წიგნი
დაეკეცა და იქვე იჯდა. სახეზე ეშმაკური
ლიმილი დასთამაშებდა.

„მადლობა“, თქვა ბიჭმა.

შეფარდი ადგილზე გაქვავდა. ბიჭი
მტაცებელივით იყურებოდა. აშკარად და-
სცინოდა.

„შენც კარგი მატყუარა ყოფილხარ“,
თქვა ბიჭმა.

„მატყუარა?“ წაილულულა შეფარდმა.
ნუთუ ბიჭი გაძვრა და ისევ დაბრუნდა?
თვალეში დაუბნელდა. შემდეგ უცებ გაბ-
რაზეული ჯონსონს მივარდა.

„გასული იყავი?“ გაცოფებულმა ჰკითხა
ბიჭს. „არ დამინახია, როდის წახვედი“.

ბიჭს მხოლოდ გაელიმა.

„შენ ხომ სხვენზე ახვედი ნორტონის
სანახავად“, თქვა შეფარდმა

„არა. ეგ ბიჭი გიჟია. იმ იდიოტურ ტე-
ლესკოპში ყურების მეტი არაფერი აინტე-
რესებს“.

„ნორტონი არ მაინტერესებს“, მკვახედ
მიუგო შეფარდმა. „შენ თვითონ სად იყა-
ვი?“

„მე ჩემთვის მარტო ვიჯექი იმ ვარდის-
ფერ კასრზე. მოწმე არ მყავს“.

შეფარდმა ცხვირსახოცი ამოიღო და
შუბლი მოიწმინდა. სცადა გაელიმა.

ჯონსონმა თვალეები დაუბრიალა.

„შენ ჩემი არ გჯერა“, თქვა მან ისეთი-
ვე ჩახლეჩილი ხმით, როგორც იმ ღამეს იმ
ჩაბნელებულ ოთახში ორი დღის წინ. „შენ
ამტყიცებ, რომ თითქოს ჩემი გჯერა, მაგ-
რამ სინამდვილეში ეს ასე არ არის. საქმე
საქმეზე რომ მივა, სხვებივით აორთქლდე-
ბი“. ბიჭს ხმა უფრო ჩაეხლიჩა. ტონი კი
ირონიული და ბოლოს აშკარად დამცინავი
გაუხდა. „შენ ჩემი არ გჯერა. ჩემ მიმართ
არანაირი ნდობა არ გაქვს“, დაიჩვილა
ბიჭმა. „შენი თავი იმ პოლიციელზე ჭკვი-
ანი ნუ გგონია. მთელი ის ზღაპრები ფე-
ხის ნაკვალევზე უბრალოდ მახე იყო, მეტი

არაფერი. არანაირი ნაკვალევი იქ არ ყო-
ფილა. იქ, უკან ყველგან ბეტონი აგია, მე
კი ფეხები მშრალი მქონდა“.

შეფარდმა ცხვირსახოცი ნელი მოძრა-
ობით ისევ ჯიბეში ჩაიდო, ტახტზე დაეშვა
და ფეხქვეშ დაგებულ ხალიჩას მიაშტერ-
და. ბიჭის თათი ისევ მის მხედველობის
არეში რჩებოდა. ახლად შეკონინებული
ფეხსაცმელი თითქოს ჯონსონის სახით
უცინოდა. დივნის ბალიშს ხელი ისე მაგ-
რად მოუჭირა, რომ მტევნის ძვლები გა-
უთეთრდა. უცებ მთელ სხეულში ციების
მსგავსად საშინელმა სიძულვილმა დაუა-
რა. სძულდა მისი ფეხსაცმელიც, მისი ფე-
ხიც, თვითონ ისიც. სიძულვილი ახრჩობ-
და. საკუთარ თავზე იყო გაცოფებული.
უცებ ბიჭს მხარში სწვდა და მაგრად მოუ-
ჭირა, თითქოს ეშინოდა არ დაცემულიყო.

„მისმინე, ვიცი, რომ იმ ფანჯარაში ჩემ
ჯინაზე იყურებოდი. ეს გინდოდა, მეტი
არაფერი, გინდოდა ჩემი განზრახვისთვის,
დაგხმარებოდი, ძირი გამოგეთხარა, მაგ-
რამ ჩემი განზრახვა ურყევია. მე შენზე
ძლიერი ვარ. შენზე ძლიერი ვარ და მინდა
გადაგარჩინო. სიკეთე გაიმარჯვებს“.

„ვერა, თუ ის მართალი არ არის, თუ ის
სწორი არ არის“, თქვა ბიჭმა

„ჩემი განზრახვა ურყევია“, გაიმეორა
შეფარდმა, „მინდა გადაგარჩინო“.

„ჯონსონს სახე კვლავ დამცინავი გა-
უხდა. „შენ მე ვერ გადამარჩენ. შენ მალე
მეტყვი, რომ ამ სახლიდან უნდა წავიდე. ის
წინა ორი საქმეც ჩემი გაკეთებულია, პირ-
ველიც და მეორეც მაშინ გავაკეთე, როცა,
წესით, კინოში უნდა ვყოფილიყავი“.

„მე არ ვაპირებ შენს აქედან გაგდებას“,
თქვა შეფარდმა მონოტონური, მექანიკუ-
რი ტონით. „მე შენ უნდა გადაგარჩინო“.

ჯონსონმა თავი წინ წაიღო. „შენი თავი
გადაარჩინე“, ჩაისისინა ბიჭმა. „მე ვერავინ
გადამარჩენს, იესოს გარდა“.

შეფარდს ჩუმად ჩაეცინა. „შენ მე ვერ
მომატყუებ. ეგ მე შენ თავიდან ჯერ კიდევ
რეფორმატორიუმში ყოფნის დროს ამოგი-
რეცხე. მაგისგან მაინც გიხსენი“.

ჯონსონს სახის კუნთები დაეძაბა. სა-

ხეზე ისეთი ზიზლი გამოეხატა, რომ შეფარდმა უკან დაიწია. ბიჭის თვალები იმ სარკესავით იყო, ყველაფერს რომ ამახინჯებს. შეფარდმა მასში საკუთარი თავი ძლივს ამოიცნო – იგი საზიზლარი და მახინჯი იყო.

„მე შენ გაჩვენებ“, ჩურჩულით თქვა ბიჭმა. შემდეგ უცებ წამოხტა და კარისკენ გავარდა, თითქოს ერთი სული ჰქონდა, შეფარდს ხელიდან როდის დაუსხლტებოდა, მაგრამ შემოსასვლელი კარის ნაცვლად უკანა კარიდან გავიდა. შეფარდმა ბიჭს მზერა გააყოლა, სანამ იგი არ გაუჩინარდა. გაიგონა მისი ოთახის კარი როგორ გაჯახუნდა. ესე იგი ის ნასვლას არ აპირებდა. შეფარდს თვალები უცებ გაეყინა, უაზრო და უსიცოცხლო გაუხდა, თითქოს ბიჭის აღსარებით მოგვრილმა შოკმა მის ცნობიერებაში მხოლოდ ახლა შეაღწია.

„ნეტავ წავიდოდეს“, ჩუმად ჩაილაპარაკა შეფარდმა. „ნეტავ ახლა თავისი ნებით წავიდოდეს“.

მეორე დილას, საუზმეზე ჯონსონი ბაბუამისის კოსტუმში გამოწყობილი გამოეცხადათ, იმ კოსტუმში, ბიჭს სულ პირველად მოსვლის დროს რომ ეცვა. შეფარდმა ეს არ შეიმჩნია, მაგრამ ბიჭის გამომეტყველებიდან ცხადი იყო, რაც მან ისედაც იცოდა, რომ იგი ხაფანგში აღმოჩნდა და რომ დღეიდან მხოლოდ ნერვების ბრძოლა იწყებოდა, რომელშიც გამარჯვებული ჯონსონი გამოვიდოდა. ნეტავ ბიჭი საერთოდ არ ენახა. თანაგრძნობისას განცდილმა მარცხმა შეფარდი დაამუნჯა. როგორც კი მოახერხა, სახლიდან გავიდა და მთელი დღე საღამოს სახლში დაბრუნების ეშინოდა. იმედს არ კარგავდა, რომ, როცა დაბრუნდებოდა, ბიჭი წასული დახვდებოდა. ბაბუამისის კოსტიუმი, სავარაუდოდ, ბიჭის წასვლაზე მიუთითებდა. შუადღეს ეს მოლოდინი კიდევ უფრო გაიზარდა. სახლში რომ დაბრუნდა და შესასვლელი კარი გააღო, მღელვარებისგან გული გამალებით უცემდა.

შეფარდი დერეფანში შეჩერდა და ჩუმად სასტუმრო ოთახში შეიხედა. მისი მოლოდინით სავსე გამომეტყველება უცებ გაქრა და სახეზე ისე დაბერდა, როგორც მისი ქალარა თმა. ბიჭები დივანზე გვერდიგვერდ ისხდნენ და ერთი და იმავე წიგნს კითხულობდნენ. ნორტონს ლოყა ჯონსონის შავი კოსტიუმის სახელოზე ჰქონდა მიდებული. ჯონსონი კითხულობდა და თან თითს წიგნის სტრიქონებს აყოლებდა. უფროსი ძმა და უმცროსი ძმა. შეფარდი ამ სცენას გაქვავებული თითქმის ერთი წუთის განმავლობაში უყურებდა. შემდეგ ოთახში შევიდა, პალტო გაიხადა და სკამზე დააგდო ისე, რომ იგი ბიჭებს არც კი შეუმჩნევიათ. შეფარდი სამზარეულოში შევიდა.

ლეოლა ყოველ შუადღეს წასვლის წინ ვახშამს გაზქურაზე ტოვებდა. შეფარდმა კერძი მაგიდაზე დადო. თავი სტკიოდა და ნერვები დაჭიმული ჰქონდა. სამზარეულოს სკამზე ჩამოჯდა და იქვე დარჩა. დეპრესიაში იყო. აინტერესებდა, შეძლებდა თუ არა ჯონსონი ისე გამოეყვანა წყობიდან, რომ აეძულებინა სახლიდან საკუთარი ნებით წასულიყო. გასულ ღამეს, მაგალითად, ქრისტესთან დაკავშირებით გააცოფა. ჯონსონი კი გააცოფა, მაგრამ თვითონ დეპრესიაში ჩავარდა. იქნებ უბრალოდ უთხრას ბიჭს, რომ წავიდეს? აღიაროს, რომ დამარცხდა. რომ წარმოიდგინა, რომ ჯონსონი ისევ უნდა ენახა, ცუდად გახდა. ბიჭი მას როგორც დამნაშავეს, როგორც სულით კეთროვანს, ისე უმზერდა. შეფარდმა პატივმოყვარეობის გარეშეც მშვენივრად უწყოდა, რომ ის კარგი კაცი იყო და რომ თავის თავთან სასაყვედურო არაფერი ჰქონდა. ახლა შეფარდის გრძნობები ჯონსონის მიმართ უკვე ნაძალადევი იყო. უნდოდა მის მიმართ ძველი თანაგრძნობა დაებრუნებინა. უნდოდა ჰქონოდა იმის შესაძლებლობა, რომ დახმარებოდა. ნატრობდა, დამდგარიყო ის დრო, როცა სახლში არავინ იქნებოდა მისი და ნორტონის გარდა, როცა ერთადერთი პრობლემა ბავშვის ეგოიზმი და მისი მარტოობა იქ-

ნებოდა.

შეფარდი წამოდგა, თაროდან თეფშები ჩამოიღო და გაზქურასთან მიიტანა. მექანიკურად მოქმედებდა. თეფშებზე ხორცის რაგუ ბოსტნეულის გარნირთან ერთად და ლობიო გადმოიღო. როგორც კი სუფრა გაანყო, ბიჭებს დაუძახა. ბიჭებმა თან წიგნიც მოიტანეს. ნორტონმა თავისი სკამი ჯონსონის სკამთან ახლოს მიაჩოჩა. ორივენი მაგიდის ცალ მხარეზე მოთავსდნენ და წიგნი შუაში დაიდეს. შავი წიგნი იყო წითელი გვერდებით.

„ეგ რა არის, რას კითხულობთ?“ იკითხა შეფარდმა და მაგიდას მიუჯდა.

„წმინდა ბიბლიას“, მიუგო ჯონსონმა.

ღმერთო, მომეცი ძალა, ჩუმად ჩაილაპარაკა შეფარდმა.

„ჩვენ ის ხუთ ცენტრიანი მალაზიიდან ავნიეთ“, თქვა ჯონსონმა

„ჩვენ?“ ნაილულულა შეფარდმა. იგი ნორტონისკენ შებრუნდა და გამომწვევად შეხედა. ბიჭს სახე უბრწყინავდა და თვალეში სიხარულის სხივი ედგა. ეს ცვლილება ბიჭში შეფარდმა მხოლოდ ახლა შეამჩნია და, ცოტა არ იყოს, გაოცდა. ბავშვს უცნაური გამოცოცხლება ეტყობოდა. ტანზე ცისფერი კუბოკრული პერანგი ეცვა და თვალეში ისეთი ღია ცისფერი ჰქონდა, შეფარდს ადრე რომ არასდროს ენახა. მასში რალაც ახალი, უცნაური სიცოცხლე ჩქეფდა, რომელიც ახალი, გაცვეთილი მანკიერების ნიშანი უფრო იყო.

„ახლა, იპარავ კიდევ?“ დაუბრიალა თვალეში შეფარდმა ბავშვს. „სიკეთის კეთება ვერ ისწავლე, ქურდობა კი კარგად გცოდნია“.

„არა, არ იცის“, ჩაერია ჯონსონი. „მე მოვიპარე. ის მხოლოდ მიყურებდა. ის არ უნდა შეიბღალოს. ჩემთვის კი სულერთია. მაინც ჯოჯოხეთში მივდივარ“.

შეფარდი დადუმდა.

„თუ არ მოვინანიებ“, თქვა ჯონსონმა

„მოინანიე, რუფუს“, მუდარის ხმით თქვა ნორტონმა. „მოინანიე, გესმის? არ გინდა, ნუ წახვალ ჯოჯოხეთში“.

„სისულელეს ნუ ლაპარაკობ“, თქვა შე-

ფარდმა და ბავშვს გამომწვევი მზერა ესროლა. „თუ მოვინანიებ, მქადაგებელი ვიქნები. თუ აკეთებ, უნდა გააკეთო, სანახევროდ კეთებას აზრი არ აქვს“.

„შენ რა გინდა გამოხვიდე, ნორტონ?“ ჰკითხა შეფარდმა ბიჭს გაღიზიანებული ტონით, „შენც მქადაგებელი?“

ბავშვს სიხარულისგან თვალეში გაუბრწყინდა. „კოსმონავტი!“ ყვირილით უპასუხა მან.

„შესანიშნავია“, თქვა შეფარდმა

„ეგ კოსმოსური ხომალდები ხეირს ვერ დაგაყრის, თუ იესოს არ ირწმუნებ“, თქვა ჯონსონმა, თითი დაისველა და ბიბლიის ფურცვლა დაიწყო.

„ნაგიკითხავ, სადაც ეს წერია“.

შეფარდი წინ გადაიხარა და გულმოსული ხმით თქვა: „დადე ეგ ბიბლია, რუფუს და სადილი ჭამე“.

ჯონსონი ფურცვლას განაგრძობდა.

„დადე-მეთქი ეგ ბიბლია!“ უყვირა შეფარდმა

ბიჭი გაჩერდა და თავი ასწია. შემინებული, მაგრამ ნასიამოვნები გამომეტყველება ჰქონდა.

„ეგ წიგნი იმისთვის გინდა, რომ უკან ამოეფარო“, თქვა შეფარდმა. „ეგ მშიშრებისთვის არის, მათთვის, ვისაც საკუთარ ფეხზე დგომა და რალაცების დამოუკიდებლად გაგების ეშინია“.

ჯონსონმა თვალი თვალში გაუყარა. სკამი მაგიდიდან ოდნავ უკან გასწია.

„შენ ეშმაკისგან ხარ შეპყრობილი. მარტო მე არა, შენც“.

შეფარდი მაგიდის მეორე მხრიდან წიგნს გადასწვდა, რომ წაერთმია, მაგრამ ჯონსონმა დაასწრო, წიგნი ააცალა და მუხლზე დაიდო.

შეფარდს გაეცინა. „შენ მაგ წიგნის არ გნამს, თვითონაც იცი, რომ არ გნამს!“

„მნამს!“ თქვა ჯონსონმა. „შენ რა იცი, რისი მნამს და რისი არა“.

„შეფარდმა თავი გააქნია. „არ გნამს. მაგისთვის ზედმეტად ჭკვიანი ხარ“.

„მე არ ვარ ზედმეტად ჭკვიანი“, ნაიბურტყუნა ბიჭმა. „შენ არაფერი იცი ჩემ

შესახებ. „თუნდაც არ მნამდეს, იქ მაინც სიმართლე წერია“.

„არ გნამს! გაიმეორა შეფარდმა და სახე დაეჯღანა.“

„მნამს!“ სულმოუთქმელად უპასუხა ჯონსონმა. „გაჩვენებ, რომ მნამს!“

ბიჭმა მუხლზე დადებული წიგნი გადაშალა, იქიდან ერთი ფურცელი ამოხია და პირში ჩაიტენა. თან შეფარდს თვალს არ ამორებდა. შემდეგ ყბები გაშმაგებით აამოძრავა და ქალაღი კნანაკუნით დაღეჭა.

„მორჩი მაგას“, თქვა შეფარდმა დაღლილი ხმით. „მორჩი“.

ბიჭმა ბიბლია მალლა ასწია, კბილებით ერთი ფურცელი მოახია და მისი ლეჭვა დაიწყო. თვალელები უელავდა.

ახლა კი იმარჯვა შეფარდმა, მოულოდნელად მაგიდაზე გადაიხარა და წიგნი ხელიდან გააგდებინა.

„დატოვე მაგიდა“, ცივად ჩაილაპარაკა შეფარდმა.

ჯონსონმა გადაყლაპა, რაც პირში ედო. თვალელები ისე გაუფართოვდა, თითქოს დიდებული რამ იხილა.

„მე ის შევჭამე!“ ამოისუნთქა ბიჭმა. „მე ის შევჭამე, როგორც ეზეკიელმა და პირში თაფლის სიტკბო ვიგრძენი“.

„დატოვე მაგიდა“, გაიმეორა შეფარდმა და ხელელები თევზის გვერდით მომუშტა.

„მე ის შევჭამე!“ ყვიროდა ბიჭი. მისი სახე რალაც სასწაულის ძალით გარდაიქმნა. „მე ის შევჭამე, როგორც ეზეკიელმა და ამიერიდან შენი საჭმელი აღარ მჭირდება და არც არასდროს არ დამჭირდება.“

„მამინ, ნადი“, თქვა შეფარდმა ამჯერად უკვე მშვიდად. „ნადი, ნადი“.

ბიჭი წამოდგა, ბიბლია აიღო და დერეფნისკენ გაემართა. კარებთან წამით შეჩერდა, ბნელი აპოკალიფსის ზღურბლზე მდგარი პატარა შავი ფიგურასავით.

„ემმაკისგან ხარ შეპყრობილი“, თქვა მან გამარჯვებული ხმით და გაუჩინარდა.“

ვახშმის შემდეგ შეფარდი სასტუმრო ოთახში მარტოდ-მარტო იჯდა. ჯონსონმა

სახლი დატოვა, მაგრამ შეფარდს არ სჯეროდა, რომ ბიჭი ასე უბრალოდ წავიდოდა. დღეს შვებით პირველად ამოისუნთქა. მოთენთილი იყო, აციებდა. ისეთი შეგრძნება ჰქონდა, რომ ავად ხდებოდა. სხეულში შიში გომბეშოსავით ჩაუსახლდა. ასე უბრალოდ ადგა და წავიდა? არა, ასეთი იმედგამაცრუებელი ფინალი ჯონსონის სტილი არ იყო; ის დაბრუნდებოდა, რომ რამე დაემტკიცებინა. შესაძლოა, ერთი კვირის შემდეგ დაბრუნდეს და მისი სახლი ცეცხლს მისცეს. ახლა უკვე შეუძლებელი აღარაფერია.

შეფარდმა გაზეთი აიღო. ცდილობდა წაეკითხა, მაგრამ ერთი წუთიც არ იყო გასული, რომ გაზეთი იქვე მიაგდო, წამოდგა და დერეფანში გავიდა. რალაცას უსმენდა. იქნებ სხვენში იმალება? სხვენში ავიდა და კარები შეაღო.

ოთახში ლამპა ენთო და კიბეებს მკრთალი შუქით ანათებდა. ჩამი-ჩუმი არ ისმოდა.

„ნორტონ“, დაიძახა შეფარდმა, „მანდ ხარ?“ პასუხი არავინ გასცა. შეფარდი ვინაშე კიბეზე ავიდა, რომ უკეთესად დაენახა.

ლამპის შუქის უჩვეულო ფორმის აჩრდილებს შორის ნორტონი იჯდა და თვალი ტელესკოპისთვის მიედო.

„ნორტონ, ხომ არ იცი, რუფუსი სად წავიდა?“

ბავშვი მისკენ ზურგშექცევით იჯდა, მოკუზული, დაძაბული, დიდი ყურები თითქოს პირდაპირ მხრებს შორის ამოზრდოდა. უცებ, მან ხელი აიქნია და ტელესკოპს უფრო ახლოს მიეკრა, თითქოს ამ მანძილიდან კარგად ვერ დაინახავდა.

„ნორტონ!“ ხმას აუწია შეფარდმა.

ბავშვი არ განძრეულა.

„ნორტონ!“ დაიყვირა შეფარდმა

ბავშვი როგორც იქნა მოტრიალდა. თვალელები არაბუნებრივად უბრწყინავდა. რამდენიმე წამი დასჭირდა, მიმხვდარიყო, რომ მის წინ შეფარდი იდგა.

„მე ის ვიპოვე!“ სულმოუთქმელად წამოიძახა ბავშვმა.

„ვინ იპოვე?“ ჰკითხა შეფარდმა.

„დედიკო!“

შეფარდი კარის ზღურბლზე გაშემდა. აჩრდილების ტვერი ბავშვის ირგვლივ კიდევ უფრო გაიზარდა.

„მოდით და ნახეთ!“ დაიყვირა ბავშვმა. მან ოფლიანი სახე თავისი კუბოკრული პერანგის ბოლოთი მოინმინდა და თვალი ისევ ტელესკოპს მიადო. დაძაბულობისგან ზურგი გაუშემდა. უცებ, ისევ აიქნია ხელი.

„ნორტონ! ტელესკოპში არაფერი ჩანს, ვარსკვლავების გუნდების გარდა. გეყოფა, ერთი ღამისთვის საკმარისია, რაც ნახეთ. ჯობს დასაძინებლად წახვიდე. რუფუსი სად არის, ხომ არ იცი?“

„ის იქ არის!“ დაიყვირა ბავშვმა ისევ, რომ ტელესკოპს არ მოშორებია. „მან ხელი დამიქნია!“

„თხუთმეტ წუთში სანოლში უნდა იყო. გესმის ჩემი, ნორტონ? ბავშვმა გაშმაგებით დაინყო ხელის ქნევა.“

„სერიოზულად გეუბნები“, თქვა შეფარდმა „თხუთმეტ წუთში მოვალ და ვნახავ, სანოლში ხარ, თუ არა“.

შეფარდი კიბეზე დაეშვა და სასტუმრო ოთახში დაბრუნდა. შემდეგ შემოსასვლელ კართან მივიდა და არემარეს თვალი სწრაფად მოავლო. ცა ვარსკვლავებით იყო სავსე, იმ ვარსკვლავებით, რომლებამდეც მას გულუბრყვილოდ ეგონა, რომ ჯონსონი მიაღწევდა. სახლის უკან, რომელიღაც პატარა ტყიდან ბაყაყის ყრუ ყიყინი ისმოდა. შეფარდი ისევ თავის სკამზე ჩამოჯდა და რამდენიმე წუთი ასე იჯდა. გადანყვიტა დასაძინებლად წასულიყო. ხელები სკამის სახელურებზე დააწყო, წინ გადაიხარა და უცებ, კატასტროფის შესახებ ადრეული შეტყობინების მკივანა ხმის მსგავსი პოლიციის მანქანის სირენის ხმა შემოესმა, რომელიც ნელ-ნელა მათ უბანს უახლოვდებოდა და ბოლოს ერთი ამოიკვნესა და მათ სახლთან გაჩერდა.

შეფარდს თითქოს მხრებზე რაღაც ცივი დაანვა, თითქოს ცინულის მოსასხამი შემოახვიეს. კართან მივიდა და გაალო. ბილიკზე მისი სახლის მიმართულებით ორი პოლიციელი მოდიოდა, რომლებსაც შუაში

მათზე ხელბორკილებით მიბმული და ბოროტად მომზირალი ჯონსონი მოჰყავდათ. პოლიციელებს უკან რეპორტიორი მოჰყვებოდა, ხოლო კიდევ ერთი პოლიციელი საპატრულო მანქანაში იცდიდა.

„ესეც, თქვენი ბიჭი“, თქვა იმ პოლიციელმა, რომელსაც ყველაზე მკაცრი გამომეტყველება ჰქონდა. „არ გითხარით, რომ დავიჭერდით?“

ჯონსონმა ველური გამომეტყველებით ხელი ქვევით დაიქნია.

„მე თქვენ გელოდით!“ თქვა ბიჭმა. „თქვენ ვერასოდეს დამიჭერდით, მე რომ არ მდომებოდა, რომ დავეჭირეთ. ეს ჩემი იდეა იყო“. იგი პოლიციელებს მიმართავდა, თუმცა, ამ დროს შეფარდს უყურებდა. შეფარდმა ცივი მზერა შეაგება.

„რატომ გინდოდათ, რომ დავეჭირეთ?“ ჰკითხა ბიჭს რეპორტიორმა, რომელიც აქეთ-იქით აწყდებოდა, რომ როგორმე ჯონსონის გვერდით აღმოჩენილიყო.

„შეგნებულად რატომ ცდილობდით, რომ დავეჭირეთ?“ ამ შეკითხვამ და შეფარდის გამომეტყველებამ ბიჭი მთლად გააცოფა.

„აი, ამ ვითომ იესოსთვის რომ მეჩვენებინა!“ ჩაისისინა ბიჭმა და ფეხი შეფარდისკენ გაიქნია. „თავი ღმერთი ჰგონია. მირჩევნია რეფორმატორიუმში ვიყო, ვიდრე მის სახლში. ციხეში ყოფნა მირჩევნია! ის ეშმაკისგან არის შეპყრობილი. არაფრის გარტყმაში არ არის. თავისი შეშლილი ბავშვიც კი სჯობია ქუთით!“

ჯონსონი წამით შეყოვნდა და მოულოდნელად ამ ყველაფერს ფანტასტიკური წერტილი დაუსვა. „ის მე რაღაცებს მთავაზობდა!“

„შეფარდს სახეზე მკვდრის ფერი დაედო. კარს მიეყუდა, რომ არ წაქცეულიყო.“

„გთავაზობდათ?“ ინტერესით ჩაეკითხა რეპორტიორი. „მაინც რას გთავაზობდათ?“

„ამორალურ რაღაცეებს!“ მიუგო ჯონსონმა „აბა, რას ფიქრობთ, სხვა რა უნდა შემოეთავაზებინა? მაგრამ მისამართი შეეშალა, მე ქრისტიანი ვარ, მე...“.

შეფარდს ტკივილისგან სახე გაუქვავდა. „თვითონაც კარგად იცის, რომ ეს სიმართლე არ არის“, წარმოთქვა მან აკანკალებული ხმით. „იცის, რომ ცრუობს. მე მისთვის, რაც შემეძლო, ყველაფერი გავაკეთე. მე მისთვის უფრო მეტი გავაკეთე, ვიდრე ჩემი საკუთარი შვილისთვის. იმედი მქონდა, რომ გადავარჩენდი და დავმარცხდი, მაგრამ ეს ღირსეული მარცხი იყო. ჩემს თავთან არაფერი მაქვს სასაყვედურო. მე მისთვის არაფერი შემითავაზებია“.

„ხომ არ გახსოვთ, რას გთავაზობდათ?“ არ ეშვებოდა ბიჭს რეპორტიორი. „ზუსტად ვერ გვეტყვი, რას გეუბნებოდათ?“

„ის ბინძური ათეისტია“, მიუგო ჯონსონმა. „მან თქვა, რომ ჯოჯოხეთი არ არსებობს“.

„რადგან ერთმანეთი ნახეს, შეგვიძლია წავიდეთ“. ამოიხენეშა ერთ-ერთმა პოლიციელმა.

„დაიცადეთ“, თქვა შეფარდმა. იგი ერთი საფეხურით ქვევით დაეშვა და ჯონსონს თვალი თვალში გაუყარა. ეს მისი ბოლო სასონარკვეთილი მცდელობა იყო, რომ როგორმე თავი გადაერჩინა.

„სიმართლე თქვი, რუფუს. რაში გჭირდება ასეთი ტყუილი? შენ ბოროტი არ ხარ, უბრალოდ, საშინლად გაქვს თავგზა აბნეული. აუცილებელი არ არის მაგ ფეხის გულისთვის ყველაზე შური იძიო, აუცილებელი არ არის...“.

ჯონსონმა შეფარდისკენ გაიწია.

„ერთი ამას მოუსმინეთ! დაიკვივლა მან. „მე ვიტყუები და ვიპარავ იმიტომ, რომ ეს კარგად გამომდის! ჩემი ფეხი აქ არაფერ შუაშია! კოჭლნი შევლენ პირველნი! ხეიბრებს ერთად შეკრებენ. როცა მე მზად ვიქნები გადასარჩენად, იესო გადამარჩენს და არა ეს მატყუარა აყროლებული ათეისტი და არ ეს...“

„გეყოფა“, თქვა პოლიციელმა და ბიჭი უკან განწია. „უბრალოდ გვინდოდა გენახათ, რომ დავიჭირეთ“, უთხრა მან შეფარდს. ამის თქმაზე პოლიციელები შებრუნდნენ და ჯონსონი თრევა-თრევით

წაიყვანეს. ამ დროს ნახევრად შემოტრიალებული ჯონსონის ყვირილი გაისმა, „ნადავლს კოჭლნი დაეპატრონებიან!“, რომელიც ავტომანქანის ძრავის ხმამ ჩაახშო.

შეფარდი იქვე დარჩა. ოდნავ მოხრილი იმ დაჭრილის მსგავსად, ჯერ კიდევ დგომა რომ შეუძლია. ცოტა ხნის შემდეგ ის სახლში დაბრუნდა და ისევ თავის სკამზე ჩამოჯდა. თვალეები დახუჭა და წარმოედგინა პოლიციაში ყურნალისტებით გარშემორტყმული ჯონსონი ტყუილს ტყუილზე როგორ აცხობდა. „ჩემს თავთან არაფერი მაქვს სასაყვედურო“, ჩურჩულით თქვა შეფარდმა. მისი ყოველი მოქმედება უანგარო იყო. მას ერთადერთი მიზანი ჰქონდა – ჯონსონი გადაერჩინა, რომ ბიჭს ღირსეული საქმეების კეთებაში ეცხოვრა. შეფარდს თავი არ დაუზოგავს, მან საკუთარი რეპუტაცია დაღო სასწორზე, მან ჯონსონისთვის მეტი გააკეთა, ვიდრე საკუთარი შვილისთვის.

„მის ირგვლივ ყველაფერი ყარდა, როგორც სუნი ჰაერში, ისე ახლოს, თითქოს ეს სიმყრალე მისი პირიდან ამოდიოდა.“

„ჩემს თავთან არაფერი მაქვს სასაყვედურო“, აეკვიატა შეფარდს. ხმა ჩაეხლიჩა და პირი გაუშრა. „მე მისთვის მეტი გავაკეთე, ვიდრე საკუთარი შვილისთვის“. უცებ საშინელმა პანიკამ წაღეკა. ესმოდა, როგორ ამბობდა ჯონსონი გამარჯვებული ხმით – „შენ ეშმაკისგან ხარ შეპყრობილი!“

„ჩემს თავთან არაფერი მაქვს სასაყვედურო“, გაიმეორა ისევ შეფარდმა. „მე მისთვის მეტი გავაკეთე, ვიდრე საკუთარი შვილისთვის“. ჯონსონის ხმა, როგორც მბრალდებლის ხმა, ისე ჩაესმოდა ყურში. ამ სიტყვებს თავისთვის ჩუმად იმეორებდა.

შეფარდის სახე ნელ-ნელა ფერისგან დაინრიტა და თეთრი თმის შარავანდედით მოსილი თითქმის გაუჭალარავდა. აკვიატებული სიტყვები ტვინში ექოსავით ესმოდა და მისი თითოეული მარცვალის თავში ყრუდ ურტყამდა. შეფარდს პირი მოეღრცა და თვალეები დახუჭა, რომ ეს გამოცხადება უფრო ცხადად ეხილა. მის თვალწინ ნორტონის სახე წამოიმართა, ცარიელი,

სასონარკვეთილი. ბავშვის მარცხენა თვალი გვერდზე იხედებოდა, თითქოს ტანჯვის მთელი სიცხადით ყურებას ველარ უძლებდა.

შეფარდმა საკუთარი თავისადმი ზიზღი ისე მძაფრად შეიგრძნო, რომ გული შეეკუმშა, ჰაერი არ ჰყოფნიდა. მან მსუნაგი ადამიანივით საკუთარი სიცარიელის კეთილი საქმეებით ამოვსება ინდომა. პატივმოყვარეობის გამო საკუთარი შვილი უარყო. იგი ხედავდა, ღიათვალეობა, გულთამცნობელი ეშმაკი ჯონსონის თვალებით აღმაცერად როგორ უყურებდა. შემდეგ, საკუთარი სახება სულ უფრო და უფრო დაპატარავდა და ბოლოს სიბნელეში შთაინთქა. შეფარდი იჯდა, დამბლადაცემული და განადგურებული.

შეფარდმა წარმოიდგინა ტელესკოპთან მჯდარი ნორტონი. ცარიელი ზურგი და ყურები. ბავშვი მალლა წევს და გამამაგებით იქნევს ხელს. უცებ, სხეულში ბავშვის მიმართ რალაცნაირი მტანჯველი, დაუოკებელი სიყვარულის მოდინება იგ-

რძნო. თითქოს ახალი სიცოცხლე გადაუსხეს. წინ პატარა ბიჭის სახე წარმოუდგა, მხოლოდ გარდაქმნილი; მისი გადარჩენის სურათი; თავიდან ბოლომდე ნათლით მოსილი. სიხარულისგან ამოიოხრა. ამიერიდან ყველაფერს მხოლოდ ნორტონისთვის გააკეთებს. აღარასდროს მისცემს მას ნებას, იტანჯოს. ის მისთვის დედაც იქნება და მამაც. შეფარდი წამოხტა და ბავშვის ოთახისკენ გაიქცა, რომ ჩაეკოცნა, ეთქვა, რომ უყვარდა და რომ ამიერიდან აღარასდროს უღალატებდა.

ნორტონის ოთახში სინათლე ენთო, მაგრამ სანოლი ცარიელი იყო. შეფარდი შებრუნდა და სხვენის კიბეებს აასკდა. კიბის თავზე უცებ უკან დაიხია, როგორც უფსკრულის პირას მდგარმა ადამიანმა. სამფეხა ძირს გადმოვარდნილიყო. ტელესკოპი იატაკზე ეგდო. რამდენიმე ნაბიჯის მოშორებით აჩრდილთა ტევრში ბავშვი ეკიდა, ზუსტად იმ ძელის ქვეშ, საიდანაც იგი კოსმოსში გაფრენას აპირებდა.

ინგლისურიდან თარგმანა
ზურაბ სონლულაშვილმა

ივან და კლერ გოლები

ივან გოლი (1891-1950) – ებრაული წარმოშობის გერმანელი ბილინგვა (გერმანულ და ფრანგულ ენებზე თანაბრად წერდა) ექსპრესიონისტი და სიურრეალისტი მწერალი და პოეტი. 1917 წელს ივან გოლმა ციურიხში გაიცნო ახალგაზრდა ებრაული წარმოშობის გარმანელი მწერალი ქალი კლერ შტუდერი, დაბადებული აიშმანი, რომელიც მისი მეუღლე გახდა. მათი სიყვარულის ამბავი ალბათ ერთ-ერთი გამორჩეულია ლიტერატორთა შორის, რაც მათ წერილებში, და ლექსებში სათანადოდ აისახა.

კლერ გოლი (1891-1977) იყო მეტად თავისებური, თამამი და ხშირად თავნება ლიტერატორი. თავისი მეუღლის ივან გოლის მსგავსად, იგი თანაბრად კარგად წერდა გერმანულ და ფრანგულ ენებზე.

ივან გოლი ევროპული მოდერნის ერთ-ერთი ყველაზე დიდი წარმომადგენელია.

მთელი თავისი ცხოვრების მანძილზე ივან გოლს მჭიდრო კონტაქტები და თანამშრომლობა აკავშირებდა საერთაშორისო ავანგარდის უთვალსაჩინოეს წარმომადგენლებთან – ჯ. ჯოისთან, რ. მ. რილკესთან, პ. არპთან, ტ. ცარასთან, შტ. ცვაიგთან, ლ. არაგონთან, ა. ბრეტონთან, პ. ელიუართან, ჟ. კოქტოსთან, პ. მილერთან, ა. დებლინთან. მისი წიგნები ილუსტრირებულია ისეთი მხატვრების მიერ, როგორცაა გ. გროში, მ. შაგალი, ს. დალი, პ. პიკასო, მ.-რ.-ა. ლეჟე, ჟ. მირო, ა. მატისი, რ. დელონე.

ჟურნალ „ცისკარში“ უკვე გამოქვეყნდა ჩემს მიერ კომენტირებული და თარგმნილი ივან გოლის ესეი ჯოისზე („ცისკარი“, №12, 2017), ასევე კლერ გოლის ავტობიოგრაფიიდან ჯოისის და შაგალის პორტრეტი (ცისკარი №2, 2016.).

ამჯერად გთავაზობთ ამ ორი გამორჩეული ექსპრესიონისტი და სიურრეალისტი მწერლისა და პოეტის სამიჯნურო პოეტურ მიმოწერას.

ივან გოლის და კლერ გოლის საფლავის ქვა პარიზში პერ ლაშეზის სასაფლაოზე მარკ შაგალის მიერ გაფორმებული.

სამიჯნურო ლექსები

მე ჯი არ ვცოცხლობ, მიყვარს

ივან გოლი

ჩემი სხეულის ყველა ფორიდან
მოჟონავს შენი სიყვარული.
მაგ სიყვარულით ნაკვებია
ჩემი კუნთებიც.
და ჩემი სისხლის ყოველი წვეთი
სავსე მაქვს შენი სიყვარულით.
სიყვარულისგან თმაც დამეხვია
და ახლა ყველა ენაზე ვმღერი,
რომ შენ მიყვარხარ.
და თანაც ვცეკვავ სიყვარულით.
იქნებ ავად ვარ სიყვარულისგან?
ან იქნებ სულაც ჯანმრთელი ვარ?
მე ვცოცხლობ შენი სიყვარულით
და ვერც მოვკვდები, რადგან მიყვარხარ...

ნაზი ხარ

კლერ გოლი

ნაზი ხარ,
როგორც ფაფუკ თოვლზე
ჩიტის ფეხების
ანაბეჭდები.
სევდიანი ხარ,
როგორც მთაზე გაჩეჩილი თმით მდგარი პინია.
ტკბილი ხარ,
როგორც ფინიკები ბიბლიურ პალმის
და მეც ამიტომ გლალატობ სწორედ,
რომ შენ ასეთი ნაზი ხარ და
სევდით სრულქმნილი...

მე მიყვარს

ივან გოლი

დღეს ჩემი ოქროს
სიყვარული გამოკრთის ჩემი თვალებიდან
და ხელებში გამომწყვდეული მითრთის
შემკრთალი სიყვარული,

ჩუმად ფეთქავს ჩემს საფეთქლებში.
 ჩემი სიმღერა სიყვარულია,
 სიყვარულია ჩემი როკვა.
 ჩემი სენია სიყვარული,
 სიყვარულია გაზაფხული,
 ნოემბერიც სიყვარულია.
 მე ვცოცხლობ მხოლოდ შენს სიყვარულში
 და ვკვდები შენი სიყვარულისგან.

შენ მოხვალ

კლერ გოლი

შენ
 დეკემბრის ყველა ჭინჭარს
 კლავ ახლავ მარტით
 და ჩემი გული უკვე ელის ჰიაცინტების
 ტკბილზე ტკბილ სურნელს,
 თვალებიდან კი ნარცისები აფრქვევენ სითბოს,
 ჩემში რომ იწვევს
 ტირილს და სიცილს
 და თანაც ბორგავს.
 მე მზეს ვუცხადებ
 უპირობო მორჩილებას
 და მჯერა, მოხვალ.

მონატრებისგან ხანი მემატა

ივან გოლი

მონატრებისგან ხანი მემატა
 თებერვლისა და ნესტიანი აპრილისადმი,
 რომ შენ გაჩუქო ამ მაისის ნაზი შრომანი.
 რამდენი ღამე ვათიე თეთრად,
 მთვარისათვის რომ მეკითხა
 ჩემდამი შენი ერთგულების, ფიქრის ამბავი,
 შენი წერილის მოლოდინში
 ელვანარევი ზაფხულები გადავიტანე,
 ხოლო მწუხრისას სევდანარევი
 ვეფერებოდი ფერმკრთალ ლილიებს.
 წელიწადის ყოველი დრო ძვირფასია
 გულის ძგერისთვის.
 ზეცის მფლობელი
 ჩემი მიჯნურის დასაპურებლად
 ვთესავ და ვმკვი ლამაზ ვარსკვლავებს...

სიყვარული

კლერგოლი

მე ჩვენ შორის მიყვარს დუმილი,
 ზუსტად ისეთი, ყვავილებს რომ ახასიათებთ.
 დილით მიყვარს ჩუმი დუმილი,
 საღამო ხანს კი – უფრო ხმიანი,
 შუალამისას – შემკრთალი ოდნავ,
 უცხო ხმების ხმაურს რომ უფრთხის.
 არ მიყვარს როცა სხვები მოდიან
 და ჩვენს სიჩუმეს რომ გვპარავენ,
 ისეთივე მშვიდს, როგორიც ტაძრის
 სიჩუმეა.

როგორ ამსხვრევენ ეს უცნობები
 ჩვენს ლურჯსა და ვენეციურ შუშისნაირ
 იდუმალ დუმილს.

მზად ვარ ავტირდე უცხოები როცა მოდიან.
 ჩიტებს ესმით მხოლოდ ჩვენი ხმა,
 ისინი ირგვლივ ჩვენს სიჩუმეს მღერიან ჩუმად
 და კიდევ უფრო გვადუმებენ მარადისობის შეხვედრის წინ.
 ო, სიკვდილის მარადიულო ტკბილო სიჩუმევე,
 უთხარ ჩემს მიჯნურს, თუ როგორ მიყვარს.

გერმანულიდან თარგმნა
 მანანა პაიჭაძემ